

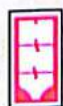
Hồ Chí Minh

VỚI VĂN NGHỆ SĨ
VĂN NGHỆ SĨ VỚI HỒ CHÍ MINH

Tập 7

TÁC PHẨM VĂN HỌC NGHỆ THUẬT VỀ HỒ CHÍ MINH

(*Thơ*)

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN

Hồ Chí Minh

VỚI VĂN NGHỆ SĨ
VĂN NGHỆ SĨ VỚI HỒ CHÍ MINH

Tập 7

TÁC PHẨM VĂN HỌC NGHỆ THUẬT VỀ HỒ CHÍ MINH

Thơ

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN

HỘI ĐỒNG THẨM ĐỊNH NỘI DUNG

Gs. Ts PHÙNG HỮU PHÚ (Chủ tịch)

Nhà thơ HỮU THÌNH (Phó chủ tịch)

Ts. NGUYỄN THẾ KỶ (Phó chủ tịch)

Ths. LÊ QUANG VĨNH

Nhà văn ĐỖ KIM CUÔNG

Pgs. Ts NGUYỄN HỮU THỨC

Pgs. Ts TRẦN MINH TRƯỜNG

Pgs. Ts PHAN TRỌNG THƯỜNG

Nhà văn PHẠM TRUNG ĐÌNH

BAN THƯ KÝ

DƯƠNG QUỐC HÙNG (Trưởng ban)

TRẦN QUANG QUÝ (Phó Trưởng ban Thường trực)

NGÔ MINH (Phó Trưởng ban)

LÊ THỊ BÍCH HỒNG (Ủy viên)

MAI LIỄU (Ủy viên)

HÀ ĐÌNH CẦN (Ủy viên)

BAN BIÊN SOẠN

Nhà thơ HỮU THÌNH (Chủ biên)

Nhà văn PHẠM TRUNG ĐÌNH

Nhà thơ TRẦN QUANG QUÝ

Nhà văn NGUYỄN THỊ ANH THU

Văn hoá nghệ thuật cũng là một mặt trận.

Anh chị em là chiến sĩ trên mặt trận ấy.

HỒ CHÍ MINH

LỜI TỰA

Trong bài thơ nổi tiếng “Sáng tháng năm”, Tố Hữu viết:

Bác Hồ đó, là lòng ta yên tĩnh

Cảm giác đó, thật tuyệt vời. Bởi có những lúc lòng ta không yên. Trước sóng gió. Trước nghịch cảnh. Trước thế sự. Từng đo lòng trước những bão táp của thời thế, xáo trộn của đời sống, ta hiểu giá trị một chữ Yên. Yên vì quý - một cách gọi cô đọng nhất của hạnh phúc. Trạng thái sung mãn, tinh khiết do Bác đem lại cho mỗi chúng ta, tự nói lên tất cả. Đó là mối dây liên hệ máu thịt giữa lãnh tụ và quần chúng tạo nên sức kiên cố của một thành trì. Cảm ơn Tố Hữu đã diễn đạt tài tình một chân lý lớn: Bác vĩ đại từ trong lòng người. Vĩ đại trong lòng người là vĩ đại nhất.

Trong những tình thế muôn trùng khó khăn, Bác dặn Cụ Huỳnh Thúc Kháng: “Dĩ bất biến, ứng vạn biến”. Vâng, thưa Bác! Hướng về Bác, hợp đoàn quanh Bác cũng là một bất biến của lòng dân. Bởi vì, như Tố Hữu đã từng nói: “Yêu Bác lòng ta trong sáng hơn”.

Bác là Người sáng lập cả một thời đại mới của đất nước, dân tộc, có sức tỏa sáng đến mọi kiếp người, làm thay đổi đến từng số phận, từng ngõ ngách của đời sống, đó là sự thật của lịch sử. Còn thơ ca viết về Người là sự thật của lòng người, phản ánh chiều thuận của tương lai dân tộc. Cả hai sự thật đó, tạo nên văn hóa của niềm tin. Kiến tạo một niềm tin cho đại nghiệp quốc gia, xưa nay là việc của tạo hóa, của vĩ nhân. Bác của chúng ta là như thế.

Ca ngợi công tích của những đấng anh minh, thời nào, quốc gia nào cũng có. Với Bác, có điều khác. Bác là hiện thân cao đẹp của sự kết hợp nhuần nhuyễn giữa dân tộc và thời đại. Bác của Làng Sen, thầy giáo của trường Dục Thanh tỉnh Phan Thiết, là ông Ké của các bản nghèo Việt Bắc, là ông tiên trong đêm Trung Thu của các em nhỏ

Việt Nam, nhưng Bác còn là người của những người cùng khổ của mọi châu lục, người tri kỷ của những lãnh tụ nổi tiếng trên thế giới. Hơn nữa, thật cảm động, Bác còn là người bạn tù khoan dung của những người bị xiềng xích trong các nhà tù ở Hồng Kông, Quảng Tây - Trung Quốc. Tất cả nói với chúng ta, Bác là người Việt Nam cội rễ, nhưng Bác cũng thuộc về nhân loại từ lâu.

Một nhân cách như thế, hẳn nhiên, Bác có sức hút kỳ lạ với mọi người, mọi nền văn hóa, mọi tài năng văn học nghệ thuật. Chúng ta đã được biết những bài thơ đẹp của những nhà thơ nổi tiếng trên thế giới viết về Bác và chúng tôi đã chọn in thành một tập riêng. Lần này là thơ của các nhà thơ thuộc các dân tộc Việt Nam. Đây là hoa hái từ vườn nhà.

Sau Tố Hữu là người viết nhiều và thành công nhất về Bác, có cả một đội ngũ đông đảo các nhà thơ thuộc nhiều thế hệ, nhiều dân tộc anh em viết về Người. Người nghiêng về tính chính luận, người thì tô đậm yếu tố dân gian. Người khai thác mạch tự sự “theo chân Bác” trên suốt một dặm dài cách mạng, người thăng hoa trong một khoảnh khắc lịch sử. Người viết về Bác những phút thiêng liêng hệ trọng, người viết về Bác trong sinh hoạt đời thường, người viết lúc Bác sinh thời, người khóc Bác lúc đi xa, lại cũng rất nhiều người viết về những trước tác bất hủ của Người. Mỗi người một vẻ, một giọng điệu, tất cả gộp thành một tòa sen thì ca ngát hương dâng lên Bác.

Tập thơ này là thêm một chứng thực thành văn vô cùng sinh động và chân thực, trong suốt và ấm áp, thành kính và cảm động của muôn dân đất Việt với Bác Hồ kính yêu.

Xin chân thành cảm các tác giả và xin trân trọng giới thiệu cùng bạn đọc.

Hà Nội, ngày 17-12-2012

Nhà thơ HỮU THỈNH

Chủ tịch Liên hiệp các Hội Văn học,

Nghệ thuật Việt Nam

Chủ tịch Hội Nhà Văn Việt Nam

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

“Hồ Chí Minh - tên Người là một niềm thơ” là tên một tác phẩm nổi tiếng của nhà thơ Cu Ba Phêlich Pita Rôđorighét. Tên tác phẩm ấy cũng khái quát về sự hấp dẫn, nguồn cảm hứng dồi dào và mãnh liệt đối với các thi sĩ Việt Nam và thế giới khi viết về đề tài Hồ Chí Minh, hình tượng nghệ thuật Hồ Chí Minh. Hiếm có một nhân vật lịch sử nào mà tên tuổi đã trở thành huyền thoại, nhưng cũng giản dị, gần gũi với mọi tầng lớp nhân dân, “trở thành một hình tượng nghệ thuật có sức rung động và tỏa sáng mạnh mẽ” trong thi ca như Bác Hồ.

Vị lãnh tụ thiên tài Hồ Chí Minh, suốt đời hy sinh, đấu tranh cho sự nghiệp giải phóng dân tộc Việt Nam, phấn đấu cho phong trào hòa bình và tiến bộ thế giới, nhân cách tỏa sáng trong bao tâm hồn thi sĩ: “Điều vĩ đại của Người, Bác Hồ, chính là người hiểu/ Người là ai và đã sống vì ai” (Bác Hồ, Steve Manson - Mỹ). Con người mẫu mực về đức tính liêm khiết, nhân từ và giản dị Hồ Chí Minh được nhiều nhà thơ khẳng định: “Người ở trong tất cả chúng tôi/ Người vĩ đại nhưng gần gũi thôi” (Nụ cười, Gheoocghi Vexelinop - Bungari).

Những bài thơ viết về Hồ Chí Minh của các nhà thơ thế giới đã được giới thiệu trong tập 3: Hồ Chí Minh trong trái tim văn nghệ sĩ thế giới. Tập 7, bộ sách “Hồ Chí Minh với văn nghệ sĩ - Văn nghệ sĩ với Hồ Chí Minh” này, Nhà xuất bản Hội Nhà văn đã tuyển chọn trong hàng ngàn bài thơ của hàng trăm nhà thơ Việt Nam viết về Bác và giới thiệu 252 bài thơ của 202 nhà thơ, thuộc nhiều thế hệ, ở khắp mọi miền đất nước, đặc biệt là các nhà thơ dân tộc thiểu số; đồng bào dân tộc và đồng bào miền Nam những năm kháng chiến luôn dành được sự quan tâm sâu sắc, nhiều day trở của Bác Hồ. Họ là những nhà thơ lớn, nhà thơ tiêu biểu từ phong trào Thơ mới như: Huy Cận, Chế Lan Viên, Xuân Diệu, Tế Hanh...; những nhà thơ thành danh

trong cách mạng và hai cuộc kháng chiến giành độc lập dân tộc: Tố Hữu, Nguyễn Đình Thi, Chính Hữu, Lê Đạt, Nông Quốc Chấn, Bảo Định Giang, Phạm Tiến Duật, Hữu Thỉnh, Nguyễn Khoa Điềm, Việt Phương, Hải Như, Bằng Việt, Vũ Quần Phương, Nguyễn Duy, Nguyễn Đức Mậu... và nhiều nhà thơ thế hệ sau 1975.

Thơ viết về Bác cũng trải dài cùng năm tháng. Viết từ chiến khu Việt Bắc những năm gian khổ kháng chiến chống Pháp, từ cuộc kháng chiến chống Mỹ hào hùng, nhiều mất mát hy sinh, đến những bài thơ mới nhất trong cuộc vận động “Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh” hiện nay. Đặc biệt, là khi Bác Hồ thân yêu của chúng ta mãi mãi ra đi, năm 1969, giữa niềm đau thương, tiếc nuối vô hạn “đời tuôn nước mắt trời tuôn mưa” của cả dân tộc, tiếng thơ của hàng trăm nhà thơ cùng cất lên niềm thương tiếc Bác, phản ánh sự hy sinh quên mình vì độc lập, tự do của Bác; ngợi ca tâm hồn, nhân cách và đạo đức đã trở thành biểu tượng cao quý Hồ Chí Minh. Nhiều bài thơ xúc động viết từ vùng chiến tranh ác liệt, từ những bản làng còn bị địch chiếm ở Tây Nguyên, ở miền Tây Nam bộ xa xôi... Đây là những hình ảnh và thực tế sinh động, chân thực, thể hiện tình cảm sâu sắc, lòng biết ơn và niềm kính yêu của các thi sĩ Việt Nam đối với Bác Hồ.

Chúng tôi trân trọng giới thiệu tập thơ và chân thành cảm ơn các nhà thơ, những chuyên gia và các cơ quan đã giúp Nhà xuất bản hoàn thành tập sách này. Chúng tôi xin mạn phép xếp các nhà thơ, nhà cách mạng tiền bối và các nhà thơ đã được trao tặng giải thưởng Hồ Chí Minh về văn học lên trước. Nhà xuất bản cũng lấy làm tiếc, vì nhiều lý do và khuôn khổ của tập sách nên chưa có điều kiện giới thiệu nhiều bài thơ của các nhà thơ khác viết về Bác trong lần xuất bản này.

Rất mong nhận được sự góp ý của quý bạn đọc để tập sách được hoàn thiện hơn trong lần tái bản sau.

Trân trọng cảm ơn.

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN

*Tháp Mười đẹp nhất hoa sen
Việt Nam đẹp nhất có tên Bác Hồ*

BẢO ĐỊNH GIANG

Chủ tịch Hồ Chí Minh năm 1960

(Chú thích ảnh trang 11 - Nguồn: Bảo tàng Hồ Chí Minh)

HUỲNH THÚC KHÁNG

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH

*Tung hoành bể Sở với sông Ngô
Đảm lược ai hơn Chủ tịch Hồ
Mưa nắng dãi dầu bao tuế nguyệt
Nước non gây dựng một cơ đồ
Sen kia chẳng ngại nơi bùn lấm,
Tùng nọ bao nài trận gió xô
Khắp cả ba kỳ đều tín nhiệm
Rộn ràng bốn biển tiếng hoan hô.*

1946

“Người đi tìm hình của nước” - Nxb. Hội Nhà văn, 2011

BÙI BẰNG ĐOÀN

Họa bài thơ

“TẶNG BÙI CÔNG” CỦA HỒ CHỦ TỊCH

*Thiết thạch nhất tâm phù chủng tộc
Giang sơn vạn lý thủ thành trì
Tri công quốc sự vô dư hạn
Thao bút nhưng thành thoát lỗ thi.*

Dịch

(Bản dịch của Nxb Văn học - 1967)

*Sắt đá một lòng vì chủng tộc
Non sông muôn dặm giữ cơ đồ
Biết Người việc nước không hề rảnh
Vung bút thành thơ đuổi giặc thù.*

“Báo Người đại biểu nhân dân - số 255”

BÙI KỶ

KÍNH THƯƠNG HỒ CHỦ TỊCH

Kỷ sở dĩ đắc hữu kim nhật giai
Chủ tịch giáo dục chi công cần hữu tứ chuyết liêu đương chúc từ:

*Dân tộc anh hùng bách luyện thân
Lão lai anh mẫn tráng tinh thần
Nhân sinh đạo đức quang thiên địa
Bồi dưỡng giang sơn bất lão xuân*

Kỷ bái:

KÍNH DÂNG HỒ CHỦ TỊCH

(Người dịch: Bùi Kỷ)

Kỷ tôi sở dĩ có được như ngày hôm nay đều do công giáo dục của Chủ tịch. Xin có bốn câu thơ vụng về tạm làm lời Chúc:

*Anh hùng dân tộc luyện thân
Tuổi già mà vẫn tinh thần hơn ai
Bốn phương đạo đức sáng ngời
Non sông vun đắp đời đời thanh xuân.*

Kỷ kính bút

VÕ LIÊM SƠN

KÍNH TẶNG HỒ CHỦ TỊCH

*Phùng công hỉ công kiện
Chiến sự bách mang trung
Đối thoại duy dân quốc
Tương kỳ tại hiếu trung
Hùng tài nguyên bất thế
Đại đạo bản vì công
Tương kiến trùng lai nhật
Kháng chiến dĩ thành công.*

Dịch

*Gặp Cụ mừng Cụ khỏe
Việc quân bận vô cùng
Chuyện trò chỉ dân nước
Cùng tỏ một hiếu trung
Tài hùng đâu dễ có
Đạo lớn cốt vì chung
Ngày ta gặp nhau lại
Kháng chiến đã thành công.*

Trần Đình Việt (SGTT, 19/5/2011 và 19/8/2012)

SÓNG HỒNG

BÁC ĐÃ ĐI RỒI!^(*)

*Bác ơi! Bác đã đi rồi!
Cỏ cây đau xót đất trời ngẩn ngơ
Nghìn sau nhớ lại nghìn xưa
Nhân dân thương tiếc bao giờ cho nguôi?
Bác đem ánh sáng cho đời
Xua tan u ám chói ngời bốn phương
Vạch cho dân tộc con đường
Dạy ta dũng cảm can trường đứng lên
Vì ta xây dựng niềm tin
Vì ta mang lại muôn nghìn vẻ vang*

*Ra đi để lại lời vàng
Dép mòn lặn lội trên đường Bác đi
Công lao trời biển sánh bì
Toàn dân kế tục kiên trì đấu tranh*

*Đánh cho giặc Mỹ tan tành
Dựng xây cuộc sống yên lành, ấm no
Bắc - Nam sum họp dưới cờ
Thỏa lòng mong mỏi trông chờ khát khao
Mai đây trên khắp hoàn cầu
Anh em vô sản nhuộm màu đỏ tươi
Dõi theo Bác vẫy tay cười
Ngước nhìn lên Bác, đời đời nhớ ơn.*

“Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ” - Nxb. Hội Nhà văn, 2005
“Người đi tìm hình của nước” - Nxb. Hội Nhà văn, 2011

^(*) Trích đoạn mở đầu của một bài thơ dài viết về Bác.

THĂM VÙNG GIẢI PHÓNG MIỀN NAM

“Miền Nam luôn trong trái tim tôi”^()
Hôm nay tôi đến thăm vùng giải phóng
Lời Bác Hồ vô cùng xúc động
Vang trong tôi như Bác nói hôm nào
Nhìn bà con, tôi thương cảm, nghẹn ngào
Liên thuật lại chuyện sáu năm về trước:
Một buổi sáng chúng tôi bàn việc nước
Bác đề ra ý định muốn đi thăm
Đồng bào, đồng chí, chiến sĩ miền Nam
Cho thỏa mãn, tình thương yêu, trù mến
Và động viên nhân dân kiên trì kháng chiến...*

^(*) Câu nói của Bác Hồ.

*Bác tuổi già, sức yếu - Chúng tôi can -
Khó vượt qua muôn ngàn trở ngại, gian nan
Xin Bác hãy nén lòng chờ đợi
Vài năm nữa tình hình chung đổi mới
Bác sẽ đi, thắng lợi mở đường hoa
Ý Bác hôm nay: nguồn cổ vũ quân ta
Đánh mạnh nữa để chóng đến ngày đón Bác*

*Bác không vui, nhưng ước mong đành tạm gác
Ngày tháng trôi qua Bác vẫn trông chờ
Vậy mà nay... nào có ai ngờ!...
Nghe tôi nói, bà con nhiều người khóc
Cả hội trường rộn lên bao tiếng nức
Tiếc vô cùng không được đón Bác vào thăm
Ân hận vô cùng, không thắng trước dăm năm.*

Quảng Trị - Hà Nội
Tháng 1 - Tháng 2 - 1974
“Người đi tìm hình của nước” - Nxb. Hội Nhà văn, 2011

TỐ HỮU

CÁNH CHIM KHÔNG MỎI

*Chiều nay gió lặng. Nắng hanh
Mây bông trắng nõn, trời xanh, Bác về^(*)
Sông Hồng nắng rực bờ đê
Nắng thơm rơm mới, đồng quê gặt mùa*

*Bác đi muôn dặm đường xa
Hôm qua tuyết lạnh, nay vừa nắng lên
Bác về, tóc có bạc thêm?
Năm canh, bốn biển, có đêm nghĩ nhiều?*

*Hỡi Người, tìm những yêu thương
Cánh chim không mỏi, sớm chiều vẫn bay
Chim bay tung cánh chim bay
Ba mươi sáu triệu chim bấy gọi nhau^(**)*

(*) Chiều 6-12-1960 Hồ Chủ tịch cùng các đồng chí trong đoàn đại biểu của Đảng ta từ Liên Xô trở về nước với bản tuyên bố lịch sử của Hội nghị các Đảng cộng sản và công nhân ở Mạc Tư Khoa.

(**) Ba mươi sáu triệu đảng viên cộng sản của 87 Đảng anh em trên thế giới.

*Chim kêu ríu rít trên đầu
Mùa cam đường ngọt địa cầu của ta
Giá sương đường hẹn mùa hoa
Nắng xuân từ Mạc Tư Khoa đã về*

*Sông Hồng nắng rực bờ đê
Nắng thơm rơm mới, đồng quê gặt mùa
Hoa ơi, con gái của cha
Cha nâng con nhé, làm hoa mừng Người*

*Bác về, vui đó, con ơi!
Bác hôn các cháu, Bác cười với dân
Ngày vui, vui những hai lần:
Bác về, mang cả mùa xuân lại nhà.*

12-1960

"Người đi tìm hình của nước" - Nxb. Hội Nhà văn, 2011

SÁNG THÁNG NĂM

*Ơi sao một sáng tháng Năm
Đường về Việt Bắc lên thăm Bác Hồ
Suối dài xanh mượt nương ngô
Bốn phương lồng lộng thổi đò gió ngàn...*

*Bác kêu con đến bên bàn
Bác ngồi Bác viết nhà sàn đơn sơ
Con bồ câu trắng ngây thơ
Nó đi tìm thóc quanh bồ công vãn
Lát rồi, chim nhé, chim ăn
Bác Hồ còn bận khách vãn đến nhà*

*Bàn tay con nắm tay Cha
Bàn tay Bác ấm vào da vào lòng
Bác ngồi đó lớn menh mông
Trời xanh biển rộng ruộng đồng nước non...*

*Bác Hồ Cha của chúng con
Hôn của muôn hồn
Cho con được ôm hôn má Bác
Cho con hôn mái đầu tóc bạc
Hôn chòm râu mát rượi hòa bình!*

Ôi cái tên kính yêu Hồ Chí Minh!
Trong sáng lòng anh du kích
Nửa đêm bên tập diệt đồn
Vững tay người chiến sĩ nông thôn
Bắt sỏi đá phải thành sản gạo
Anh thợ, má anh vàng thuốc pháo
Cánh tay anh đầy sọ lửa gang
Ôi những em đốt đuốc đến trường làng
Và các chị dân công mòn đêm vận tải!
Các anh chị, các em ơi, có phải
Mỗi khi lòng ta xao xuyến rung rinh
Môi ta thầm kêu: Bác Hồ Chí Minh!

Và mỗi trận, mỗi mùa vui thắng lợi
Đôi mắt Bác hiện lên cười phấn khởi
Ta lớn cao lên, bay bổng diệu kỳ
Trên đường dài, hai cánh đỡ ta đi...

Bác Hồ đó, là lòng ta yên tĩnh
Ôi người Cha đôi mắt mẹ hiền sao!
Giọng của Người, không phải sấm trên cao
Thấm từng tiếng, ấm vào lòng mong ước
Con nghe Bác, tưởng nghe lời non nước
Tiếng ngày xưa và cả tiếng mai sau...

Bác Hồ đó, chiếc áo nâu giản dị
Màu quê hương bên bể đậm đà
Ta bên Người, Người tỏa sáng trong ta
Ta bỗng lớn ở bên Người một chút

Bác Hồ đó ung dung châm lửa hút
Trán mênh mông, thanh thản một vùng trời
Không gì vui bằng mắt Bác Hồ cười
Quên tuổi già, tươi mãi tuổi đôi mươi!
Người rục rịch một mặt trời cách mạng
Mà đế quốc là loài dơi hốt hoảng
Đêm tàn bay chập choạng dưới chân Người

Hồ Chí Minh
Người ở khắp nơi nơi...

Hồn biển lớn đón muôn lời thủ thủ
Lắng từng câu, từng ý chưa thành
Người là Cha, là Bác, là Anh
Quả tim lớn lọc trăm dòng máu nhỏ
Người ngồi đó, với cây chì đỏ
Vạch đường đi, từng bước, từng giờ...

*Không gì vinh bằng chiến đấu dưới cờ
Đảng chói lọi, Hồ Chí Minh vĩ đại!
Còn nhớ hết mỗi lời Người dạy:
Kháng chiến gian nan, kháng chiến trường kỳ.*

*Bác bảo đi, là đi
Bác bảo thắng, là thắng
Việt Nam có Bác Hồ
Thế giới có Xta-lin
Việt Nam phải tự do
Thế giới phải hòa bình!*

*Chúng con chiến đấu hy sinh
Tấm lòng son sắt, đỉnh ninh lời thề*

*Bắt tay Bác tiến ra về
Nhớ hoài buổi sáng mùa hè chiến khu...*

5-1951

“Người đi tìm hình của nước” - Nxb. Hội Nhà văn, 2011

THEO CHÂN BÁC

Nhớ lời Di chúc, theo chân Bác

*Tháng năm ơi, có thể nào quên
Hàng bóng cờ tang thất dải đen
Rủ giữa lòng đau. Ta nhớ mãi
Cuộc đời như ngọn lửa đầu tiên*

*Tôi viết bài thơ mừng thọ Bác
Năm nay vừa tuổi tám mươi tròn
Chắc như thường lệ, Người đi vắng
Để lại lời ca tặng nước non*

*Tôi viết bài thơ cho các con
Mai sau được thấy Bác như còn
Phơ phơ tóc bạc, chòm râu mát
Đôi dép mòn đi, in dấu son*

*Xin nhớ từ đây, nhớ lại ngày
Bác Hồ từ già cỗi Hôm nay
Bảy mươi chín tuổi xuân trong sáng
Vào cuộc trường sinh, nhẹ cánh bay...*

*Lạ thay, sức mạnh của tâm hồn
Mắt vẫn tươi như suối tận nguồn
Tay nhịp cho đời cao tiếng hát
Trời thu xanh ngát sáng Tuyên ngôn*

*Như thế, Người đi... Phút cuối cùng
Nhẹ nhàng, thanh tịnh, rất ung dung
Lời Di chúc gửi, êm bên gối
Quên nỗi mình đau, để nhớ chung*

*Bác ơi!
Thôi đập rồi chẳng? Một trái tim
Đỏ như sao Hỏa, sáng sao Kim!
Muốn òa nức nở bên em nhỏ
Nước mắt ta đành nuốt, lặng im*

*Cứ nghĩ: Hồn thơm đang tái sinh
Ngôi sao ấy lặn, hóa bình minh
Cơn mưa vừa tạnh, Ba Đình nắng
Bác đứng trên kia vẫy gọi mình*

*Súng hãy gầm lên, nén xót đau
Hãy lau ráo lệ, ngẩng cao đầu!
Chỉ xin nhớ để lời đêm trước:
Đốt pháo hoa mừng, đến lễ sau*

*Bác đi... Di chúc giục lòng ta
Cho cả muôn đời một khúc ca
Lẽ sống, niềm tin, mong ước lớn
Và tình thương, ơn nghĩa bao la*

Tôi trở về quê Bác, làng Sen
Ơi hoa sen đẹp của bùn đen!
Làng quen như thể quê chung vậy
Mấy dãy ao chua, mảnh đất phèn

Thăm lại vườn xưa, mái cỏ tranh
Thương hàng râm bụi, luống rau xanh
Ba gian nhà trống, nôm đũa vông
Một chiếc giường tre, chiếu mỏng manh

Ôi sáng hè vui, Bác trở về
Vẫn không quên lối cũ, tình quê
Bạn xưa, còn nhớ khi câu cá
Nhớ quả cà ngon, nhớ gốc chè

Nhớ những năm nao... Máu Cửa Rào
Thân yêu hai tiếng gọi “đồng bào”
Phận nghèo, nước mất, dân nô lệ
Đêm tối, trời mây, chẳng ánh sao

Đã tắt lâu rồi, lửa nghĩa quân
Phan Đình Phùng đó, Tống Duy Tân
Nguyễn Trung Trực lại Hoàng Hoa Thám
Đầu dăm thay đầu, chân nối chân!

*Muôn dặm đường xa, biết đến đâu?
Phan Chu Trinh lạc lối trời Âu
Phan Bội Châu, câu thơ dậy sóng
Bạn cùng ai đất khách dãi dầu?*

*Cha đã đi đây, đau nỗi riêng
Còn nghe tiếng gót nặng dây xiềng...
Mẹ nằm dưới đất, hay chẳng hời
Xin sáng lòng con ngọn lửa thiêng!*

*Từ đó, Người đi... những bước đầu
Lênh đênh bốn biển, một con tàu
Cuộc đời sóng gió. Trong than bụi
Tay đốt lò, lau chảo, thái rau*

*Mở mắt trông quanh, màu sắc mới
Những bờ bến lạ, nước nông sâu
Á, Âu đâu cũng lòng trong đục
Vàng máu chia hai cảnh khổ giàu*

*Muôn nỗi đời như ảnh trắng đen
Bâng khuâng đêm lạnh, thức bên đèn
Một hòn gạch nóng nung tâm huyết
Mẩu bánh mì con nuôi chí bền*

Bao nẻo người đi, bước trước sau
Một câu hỏi lớn: Hướng về đâu?
Năm châu thăm thăm, trời im tiếng
Sách thánh hiền lâu đã nhạt màu

Găng Đi, quay lại chiếc xa xưa
Dệt tấm lòng nhân dựng gió mưa!
Nghiep lớn Tôn Văn vừa dựng đó
Trăm năm tay lái vững vàng chưa?

Ôi nhân loại! Địa cầu cháy bỏng
Lò sát sinh ngập máu xương rơi
Lũ đế quốc như bầy quỷ sống
Nướng người ăn, nhảy nhót, reo cười

Bỗng sấm nổ. Rạng đông chớp giật
Hoan hô Cách mạng Tháng Mười Nga!
Tủ sắt ngai vàng quăng xuống đất
Công nông ta làm chủ đời ta

Xóm thợ Pari nghèo cuối ngõ
Tường bừng gác trọ đón bình minh
Mác - Lê-nin đến... Từng trang đỏ
Chân lý đây rồi, lẽ tử sinh!

*Đứng dậy! Ơi Người cùng khổ ơi!
Tiếng chuông ta đánh, giục liên hồi
Hãy bay đi, hãy bay qua sóng
Về nước non xa, thức tỉnh đời...*

*

*Tháng Giêng. Mạc Tư Khoa tuyết trắng
Một người đi, quên rét buốt xương
Từ xa đến... Lòng đau trĩu nặng
Giữa dòng người im lặng trên đường*

*Anh tìm ai? Lê-nin vĩ đại
Tinh hoa trái đất, chất kim cương
Con người đẹp nhất trong nhân loại
Trí tuệ, tình yêu của bốn phương*

*Lê-nin ơi, Người Thầy, Người Cha
Niềm tin trong sáng mãi lòng ta
Đêm nay nằm đó, mà thanh thản
Vàng trán mệnh mông tỏa chói lòa*

*Tưởng nghe tiếng Người vang giục bước
Hãy trở về châu Á trẻ trung
Hỡi người trai Việt Nam yêu nước
Thổi bùng lên ngọn lửa anh hùng!*

Về phương Đông, ta về phương Đông
Cùng phương Tây giương ngọn cờ hồng
Đi ta đi, anh em đồng chí
Chặt xiềng gông, chặt hết xiềng gông!

Chào Trung Quốc trào sôi sức sống
Chào Quảng Châu công xã chính quyền
Đất tươi tốt. Đây mùa gieo giống
Hỡi thanh niên cách mạng, vùng lên!

Hồn nước gọi. Tiếng bom Sa Điện
Trái tim Hồng Thái nổ vang trời
Máu thơm tưới mầm non Xuân đến
Vui lại rồi, Tổ quốc ta ơi!

Bác về kia! Đảng đã ra đời!
Trải mấy phong trần tuổi bốn mươi
Tay Bác cầm tay đồng chí trẻ
Tiến lên! Thời đại giục chân người

*

Ôi sức trẻ! Xưa trai Phù Đổng
Vươn vai, lớn bổng dậy nghìn cân
Cưỡi lưng ngựa sắt bay phun lửa
Nhổ bụi tre làng, đuổi giặc Ân!

Như thế, buổi xuất quân hùng vĩ
Chúng ta đi, quyết chí, tự hào
Đường Kách mệnh sáng ngời chân lý
Đảng cầm cương lịch sử lên cao

Hãy nghe khúc nhạc đầu hùng tráng
Bản trường ca chiến đấu Việt Nam
Trống Xô Viết rung trời Cách mạng
Cờ búa liềm đỏ đất Hồng Lam!

Khủng bố trắng. Máu đầm mặt đất
Chật Côn Lôn, Lao Bảo, Sơn La
Muôn chiến sĩ, một lòng bất khuất
Chỉ thương Người sương tuyết bốn ba

Nguyễn Ái Quốc. Ôi tên tha thiết
Của đời ta. Người ở phương nào?
Gió ơi gió, ơi chim có biết
Một người tù cất cánh bay cao?

Ta lại dấn chân vào trận mới
Sóng người dâng ngập lối, biểu tình
Rầm rộ cuộc đấu bình vĩ đại
Vì tự do, cơm áo, hòa bình

Và những ngày qua, những tháng năm
Thư về từng lá, ấm lòng ta
Đường dài nẻo ngắn, lời khuyên dặn
Trăm nỗi buồn vui, việc nước nhà...

Chiến tranh nổ. Gần xa hùm sói
Cắn cổ nhau. Pháp bại, Nhật vào
Thân một cổ hai tròng buộc trói
Phải vùng lên, này súng, này dao!

Bắc Sơn gọi, Nam Kỳ nổi dậy
Sống một ngày hơn mấy mươi năm
Lửa căm giận sôi dòng máu chảy
Sức mỗi người bỗng hóa thành trăm!

Chiều mùa thu ấy... Đến Diên An
Có một Hồng quân, tay nóng ran
Đẩy chiếc xe bò lên với bạn
Rời đi... Lần bước xuống phương Nam...

Ôi sáng xuân nay, Xuân 41
Trắng rừng biên giới nở hoa mơ
Bác về... Im lặng. Con chim hót
Thánh thót bờ lau, vui ngẩn ngơ...

*Bác đã về đây, Tổ quốc ơi!
Nhớ thương, hòn đất ấm hơi Người
Ba mươi năm ấy, chân không nghỉ
Mà đến bây giờ mới tới nơi!*

*Ai đã đến, ai chưa đến đó
Có hòn núi Mác, suối Lê-nin
Hãy về thăm quê ta Pác Bó
Nơi Bác về nguồn nước mới sinh*

*Hỏi dòng khe ấy, hỏi tre lau
Những tháng ngày xưa... Bác ở đâu?
Núi vẫn nghiêng đầu nghe vách đá
Hát cùng cây lá gió ngàn sâu...*

*Hát rằng:
Sáng ra bờ suối, tối vào hang
Cháo bẹ rau măng vẫn sẵn sàng
Bàn đá chông chênh, dịch sử Đảng
Cuộc đời cách mạng thật là sang!*

*Hang lạnh nhớ tay Người đốt củi
Bập bùng lửa cháy suốt đêm thâu
Ai hay ngọn lửa trong hang núi
Mà sáng muôn lòng, vạn kiếp sau!*

*Ngày hội lớn. Trung ương quanh Bác
Lán tre vừa lợp, ấm tình thương
Lịch sử hôm nay, đầu ngọn thác
Gọi toàn dân cứu nước, lên đường*

*Việt Minh, hai tiếng dậy biên khu
Truyền khắp dân gian, đuổi giặc thù
Cây đá mừng reo theo mỗi bước
Sớm hôm xóm núi bóng Già Thu...*

*

Lam Sơn dậy một vùng Núi Đổ^()
Du kích quân rộn rã thao trường
Cao - Bắc - Lạng khơi dòng thác đổ
Chảy về xuôi, mở lối đại dương*

*Lại thương nỗi: đọa đày thân Bác
Mười bốn trăng tê tái gông cùm
Ôi chân yếu, mắt mờ, tóc bạc
Mà thơ bay... cánh hạc ung dung!*

*Xtalingrát. Đất trời vang động
Én thu sang mừng Bác lại về!
Hoan hô đội Tuyên truyền giải phóng
Buổi ra quân, gươm nóng lời thề!*

^(*) Lam Sơn: Một khu di tích ở tỉnh Cao Bằng.

Già nào
Trẻ nào
Đàn ông nào
Đàn bà nào
Kẻ có súng dùng súng
Kẻ có dao dùng dao
Thấy Tây, cứ chém phứa
Thấy Nhật, cứ chặt nhào!
Ào ào ào... ào ào ào^(*)...

*Đường tiến công, sông núi xôn xao
Bác đã về xuôi. Chào Đại hội
Tiến quân ca sôi nổi Tân Trào!*

*Tổng khởi nghĩa! Lệnh truyền đêm trước
Sáng quân ra giải phóng Thái Nguyên
Hà Nội, Huế, Sài Gòn, cả nước
Đứng lên ta giành hết chính quyền!*

*

*Việt Nam, ta lại gọi tên mình
Hạnh phúc nào hơn được tái sinh
Mát dạ ông cha nghìn thuở trước
Cho đời, hai tiếng mới quang vinh!*

^(*) Thơ Hồ Chủ tịch.

Hôm nay sáng Mùng Hai Tháng Chín
Thủ đô hoa, vàng nắng Ba Đình
Muôn triệu tim chờ... chim cũng nín
Bỗng vang lên tiếng hát ân tình
Hồ Chí Minh! Hồ Chí Minh!

Người đứng trên đài, lặng phút giây
Trông đàn con đó, vẫy hai tay
Cao cao vầng trán... Ngời đôi mắt
Độc lập bây giờ mới thấy đây!

Người đọc Tuyên ngôn... Rồi chợt hỏi:
“Đồng bào nghe tôi nói rõ không?”
Ôi câu hỏi, hơn một lời kêu gọi
Rất đơn sơ, mà ấm bao lòng!

Cả muôn triệu lời đáp: “Có!”
Như Trường Sơn say gió biển Đông
Vâng, Bác nói, chúng con nghe rõ
Mỗi tiếng Người mang nặng núi sông

Trời bỗng xanh hơn, nắng chói lòa
Ta nhìn lên Bác, Bác nhìn ta
Bốn phương chắc cũng nhìn ta đó
Nước Việt Nam dân chủ cộng hòa!

Ta đứng đây, lẫm liệt đường hoàng
Như Thạch Sanh, khí phách hiên ngang
Lưng đàn, tay búa, tay giương nỏ
Chém mãng xà vương, giết đại bàng

Chúng đến đó. Cả bầy hùm sói
Pháp theo Anh, một giống thực dân
Máu đã chảy. Miền Nam đã gọi
Những chuyến tàu hồi hải quân...

Ghê thay lũ ô binh thổ phỉ
Kéo vào ăn, miền Bắc xác xơ
Nguy vận nước mong manh đầu chỉ
Sức toàn dân quyết giữ cơ đồ!

Bác Hồ thức. Năm canh không ngủ
Nghe phong ba gào thét đá ghềnh
Vững tay lái. Ôi người thủy thủ
Đã từng quen bốn biển lênh đênh!

Người trông gió bão buồm, chọn lúc
Nước cờ hay, xoay vận kiêu binh
Lòng nhân nhục quyết không khuất phục
Yêu hòa bình đâu sợ chiến chinh!

Giặc đã đánh thì ta quyết đánh!
Thà hy sinh tất cả, không nao
Lời Bác gọi, nửa đêm vang lệnh:
“Hãy xông lên chiến sĩ đồng bào!”

Cả nước đáp một lời: Quyết thắng!
Phố phường giăng chiến lũy, vườn cao
Xóm thôn dựng pháo đài, đứng thẳng
Tre thành chông, người hóa anh hào!

Trải chín năm trường, đi kháng chiến
Gót chân trơn càng luyện tinh thần
Con suối nhỏ cũng mang hồn biển
Mỗi đời riêng lớn giữa lòng dân

Ta có Bác dẫn đường lên trước
Bác cùng ta, mỗi bước gian lao
Vui sao buổi hành quân nắng lửa
Bỗng gặp Người, lưng ngựa đèo cao...

Thương sao, sáng lên đường ra trận
Người đến thăm ta, vượt lũ nguồn
Nhớ sao giữa chiến trường lửa đạn
Người đứng trông ta đánh diệt đồn!

“Chống gậy lên non xem trận địa
Vạn trùng núi đổ vạn trùng mây
Quân ta khí mạnh nuốt Ngưu Đầu
Thề diệt xâm lăng lũ sói cây!”

*Ôi những chiều mưa đầm lá cọ
Bác vào, tưới mỗi lán lều con...
Bữa cơm muối, măng non bí đỏ
Tháng ngày vui có Bác mà ngon!*

*Nơi Bác ở: Sàn mây vách gió
Sáng nghe chim rừng gáy bên nhà
Đêm trăng một ngọn đèn khêu nhỏ
Tiếng suối trong như tiếng hát xa*

*Tiếng hát xa đưa... Muôn tiếng hát
Điện Biên! Trời đất dậy tin mừng
Bác Hồ khẽ vuốt chòm râu mát
Gió sớm đưa hương ngát cả rừng...*

*Điện Biên! Lừng lẫy Việt Nam ta
Vang tiếng kèn vui gọi mọi nhà
Mời bạn gần xa ra tuyến lửa
Mở đường giải phóng Á - Phi - La!*

*Chưa vện tròn vui, đã sáng tươi
Đường lên hạnh phúc đỏ chân trời
Bốn nghìn năm cũ, bao mơ ước
Đã được hôm nay, rạng mặt người!*

*Chung sức lại, ơi anh ơi chị
Ruộng đồng ta, nhà máy ta đây
Chỉ hai tiếng thân yêu: đồng chí
Đã thương rồi, ấm những bàn tay*

*Đơn giản vậy, cơm ăn áo mặc
Của ta nay, nặng biết bao tình
Cả không khí, trời xanh miền Bắc
Cũng trong như lòng Bác thương mình!*

*Muôn dặm ta đi, mới bước đầu
Nhớ lời Bác dạy, dễ quên đâu!
Nước non còn nổi đau chia cắt
Nam Bắc hai miền, ta có nhau*

*Giặc Mỹ ngông cuồng đã đến đây
Hắn thường đem súng dọa Đông Tây
Lương tâm quen thói vàng mua bán
Có chúng ta đây, diệt chúng mày!*

Máu đọng chưa khô, máu lại đầy
Hồi miền Nam trăm đắng nghìn cay
Hăm lăm năm chẳng rời tay súng
Đi trước về sau, đã dạn dày!

Hồi miền Bắc đó, nặng đôi vai
Gánh cả non sông, vượt dặm dài
Xẻ dọc Trường Sơn, đi cứu nước
Mà lòng phơi phới dậy tương lai!

Còn những ai chưa được một lần
Trong đời, gặp Bác? Hãy nhanh chân
Tiến lên phía trước! Trên cao ấy
Bác vẫn đưa tay đón lại gần...

Bác vẫn đi kia... giữa cánh đồng
Thăm từng ruộng lúa, hỏi từng bông
Ghé từng hợp tác, qua thôn xóm
Xem mấy trường tươi, mấy giếng trong...

Bác vẫn về kia... Những sớm trưa
Hỏi lò than, xưởng máy, giàn tơ
Hỏi anh hỏi chị công nhân ấy
Vàng ngọc thi đua được mấy giờ?

*Ơi anh bộ đội trên mâm pháo
Mắt lượn trời cao, đôi bóng mây
Có thấy, bốn mùa, quên nắng bão
Bên ta Bác vẫn thức đêm ngày?*

*Biết chẳng, hỡi mẹ rất anh hùng
Con mấy lần đi lập chiến công
Hỡi chị hằng trông ngày thắng trận
Bác khuyên thương nhớ vững bên lòng*

*Và các em, có hiểu vì sao
Lòng Bác mệnh mông vẫn dạt dào
Yêu nụ mầm non, yêu tuổi trẻ?
Biển thường yêu vậy sóng xôn xao...*

*Vì sao? Trái đất nặng ân tình
Nhắc mãi tên Người: Hồ Chí Minh
Như một niềm tin, như dũng khí
Như lòng nhân nghĩa, đức hy sinh*

*Đâu chẳng vang lời Bác thiết tha?
Đời vui tiếng Bác ấm muôn nhà
Bác đi... Đâu cũng, nghe chân bước
Như gió xuân về, đất nở hoa...*

*Nếu có hôm nào ta vắng Bác
Chắc là Người bạn chuyển đi xa
Ơi đàn em nhỏ quên ca hát
Hãy lớn ngoan như Bác có nhà!*

Anh dắt em vào cội Bác xưa
Đường xoài hoa nắng đu đưa
Có hồ nước lặng sôi tắm cá
Có buổi cam thơm, mát bóng dừa

Có rào râm bụi đỏ hoa quê
Như cổng nhà xưa Bác trở về
Có bốn mùa rau tươi tốt lá
Như những ngày cháo bẹ măng tre...

Nhà gác đơn sơ, một góc vườn
Gỗ thường mộc mạc, chẳng mùi sơn
Giường mây chiếu cói, đơn chăn gối
Tủ nhỏ vừa treo mấy áo sờn

Máy chữ thôi reo, nhớ ngón đàn
Thong dong chiếc gậy gác bên bàn
Còn đôi dép cũ, mòn quai gót
Bác vẫn thường đi giữa thế gian...

Bụt mọc dầm chân đứng đợi ai^(*)
Quanh hồ thấp thoáng bóng hôm mai
Ngọn đèn kia thức bên ai đó
Mà dạ hương còn phảng phất bay!

Ô vẫn còn đây, của các em
Chồng thư mới mở, Bác đang xem
Chắc người thương lắm lòng con trẻ
Nên để băng khuâng gió động rèm...

^(*) Bụt mọc: Một loại cây bên hồ, có rễ dài mọc sát mặt nước giống những tượng Phật.

Con cá rô ơi, chớ có buồn
Chiều chiều Bác vẫn gọi rô luôn
Dừa ơi cứ nở hoa đơm trái
Bác vẫn chăm tay tưới ướn bồn

Ôi lòng Bác vậy, cứ thương ta
Thương cuộc đời chung, thương cỏ hoa
Chỉ biết quên mình cho hết thảy
Như dòng sông chảy, nặng phù sa

Như đỉnh non cao tự giấu mình
Trong rừng xanh lá, ghét hư vinh
Bác mong con cháu mau khôn lớn
Nối gót ông cha, bước kịp mình

Ta vào thăm Bác, gặp Lê-nin
Trán rộng yêu thương, đôi mắt nhìn
Người đến cùng ta, ngồi với Bác
Như hình với bóng, một anh linh

Bác ơi!
Xin để Người yên giấc mộng say
Còn trời đất đó, nước non đây
Còn ba mươi triệu con Nam Bắc
Quyết thắng, bền gan, tay nắm tay

Còn triệu anh em đồng chí đó
Bốn mươi năm Đảng, óc tim này
Nhớ lời Di chúc, theo chân Bác
Lên những tầng cao, thẳng cánh bay!

*Ngày mai, thống nhất lại non sông
Mẹ được gần con, vợ gần chồng
Ôi đến ngày ta vui sướng nhất
Thỏa lòng Bác lại trở về sông!*

*Đời sẽ tươi hơn, xây dựng mới
Đàng hoàng to đẹp, sáng trời Đông
Tuổi xanh vững bước lên phơi phới
Đi tới như lòng Bác ước mong*

*Đem ngày gần lại, đổi năm xa
Nghĩa lớn tình chung, vẫn ruột rà
Bốn biển anh em hòa hợp lại
Trăm đường một hướng, nở muôn hoa...*

*

*Bác ơi!
Tết đến. Giao thừa đó
Vẫn đón nghe thơ Bác mọi lần
Ríu rít đàn em vui pháo nổ
Tưởng nghìn tay Bác vỗ sang xuân...*

1-1970

“Bác để lại” - Nxb. Văn Hóa, 1972

“Người đi tìm hình của nước” - Nxb. Hội Nhà văn, 2011

BÁC ƠI!

*Suốt mấy hôm rày đau tiễn đưa
Đời tuôn nước mắt, trời tuôn mưa...
Chiều nay con chạy về thăm Bác
Uớt lạnh vườn rau, mấy gốc dừa!*

*Con lại lần theo lối sỏi quen
Đến bên thang gác, đứng nhìn lên
Chuông ôi chuông nhỏ còn reo nữa?
Phòng lặng, rèm buông, tắt ánh đèn!*

*Bác đã đi rồi sao, Bác ơi!
Mùa thu đang đẹp, nắng xanh trời
Miền Nam đang thắng, mơ ngày hội
Rước Bác vào thăm, thấy Bác cười!*

*Trái bưởi kia vàng ngọt với ai
Thơm cho ai nữa, hỡi hoa nhài!
Còn đâu bóng Bác đi hôm sớm
Quanh mặt hồ in mây trắng bay...*

Ôi, phải chi lòng được thanh thoi
Năm canh bớt nặng nỗi thương đời
Bác ơi, tim Bác mệnh mông thế
Ôm cả non sông, mọi kiếp người.

Bác chẳng buồn đâu, Bác chỉ đau
Nỗi đau dân nước, nỗi năm châu
Chỉ lo muôn mối như lòng mẹ
Cho hôm nay và cho mai sau...

Bác sống như trời đất của ta
Yêu từng ngọn lúa, mỗi cành hoa
Tự do cho mỗi đời nô lệ
Sữa để em thơ, lụa tặng già

Bác nhớ miền Nam, nỗi nhớ nhà
Miền Nam mong Bác, nỗi mong cha
Bác nghe từng bước trên tiền tuyến
Lắng mỗi tin mừng, tiếng súng xa.

Bác vui như ánh buổi bình minh
Vui mỗi mầm non, trái chín cành
Vui tiếng ca chung hòa bốn biển
Nâng niu tất cả, chỉ quên mình.

Bác để tình thương cho chúng con
Một đời thanh bạch, chẳng vàng son
Mong manh áo vải, hồn muôn trượng
Hơn tượng đồng phơi những lối mòn.

Ôi Bác Hồ ơi, những xế chiều
Nghìn thu nhớ Bác biết bao nhiêu.
Ra đi, Bác dặn: "Còn non nước..."
Nghĩa nặng, lòng không dám khóc nhiều.

Bác đã lên đường, theo tổ tiên
Mác - Lê-nin, thế giới người hiền
Ánh hào quang đỏ thêm sông núi
Dắt chúng con cùng nhau tiến lên!

Nhớ đôi dép cũ nặng công ơn
Yêu Bác, lòng ta trong sáng hơn
Xin nguyện cùng Người vươn tới mãi
Vững như muôn ngọn dải Trường Sơn.

6/9/1969

"Người đi tìm hình của nước" - Nxb. HNV - 2011

Bác Hồ về nước 28/1/1941

Ảnh: Bảo tàng Hồ Chí Minh

VIỆT BẮC

(Trích)

*Mái trường ngôi mới đỏ tươi.
Chợ vui trăm nẻo về khơi luồng hàng
Muối Thái Bình ngược Hà Giang
Cày bừa Đông Xuất, mía đường tỉnh Thanh.*

*Ai về mua vại Hương Canh
Ai lên mình gửi cho anh với nàng
Chiếu Nga Sơn, gạch Bát Tràng
Vải tơ Nam Định, lụa hàng Hà Đông.*

*Áo em thêu chỉ biếc hồng
Mùa xuân ngày hội lòng từng thêm tươi
Còn non, còn nước, còn trời
Bác Hồ thêm khỏe, cuộc đời càng vui!*

- Mình về với Bác đường xuôi
Thưa giùm Việt Bắc không nguôi nhớ Người
Nhớ ông Cụ mắt sáng ngời
Áo nâu túi vải đẹp tươi lạ thường!
Nhớ Người những sáng tinh sương
Ung dung yên ngựa trên đường sồi reo
Nhớ chân Người bước lên đèo
Người đi rừng núi trông theo bóng Người...

Lòng ta ơn Bác đời đời
Ngược xuôi, đôi mắt một lời song song.
Ngàn năm xưa, nước non Hồng
Còn đây, ơn Bác nối dòng dài lâu
Ngàn năm non nước mai sau
Đời đời ơn Bác càng sâu càng nồng.

Cầm tay nhau hát vui chung
Hôm sau mình nhé, hát cùng Thủ đô.

10-1954

“Tố Hữu - Thơ” Nxb Hội Nhà văn, 2003

HUY CẬN

**MỘT KỶ NIỆM VỀ HỒ CHỦ TỊCH
Ở ĐẠI HỘI TÂN TRÀO**

*Đại hội Tân Trào vừa bế mạc:
Ba loạt súng vang rền dội thác
Chào Ủy ban giải phóng mới bầu xong.
Cây đa to bóng che nửa cánh đồng
Cũng dào dạt muôn vàn lá sáng.
Hồ Chủ tịch bộ áo chàm phai nắng
Lắng nghe từng đại biểu ở xa về,
Thỉnh thoảng ngắt lời, khuyên nhủ, lại nghe
Chuyện to nhỏ, hỏi tường cội rễ*

... *Mấy chị Thổ, một cụ già, em bé*
Ra mừng Ủy ban: một nải chuối xanh,
Một bu gà, con lợn giống.
Ba gian đình
Trăm đại biểu Bắc Trung Nam xúm lại.

Ai ghi được cả lòng tê tái
Thổi vào lòng các đại biểu hôm nay?
Ông cụ già áo rách hở đôi tay
Và hở cả cái ngực gầy cằn cỗi
Đã mấy mùa đông gió lọt vào tim phổi.
Em bé ở truồng, em đứng khom lưng.
Hai tay em vòng ấp ngực, vai sưng.
"Chúc đại biểu lên đường cứu nước".
Lời của chị Đoàn viên Cứu quốc
Xã Tân Trào như một hiệu xuất quân
Máu trên cờ đỏ rực trăm phần
Như kêu gọi. Và sao vàng giục giã...

*Thay đại hội, lời Bác Hồ thông thả:
- "Cám ơn đồng bào cho lợn cho gà..."
Bỗng nghẹn ngào, từng tiếng một: "Dân ta,
Các đồng chí! Dân ta nghìn khổ cực.
Làm con nít của một dân mất nước
Không được no, không được học, không được chơi.
Cháu này đây, tôi biết nó vẹo xiêu người
Vì chín tuổi đã ra đồng gánh nặng
Già mất nước lại trăm phần cay đắng..."*

*Bác Hồ ứa nước mắt. Nhiều đồng chí khóc theo.
Bác đứng lên căn dặn một điều
Trăm đại biểu nghe thấm vào tận dạ:
"Nước mất, dân trăm bề nhục nhã
Cứu nước mau! Lo no ấm mọi người!
Cho cháu bé này được học, được chơi.
Cho con cháu ta không bao giờ khổ nữa".*

Giờ khởi nghĩa Bác Hồ giao nhiệm vụ...

20-12-1959

(Trích Thơ tham luận về Hiến pháp
đọc tại kỳ họp thứ II Quốc hội khoá I)
"Người đi tìm hình của nước" - Nxb. Hội Nhà văn, 2011

BÁC HỒ SỐNG MÃI VỚI CHÚNG CON

*Bác Hồ sống mãi với chúng con
Những ngày tháng giao thừa của vận mệnh nước non
Bác Hồ ở sở chỉ huy luôn luôn có mặt
Như lịch sử từng quen đã trăm lần có Bác
Bác Hồ, người trồng cây lớn nhất của đời
Trồng cây mười năm, trăm năm Bác đã trồng người
Cây vững gốc rồi đến ngày chín quả
Bác Hồ vẫn ở đó với chúng ta chăm từng ngọn lá
Trái tim Bác Hồ, trái chín lớn nhất của bốn nghìn năm
Trái chín đầy trong những trái chín của vườn người kim cổ
Bác là người trồng vườn, Bác lại là trái vườn chín đỏ
Trái đúc tình hoa nở mùa rộ Việt Nam.*

*Bác Hồ ơi, mấy hôm nay, nghe lời Bác dặn
Hà Nội, Hải Phòng lại lười lửa giăng trời và vừng tâm sơ tán*

"Bác Hồ đã dặn, ta cứ thế mà làm:
Đánh giặc Mỹ xong ta sẽ xây dựng đảng hoàng
Và to đẹp Tổ quốc ta gấp mười trước nữa"
"Không có gì quý hơn độc lập, tự do"
Khắp nước đều tuyến lửa
Mỗi chúng con theo khẩu lệnh của Bác xông lên
Hoả lực của đất nước hôm nay từng do Bác nhóm nhem
Với đôi tay gầy ẻo viên gạch sớm hôm những ngày giá lạnh
Bác Hồ đi với chúng con, với đôi chân trẻ của chúng con
Từ mái nhà của đất nước - trùng điệp dải Trường Sơn
Đến tận những thảm biển trong xanh, quê con cá chuồn,
luồng con cá nục
Đi hết những bờ cát trắng tinh, hành lang sáng ngời
của Tổ quốc...
Việt Nam ơi, hành lang châu Á soi bóng Thái Bình Dương,
gió gọi sóng mời,
Hành lang ngã ba phương Đông lui tới những dòng đời

Nhưng nắm chặt trong tay ta giữa bão cuồng, sóng cả
Bác Hồ vẫn cầm lái, người thủy thủ lúc ra đi,
trải bản đồ thiên hạ
Đã đo kỹ càng toạ độ của vận mệnh quê nhà
Chúng con nắm chắc địa bàn của Bác.

Từ chặng ngắn, đường xa
Cứ theo tay Bác chỉ mà đi, theo lời Bác dẫn dò mà tiến
“Miền Nam ở trong trái tim tôi”
sáng ngời hợp điểm

Anh chị em ơi, suốt trong Nam ngoài Bắc
Mấy tuần nay trong lòng ta đội nổi lòng nhớ Bác
Mỗi thước đất giải phóng, mỗi mảnh đất miền Nam
đổi thịt thay da
Đều nhắc nhở triệu lòng một tiếng thiết tha:
Bác! Bác muôn đời của non sông, Tổ quốc
Mắt Bác Hồ cười rồi chúng con lên đường tiến bước!

5-1972

“Bác để lại” Nxb. Văn học, 1972

“Thơ dâng Bác Hồ” Nxb. Văn hóa Thông tin, 2000

BÁC HỒ ƠI!

I

Bác Hồ ơi!

Bác không còn nữa...

Không, Bác vẫn sống giữa chúng con và đất chúng con đi.

Tiếng nói Bác đã trở thành nhịp thở

Của Tổ quốc ta bao giờ phút lâm nguy.

Ánh mắt Bác đã soi đường rạng rỡ

Cho nhân dân ta trong hai trận trường kỳ.

Thật có phải từ đây vắng Bác?

Mỗi hàng cây cũng đứng ngẩn bên đường

Nhớ tay Bác đã trông nên bóng mát

Như muôn tim, mỗi lá nghẹn ngào sương.

Bác Hồ ơi! Có thật sớm hôm từ đây vắng Bác?

Trên cờ rủ phủ dòng đen nước mắt...

Chúng con quen có Bác, đời cũng quen có Bác tự lâu rồi.

Bác quen thân như chân lý của đời.

Sáng nay ra phố

Vạn vạn chúng con đưa mắt cho nhau không nói một lời

Nỗi đau đớn nhìn nhau, nghẹn cổ

Nắm tay nhau chỉ thốt: “Bác Hồ ơi!”

Dòng người chảy lặng im như máu trong huyết quản

Mỗi chúng con là một hạt hồng cầu

Đang làm tiếp cuộc tuần hoàn vô hạn

Mà trái tim Bác Hồ đã phát động từ lâu...

II

Các cháu thiếu nhi!
Các cháu đi đâu về phía Ba Đình?
Bác đã mất, cháu bàng hoàng thiếu Bác
Nhìn ảnh Bác hoài cháu vẫn chưa tin.
Mẹ cháu dắt cháu đi, chỉ thăm lau nước mắt
“Ai yêu các em nhi đồng bằng Bác Hồ Chí Minh?”
Đồng chí cán bộ miền Nam cầm tay tôi nói:
“Là người miền Nam tôi đau đớn gấp hai”
Ngày thống nhất không còn Bác Hồ để gọi:
“Chúng con đây, trông Bác vô hoài”
Ảnh Bác hôm nay đóng khung đen mấy cột
Nhưng hồn Bác vẫn tươi vui, ấm nóng giữa đời.
Nhớ đến Bác không còn ai cô cút
Người cô đơn cũng lòng hết lẻ loi.
Nhớ đến Bác là trùng trùng điệp điệp
Xiết hàng ngũ, xông lên như lũy thép.
Nỗi nhớ Bác Hồ đượm lửa giữa lòng than
Ấm áp đất xuân chồi mầm nứt ran...
Các cháu thiếu nhi ơi
Bác Hồ còn ở đó.
Bác nào có đi đâu, Bác nhập nước non ta.
Mỗi một lúc máu lòng ta thêm đỏ
Là lúc Bác Hồ bừng hiện thiết tha.
Ôi đàn cháu khuya rồi còn đứng ngó
Ảnh Bác Hồ, không nở ra về...
Ôi anh cán bộ miền Nam nước nở
Thương Bác trăm điều, miệng đắng, lòng se...
Ôi ba mươi một triệu trái tim đau xé
Nhớ thương Bác như lắng về cội rễ.

III

*Hồ Chí Minh muôn năm!
Không chỉ Nguyễn Văn Trỗi ra pháp trường ba lần gọi Bác.
Không chỉ chúng con nhắc tên Bác từng phút từng giây
Như kim địa bàn kiên trinh quay về hướng Bắc,
Mà tiếng Hồ Chí Minh là khối lớn nam châm cho cả cuộc đời này.*

*“Hồ Chí Minh! Hồ Chí Minh”
“Việt Nam - Hồ Chí Minh”
Tiếng gọi Bác chuyển rền lưng trái Đất
Từ Á, Âu, Phi và đến Mỹ la tinh...
Hồ Chí Minh là nghĩa lớn, là ngọn cờ.
Là hiệu lệnh điểm những giờ chiến đấu.
Là tên riêng mà đã hóa tính từ,
Là giai điệu dẫn bản đàn hợp tấu.
Gọi tên Bác nghe muôn trùng tình bạn
Tiếng thân thương khiến gần gũi con người
Biển nhân ái có bao giờ hút cạn,
Sóng ngấm lên vô hạn vô hồi...
“Hồ Chí Minh! Hồ Chí Minh”
Con đã nghe những tiếng gọi sắt đanh.
Gọi tên Bác tưởng như trời sấm dậy
Tên Bác hay keo sơn quyện mọi lòng, hết thấy
Tin nhau hơn, tin bạn, tin mình.
Bốn lăm năm về trước
Bác đến Mạc Tư Khoa
Lê-nin vừa mất. Bác không còn gặp được
Nhưng từ đó hồn Lê-nin Bác soi ấm quê nhà.
Bác soi ấm những anh em cùng khổ
Chung một mối hận thù dưới đủ các màu da
Thưa Bác, con của con sáng hôm nay vào đội
Cháu ngoan của Bác, trên vành mũ mới
Cháu xin mang huy hiệu Bác Hồ bên huy hiệu Lê-nin.*

IV

Bác Hồ ơi!

Bác không còn nữa...

Cả Tổ quốc Việt Nam, cả thế giới bàng hoàng

Bác có nghe nỗi đau thương chất chứa

Của triệu tấm lòng bốn hướng, mười phương,

Có phải từ đây vắng Bác?

Các cháu thơ ngây hỏi mẹ “Bác Hồ đâu?”

Người lớn đau thương không dám để tâm hồn ngỡ ngác

Nuốt nước mắt vào lòng, càng nín, càng đau.

Bác Hồ ơi!

Chẳng có bao giờ vắng Bác

Bác là mặt trời mỗi sáng mọc lên

Bác là mặt trăng mỗi đêm rọi mát

Bác là biển sóng muôn trùng dào dạt

Ôm quê hương trong chan chứa tình thương.

Bác mãi mãi giữa hàng ngũ chúng con muôn đời xiết chặt

Bác Hồ của chúng con, Bác Hồ của chúng con!

5-9-1969

CHẾ LAN VIÊN

NGƯỜI THAY ĐỔI ĐỜI TÔI NGƯỜI THAY ĐỔI THƠ TÔI

*M*ững năm ấy tôi đi giữa lòng Hà Nội
Không hay trong xà lim
 anh Hoàng Văn Thụ đang nằm
Không biết anh Trần Đăng Ninh
 bị cùm tay mỗi tối
Không hay trên biên thùy Bác đã đặt chân

Tôi đến Nha Trang ngắm trời bể đẹp
Có hay đâu hang Pác Bó gió lửa
Giường lãnh tụ là hai hàng đá ghép
Mảnh áo chàm Bác mặc quá đơn sơ!

Đất nước sắp đổi thay rồi mà tôi chẳng biết
Người thay đổi đời ta đã về kia ta vẫn không hay!
Tôi vẫn khép phòng văn hì hục viết
Nắng trôi đi oan uổng biết bao ngày!

Chớ bao giờ quên nỗi chua cay của một thời thơ ấu
Tổ quốc trong lòng ta mà có cũng như không!
Nhân dân ở quanh ta mà ta chẳng thấy!
Thơ xuôi tay như nước chảy xuôi dòng!

Ta làm con nai lạc giữa rừng thu
Làm hổ sa cơ giận vườn bách thảo
Làm bóng ma Hời sờ soạng đêm mơ
Làm tất cả! Chỉ trừ không đổ máu!

Nở trắng hoa kim anh trên biên giới, Bác về
Xa nước ba mươi năm,
một câu Kiều, Người vẫn nhớ
Mái tóc Bác đã phai màu quá nửa
Lòng son ngời như buổi mới ra đi

Người đánh thức hồn dân tộc đã về kia!
Ta nghe bừng tỉnh dậy
Câu quan họ, xẩm xoan xưa vút ngã ba đường
Điều lục bát và màu nâu nơi ruộng rẫy
Bức tranh làng Hồ và cô Tố nữ dáng quê hương

Người đánh thức tương lai đã về kia!
Bác hôn lên hòn đất
Nghe trong tay trở dậy những thành đồng,
Nghe thay đổi cả vóc hình Tổ quốc,
Chừng Điện Biên rực lửa đã nằm trong

Tôi ở đâu? Đi đâu? Tôi đã làm gì?
Đời thấp thoáng sau những trang sách Phật
Đất nước đau dưới gót bầy ngựa Nhật
Lạc giữa sao trời, tôi vẫn còn mê!...

Chưa có gì dính líu giữa thơ tôi
và truyền đơn Bác viết
Tôi không biết khi Bác đau
phải ăn một nắm lá rừng
Trong nước mắt thơ tôi, tôi chưa ngờ chất thép
Chưa thấy trong máu mình
sắp cuộn máu nhân dân

Ôi! Giữa lòng ta, Bác đến tự hồi nào?
Bác vĩ đại mà chẳng làm ai kinh ngạc
Một buổi sáng, nhìn lòng ta, ta thấy Bác
Nước mắt ràn, ta cảm hết ơn sâu

Ấy là khi ta có thể nhảy vào đồn mà không sợ lửa
Ăn một miếng khoai bùi, ta cảm thấy là ngon
Khi riêng tây, ta thấy mình xấu hổ
Khi nhìn đời, mỗi lá mỗi tơ non

Khi uống ngụm nước trong,
lưỡi ta không còn đắng chất thị thành
Đời tươi mát như ao sen mùa hạ
Anh em bốn bên mà ta ở giữa
Có được trái cây thơm, ta biết quý cả mùa lành

Khi ta muốn thơ ta thành hăm chông giết giặc
Thành một nhành hoa mát mắt cho đời,
Khi mỗi bước đi lên của lòng ta
đều thấm tình giai cấp,
Ta biết trong đời ta Bác đã đến rồi.

“Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ” - Nxb. Hội Nhà văn, 2005

“Người đi tìm hình của nước” - Nxb. Hội Nhà văn, 2011

NGƯỜI ĐI TÌM HÌNH CỦA NƯỚC

*Đất nước đẹp vô cùng. Nhưng Bác phải ra đi
Cho tôi làm sóng dưới con tàu đưa tiễn Bác!
Khi bờ bãi dần lui, làng xóm khuất,
Bốn phía nhìn không bóng một hàng tre*

*Đêm xa nước đầu tiên, ai ngủ ngủ?
Sóng vỗ dưới con tàu đâu phải sóng quê hương
Trời từ đây chẳng xanh màu xứ sở,
Xa nước rồi, càng hiểu nước đau thương*

*Lũ chúng ta ngủ trong giường chiếu hẹp
Giấc mơ con đè nát cuộc đời con
Hạnh phúc đựng trong một tà áo đẹp
Một mái nhà yên rủ bóng xuống tâm hồn.*

*Trăm cơn mơ không chống nổi một đêm dài
Ta lại mặc cho mưa tuôn và gió thổi
Lòng ta thành con rối
Cho cuộc đời giật dây*

*Quanh hồ Gươm không ai bàn chuyện vua Lê
Lòng ta đã thành rêu phong chuyện cũ
Hiểu sao hết những tấm lòng lãnh tụ
Tìm đường đi cho dân tộc theo đi*

Hiểu sao hết Người đi tìm hình của nước
Không phải hình một bài thơ đã tạc nên người
Một góc quê hương, nửa đời quen thuộc,
Hay một dáng vô hình sương khói xa xôi...

Mà hình đất nước hoặc còn hoặc mất
Sắc vàng nghìn xưa, sắc đỏ tương lai
Thế đi đứng của toàn dân tộc
Một cách vìn hoa cho hai mươi lăm triệu con người

Có nhớ chăng, hồi gió rét thành Balê?
Một viên gạch hồng
Bác chống lại cả một mùa băng giá
Và sương mù thành Luân Đôn, người có nhớ
Giọt mồ hôi Người nhỏ giữa đêm khuya?

Đời bồi tàu lênh đênh theo sóng bể
Người đi hỏi khắp bóng cờ châu Mỹ, châu Phi
Những đất tự do, những trời nô lệ
Những con đường cách mạng đang tìm đi

Đêm mơ nước, ngày thấy hình của nước
Cây cỏ trong chiêm bao xanh sắc biếc quê nhà
Ăn một miếng ngon cũng đắng lòng vì Tổ quốc
Chẳng yên lòng khi ngắm một nhành hoa

Ngày mai dân ta sẽ sống sao đây
Sông Hồng chảy về đâu? Và lịch sử?
Bao giờ dải Trường Sơn bừng giấc ngủ
Cánh tay thần Phù Đổng sẽ vươn mây?

Rồi cờ sẽ ra sao? Tiếng hát sẽ ra sao?
Nụ cười sẽ ra sao?
Ôi độc lập!

Xanh biết mấy là trời xanh Tổ quốc
Khi tự do về chói ở trên đầu.

Kìa mặt trời Nga bừng chói ở phương Đông
Cây cay đắng đã ra mùa quả ngọt
Người cay đắng đã chia phần hạnh phúc
Sao vàng bay theo liềm búa công nông

Luận cương đến Bác Hồ. Và Người đã khóc
Lệ Bác Hồ rơi trên chữ Lê-nin
Bốn bức tường im nghe Bác lật từng trang sách gấp
Tưởng bên ngoài, đất nước đợi mong tin

Bác reo lên một mình như nói cùng dân tộc
"Cơm áo là đây! Hạnh phúc đây rồi"
Hình của Đảng lồng trong hình của Nước
Phút khóc đầu tiên là phút Bác Hồ cười

CÁCH MẠNG, CHƯƠNG ĐẦU

I

*Hỡi ai đi lên phía trước chớ quên sau lưng mình
cái hang Pác Bó*

*Đi tận cùng năm tháng không quên...
Đi khuất lấp vẫn còn nhớ mãi
Đi muôn xa còn quay lại ngoái nhìn.*

*Qua Điện Biên, Ấp Bắc đừng quên
Vượt sông Hồng, sông Cửu không quên
Đong mùa vàng năm tấn nào quên
Gặt vạn ngày thắng Mỹ không quên...*

*Cả nước mất, hang này là độc lập
Thay non sông đón Bác buổi ban đầu
Rừng hiền hậu suối khe chất phác
Lịch sử lấy nơi này làm đất chôn rau*

*Dù muôn trùng còn cách mũi Cà Mau
Một tấc đất đã là Tổ quốc
Nay có trong tay trời Nam bể Bắc
Dám đâu quên hang nhỏ thuở ban đầu.*

II

*Mùa bioóc-cà ơi, mùa bioóc-cà ơi,
Trắng hoa núi khắp sườn cao biên giới
Thơm lá thơm hoa thơm rừng thơm suối...
Thơm ngát hồn ta. Xuân lắng đợi Người.*

*Biên giới vô hình thay, biên giới hữu hình...
Có phải xưa nay gió qua đây gió đều lộng thổi
Đầu lau lao xao, bông ngả đón mình
Mây quá trắng trên trời chừng muốn nói.*

*Bác từng vượt qua bao quốc gia sông núi bao lần
Sá gì một sắc kim anh chỗ biên thuỳ kia,
chân dừng dừng lại.
Trời bề ba mươi năm nay một chút tần ngần
Cái đích suốt đời nay mới tới.*

*Tổ Quốc rồi đây. Tổ Quốc thân yêu
Mà nhân loại không làm khuây khoả nỗi
Tổ Quốc đau thương. Tổ Quốc khổ nghèo
Mỗi viên đá chỗ biên thuỳ đều rấn lại*

*Gió rừng cao thổi chòm râu phơ phất của Người
Thanh niên năm nao, nay Bác tóc râu rồi
Nhưng đã sáng trăm lần đôi mắt sáng
Cả thế giới thu vào trong như ngọc một đời*

*Bác lặng âm thầm. Vầng trán trầm ngâm
Cả sông núi đất trời cùng một phút hồi tâm
Phút sâu thẳm trong li ti huyết quản
Nghe thủy triều nín lại thủy triều dâng.*

*Rừng thẳm. Non xa. Bể rộng. Sông dài...
(Một chút làng Sen đau ở cuối trời)
Giai cấp. Giống nòi. Nghìn xưa. Hiện tại
Một phút định hình. Một phút hoài thai.*

*Phút kính cẩn hai tay nâng lấy đất
Ba mươi năm đất ấy ở trong hồn
Nay xương thịt nay hình hài trước mặt
Bác lặng nhìn và cúi ghé môi hôn...*

III

*Ai đi lên phía trước
Chớ quên sau lưng mình
Cái cửa hồng bình minh
Chốn hang sâu mở nước.*

*Nay núi sông hiển hách, nhìn đây
Cầm trang thơ rộng khổ, nhìn đây
Lên đài cao nhân loại, nhìn đây
Say vua Hùng chim Lạc, nhìn đây.*

*Dân tộc rét chưa che Người đủ ấm
Hang đá này Bác đắp chiếc chăn sui
Khớp xương buốt vì hơi rêu lạnh thấm
Gió rừng đừng thổi nữa, gió rừng ơi...*

*"Cuộc đời cách mạng thật là sang"
Bắt con ốc khe, chặt nỏn chuối ngàn
Đây bát cơm ngô qua ngày bệnh yếu
Bác chia cùng dân tộc giữa lấm than.*

*Lạnh cánh chim đêm nó gọi thù thì
Bác ngủ đi nào không Bác mệt
Thức đến sáng trời chưa hết việc
Kìa gà rừng đã gáy te te.*

*Những đêm ấy Bác thức cùng ngọn lửa
Thảo từng trang sử lớn cho đời
Tượng Mác trầm ngâm trong hình thạch nhũ
Rồi từng dòng từng chữ qua vai.*

*Sử Đảng thân yêu, sử cả loài người
Sử Tổ Quốc trong hồn thơ lục bát
Bia Tự Đức, đá một thời mất nước
Lót đường in dòng sử ngày mai.*

IV

*Ngày mai, ngày mai...
Ở dưới kia đời đâu có ngày mai...
Sông Thương đau dòng nước chia hai
Ngõ dòng đục lẫn dòng trong muôn thuở
Đời chảy xuôi trong quặn thắt của đời.*

*Đã mỏi rồi chăng? Những dáng Trường Sơn
Núi chon von thì trời lại chon von
Cao chi bấy những trời cao vô vọng
Thổi gió hư vô trên đỉnh của hồn...*

*Đất nước thừa người làm thơ mà thiếu người làm sử
Không câu thơ viếng mộ các anh hùng,
Kẻ gọi đò chỉ còn có gió
Nào ai lại qua trên Hàm Tử, Chương Dương...*

Những trang sách nước nhà đã do tay giặc viết
Trống đồng ơi, người có ích chi?
Thừa bốn nghìn năm mà thiếu một ngày độc lập
Thì trống đồng đào được lại chôn đi...

Giặc Pháp chưa qua thì đà giặc Nhật
Triều vua để những triều vua kế tục
Đêm hồng hoang đêm trung cổ tự say mình
Vẫn thiết triều lên án những bình minh

Tự vạn tuế tung hô đến giờ phút chót
Giết những vầng dương giết những tiếng gà
Đĩa hát cũ rỉ rên lời mất nước
Không biết trên núi rừng sắp dậy Tiến quân ca.

V

Trên non cao đã sáng ngời đôi mắt Bác
Không phải mắt Người khi ngắm một vầng trăng hay
đọc một câu thơ.

Không phải hồ thu hay là gương ngọc
Để khóc cười những số phận riêng ta...

Mà mắt Lịch Sử. Gương giữa trời bão táp
Mắt từng ngắm trăm dân tộc quốc gia đi những thế cờ
Những thế non sông. Nay định đoạt
Bước đường trường cách mạng sẽ xông pha...

Mắt thấy rụng các đế quốc sở sừng, các triều vua vạn đại
Nhân dân xô trong sức cuộn băng hà...
Thấy Hồng Lĩnh, Trường Sơn vươn vai Phù Đổng lại
Dòng Thương bi ca rồi sẽ hùng ca.

*Có phải nhìn bằng mắt đâu, Bác nhìn với trái tim mình
Vô hạn thương yêu, vô hạn cảm tình
Trái tim ấy nghìn năm còn đập mãi
Đâu đời cần nhân ái lại hồi sinh.*

*Vạn xác máy bay thù hôm nay Người cũng nhìn thấy trước
Mắt mở ra không khép lại bao giờ...
Dẫu ta bay đến thiên thể nào chói mắt
Thì cũng trong ánh sáng đường bay của chính Bác Hồ cho.*

VI

*Hỡi nhũ đá hang sâu rơi thánh thót
Từng thấy Bác ung dung bên tượng Mác cười
Động thời gian đá dẹt nhũ cho đời
Nhưng cách mạng không thể nhỏ từng giọt một.*

*Hãy bùng lên thôi! Hãy cháy lên thôi
Cả Trung Ương đoàn tụ bên Người
Lịch sử gọi và Đảng ta đã đáp
Đảng gọi kêu và dân tộc trả lời.*

*Chữ Việt Minh đầu tiên, câu Cứu Quốc đầu tiên
Thơm như vị hương hồi ta nhớ mãi...
Ta có quên ư? Thì rừng nhắc lại,
Ai quên được nguồn khi uống suối Lê-nin...*

*Khu căn cứ đầu tiên, vùng xuất kích đầu tiên
Cái trứng non sông, bọc hồng đất nước,
Cây buổi Giêng Hai, lịch ngày thứ nhất
Đi ngàn đời ngàn thuở vẫn không quên.*

Quả trám núi hạt dẻ rừng nuôi cán bộ...
Hang đá vôi làm chỗ in truyền đơn
Lốc cốc đàn trâu canh ta tiếng mõ
Lòng nhớ đời và thơ cũng ghi ơn.
Biết ơn bộ áo Tây Nùng màu chàm xanh là sắc áo
đầu tiên của Bác

Chiếc hài sảo Người đi, tay nải Người cầm
Xước chân Người đá tai mèo nhọn hoắt
Có nắm lá rừng hái tự tay dân.

Ổ rơm nghèo để ra ta, giường đá lạnh để ra ta
Cái tã rách nát bươm, cái chùm rau dính máu
Những mật xanh vàng mẹ phải mửa ra
Những quặn thắt từng cơn không thể giấu.

Cháo bẹ rau măng. Vây lưng. Bữa quết.
Cái nở sinh là một vết thương hồng!
Khi cưu mang giọt máu trong lòng
Để cái sống đau gần như cái chết.

Để ra balê giao hưởng ngày nay là súng kíp hoả mai buổi ấy
Tờ truyền đơn in thạch năm xưa để ra pháo binh
cơ giới bây giờ

Cái thai nhỏ càng đi xa càng giống bấy
Như tự ngày trứng nước mẹ từng mơ...

VII

*Nay ta hồi sinh cho cây chò đại thụ nghìn năm
Nay voi xưa về uống lại Bạch Đằng
Nay xẻ vụn ngọn núi che trời làm bước tiến
Chỗ ngất trời là chỗ sẽ hành quân...*

*Nay mùa sạ, xòe hoa với những gót hồng,
Mùa vui sao năm lúa chín thơm đồng
Hạt lúa mới gọi người đi tuyển lửa
Có câu chèo điệu hát nằm trong...*

*Nay thế giới bình tâm lắng phượng đây một tiếng đàn bầu
Biếc trời Việt Nam chung thuỷ một màu
Hồn ta đây, bốn nghìn năm thế đấy,
Rót vào lòng, càng lắng lại càng sâu...*

*Nay, Nay, Nay... Hãy ngoảnh mặt về non cao Pác Bó...
Nghe Lê-nin giọng suối đang cười
Lắng tiếng suối Bác lại ngồi viết sử
Chương mới: Ngày mai. Dòng mới: Ngày mai.*

(Trích trong trường ca
Chào mừng Cách mạng tháng Tám)
“Bác để lại” - Nxb Văn học, 1972

(*) Đêm ở hang buốt quá phải đốt lửa sưởi suốt đêm. Những lúc ấy Bác hay kể lịch sử loài người từ trước tới nay (Bác Hồ, hồi ký - Nhà xuất bản Văn học, trang 187). ... Ở chiến khu, Bác lại làm một quyển địa dư các tỉnh và một quyển sử Việt Nam bằng thơ lục bát. Quyển sử chép từ đời Hồng Bàng cho đến thời Pháp thuộc... (sách trên, trang 157)... Hai cái bia đá, trên có khắc chữ nho và ghi “Tự Đức nguyên niên”. Mấy Bác cháu thay phiên nhau mài, ba bốn ngày cái bia mới thành đá in (sách trên, trang 163).

XUÂN DIỆU

ĐỪNG BÊN CHÂN BÁC

*Bác đã vào trong cõi trường sinh, đang ở trong nhà vĩnh cửu
Bác khép nhẹ đôi mí mắt, đang nhìn sâu hơn
vào suốt muôn đời*

*Bác vẫn đang lo âu về hạnh phúc
của những kẻ đáng yêu là những con người
Bởi Di chúc của Bác bởi bởi ôm mang cuộc sống
Bổng dưới chân Bác có ai vào khe động
Cháu đấy mà, thưa Bác, cháu đến hầu thăm
Bởi cháu nhớ, thương, yêu Bác cho đến muôn năm
Nên cháu xin phép Bác đến rì rầm những lời thương mến...*

Cháu biết Bác vẫn hãy còn nhớ đến
Mặc dầu Bác đã gặp, đã tiếp biết bao người quan trọng lớn lao
Cháu biết Bác vẫn nhớ mặt, nhớ tên một đứa cháu
chẳng có chi nào
Ngoài một tấm lòng kính yêu Bác vô hồi vô hạn
Anh Tố Hữu nói đúng, lạ thay, hình ảnh Bác sớm, chiều sán lạn
Mắt vẫn tươi như suối tận nguồn
Là Bác Hồ Chí Minh sao sáng của những tâm hồn
Là đồng chí Nguyễn Ái Quốc tỏa ra một đại dương tình bầu bạn
Là đồng chí Vương giảm bài rất sâu, rất sáng
Là bóng Già Thu nhuần thấm cả xóm núi chiến khu Việt Minh
Là người mà sự có mặt bỗng như xóa mờ cả những kẻ
chung quanh
Nhưng đức khiêm tốn ân cần lại làm cho mọi người ấm cúng

Bác ơi, Bác có nghe dưới chân Bác rì rào vỗ sóng,
Biển lớn Bác đã đi nhiều, anh Ba nổi những chân trời lồng lộng
Trái đất đã phân công cho bờ biển hình chữ S cong cong
Vinh viển hát cho Bác nghe sự tiếp nối trùng trùng
Của triền sóng vô cùng như ngực thở
Bác ơi, reo trên những ngọn thông đỉnh Phanxipăng là gió.

Gió hùng dũng, cao cường, mạnh khỏe
Chính Bác Hồ đã chấp cánh cho gió thêm rộng mênh mông
Bác ơi, và gấm thêu là đất đai cây cỏ ao sông
Vẫn dệt mãi theo tấm lòng của Bác

Ngày một mới, để ra chim chóc hát
Bác đã đấu tranh cho đất khỏi bị cầm tù
Và Bác ơi, Bác đã sinh trở lại sáng đẹp mùa thu
Từ hôm Bác đọc Tuyên ngôn độc lập...

Thưa Bác, trước đây cháu có làm một bài thơ
cháu cứ chữa hoài, xóa dập
Ý cháu ước ao mình được hóa lính canh
Đứng trực suốt cửa phòng của Bác những đêm thanh
Chặn những khắc giờ không cho chúng đem vào lo nghĩ
Chỉ được phép đưa hồng hào, mạnh khỏe
Chúng không được để hằn trên vầng trán Bác Hồ ta

Hồ Chí Minh
Người trẻ mãi không già,

Bác ơi! Nụ cười Bác nở bông hoa trí tuệ
Ánh mắt Bác, những ngôi sao thiên tuế
Bác vào trong tuổi trẻ của loài người
Là chủ nghĩa xã hội mùa xuân chiến thắng đời đời!
Cháu mang những bông hoa sáng sớm
Đến thăm Bác, tay cháu còn sương ướt
Và cháu xin, hỡi nhà thi sĩ hóa công
Ngâm khế những vần thơ Bác viết về đất nước non sông...

28-8-1970
"Bác để lại" - Nxb. Văn học - 1972

Bàn ghế đá bên suối Lenin, nơi Nguyễn Ái Quốc làm việc trong những ngày đẹp trời. Tại đây Người đã dịch cuốn Lịch sử Đảng cộng sản Bôn sê vích Liên Xô ra tiếng Việt và soạn thảo nhiều tài liệu khác.

Ảnh: Bảo tàng Hồ Chí Minh

THƠ DÂNG BÁC HỒ

*Một lần tranh đấu gay go
Chúng con đã được Bác Hồ đến thăm
Chúng con dưới vực sai lầm
Đang vươn mình, được Bác cầm tay lên
Lời Cha rất mực dịu hiền
Như là thấm nhẹ, mà xuyên vào lòng
Con ngồi trước Bác mênh mông
Tội nhiều, chưa dám thẳng trông Cha già
Bác cười, vẫn đỏ nước da,
Nhưng trên trán rộng tóc đã bạc hơn
Bác lo nghìn việc giang sơn
Lo từng tấm áo, bát cơm đồng bào;
Nghĩ từ khẩu súng, con dao,
Lại thêm Bác phải nghĩ vào chúng con*

Riêng con lầm lạc tâm hồn
Người tuy trong Đảng, hồn còn ở xa
Mỗi người, một lối xót xa;
Bốn trăm người, lối bao la, nặng nề!
Trên đầu tóc Bác sương ghi
Chắc đôi sợi đã bạc vì chúng con!

Nghĩ thêm hối hận bốn chôn
Nhưng lời Bác dạy sắt son vững bền:
"Thoát bùn, nở đóa hoa sen,
Bùn tanh mà vẫn lọc nên hương trời"
Mắt Cha nghìn thuở sáng tươi
Dìu cho con vượt qua đời tối tăm

Hôm nay Mười Chín tháng Năm
Lòng con vui sướng như trăm tiếng cười
Lối lầm đã nói được vơi
Hồn như nở lại dưới trời Chí Minh
Ngày sinh nhật Bác quang vinh
Là ngày sinh nhật hồn xanh muôn người.

19-5-1953

"Bác để lại" - Nxb. Văn học, 1972

MẠC TƯ KHOA, THÁNG GIÊNG 1924...

*Mạc Tư Khoa tháng Giêng Hai mươi bốn.
Những mái nhà nặng trĩu tuyết mùa đông.
Trắng xóa cây. Bốn mươi độ dưới không.
Rét cắt thịt, - Lê-nin vừa mới mất.*

*Sáng hôm ấy, trong một phòng khách sạn
Ngồi với nhau mấy đồng chí nước ngoài
Chuyện trầm ngâm - bỗng khe khẽ có ai
Gõ cửa nhẹ.
Một thanh niên gầy lấm
Duy đôi mắt cháy ngời tia lửa thắm,
Rất đơn sơ mũ cát kết đội đầu.*

*Mặc trên mình chiếc áo mỏng mùa thu
Và tay xách một va li bé tí.
Bước vào phòng, chào những người đồng chí:
- "Tôi là Nguyễn Ái Quốc, người Việt Nam,
"Từ Paris tôi ngưỡng mộ mới sang,
"Tôi đến nơi, thì Lê-nin vừa mất.
- Nói đến đây, thanh niên ngừng, lau mắt -
"Giờ tôi muốn thăm linh cữu Lê-nin".*

Rét bên ngoài mỗi lúc một tăng thêm,
Trời phủ đất phủ cây trong lạnh giá:
- “Đồng chí Ái Quốc ơi, áo quần mỏng quá,
“Cái rét Nga ghê gớm phải vừa chi!
“Chờ ngày mai, có áo ấm hãy đi...”

"Ái Quốc lặng yên, thở dài nghĩ ngợi,
Ngồi uống chén nước chè, không nói,
Rồi trở về phòng. - Các bạn hữu yên tâm
Tưởng thuyết phục rồi đồng chí Việt Nam.

*

Ngoài trời tuyết tạm ngừng rơi. Lạnh như cắt ruột.
Trước Nhà Công đoàn, nơi linh cữu Lê-nin
Một dòng người dài vô tận lặng im,
Họ đứng chờ, dường như không nhích bước.

Thời tiết hôm nay âu sầu tím buốt
Như với lòng người chia nỗi đau thương.
Rét căm căm... từng đóng lửa ngoài đường
Bập bùng đốt để nhân dân ghé sưởi.
Trầm ngâm giọng, máy truyền thanh chậm rãi
Kể lại đời và sự nghiệp Lê-nin...

Mười giờ đêm. Phòng khách sạn vắng yên
Bỗng nhẹ nhẹ có tiếng ai gõ cửa...

Đồng chí nước ngoài đi ra khẽ mở
Thấy Ái Quốc vào, nét mặt tinh anh
Vẫn đơn sơ trong bộ quần áo mỏng manh,
Đầu cát kết, mũi và tai tím ngắt,
Mắt càng sáng, nhưng đôi tay lạnh thắt...

"Tôi đi viếng Lê-nin vừa mới trở về,
"Đồng chí cho xin một chén nước chè,
- Ái Quốc nói vừa rét vừa run cầm cập -
"Để viếng Người lớn lao thân mến nhất,
"Bạn của nhân dân thuộc địa chúng tôi,
"Tôi không thể nào đợi đến ngày mai".

8-5-1965

"Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ" - Nxb. Hội Nhà văn, 2005

TẾ HANH

BÁC ĐỂ LẠI

*Bác để lại cho chúng ta tất cả:
Hiện tại, tương lai, quá khứ - cuộc đời
Tổ quốc, non sông, đất trời, hoa lá
Bác đi rồi vẫn thấy Bác khắp nơi*

*Sức dân tộc qua cơn thử thách
Lại trào lên trong nhịp sống phi thường
Tiếng súng tiến công theo lệnh Bác
Cùng nổ giòn với Lào, Campuchia,
thêm tình nghĩa Đông Dương*

*Cây lúa bấy lâu Bác thường thăm hỏi
Khi nắng khi mưa, khi dọn cỏ bỏ phân
Đồng năm tấn rục vàng trong gió trái
Một vụ xuân Thái Bình hứa hẹn mấy mùa xuân...*

*Ôi những bản nhạc, bài thơ bao nhiêu thương nhớ động
Những bức tranh gửi gắm kính yêu Người
Nghĩ đến chiếc áo ka ki thấy đời thêm ấm nóng
Đến đôi dép cao su, muốn đi khắp phương trời*

*Mang tên Bác: Đoàn thanh niên như rừng cây nổi gió
Đội thiếu niên nhi đồng như con suối trào lên
Vàng trăn rộng trên trời cao sáng tỏ
Mặt trời soi trong đôi mắt dịu hiền*

*Mang tên Bác: một con đường Ấn Độ
Một nhà máy toa xe lửa Ba Lan
Một trường học nơi trắng phau tuyết đổ
Một con tàu rẽ sóng biển xanh lam...*

*Trên đất nước từng chiếc lá cũng đượm màu tha thiết
Nghe hai tiếng Việt Nam âm hưởng nhiều thêm
Bác Hồ đó: sống hơn bao giờ hết
Và mỗi chúng ta tự thấy lớn hơn lên*

*Nếu hỏi ta: chân lý ở đâu? Ta sẽ trả lời: chân lý
Từ một lời Di chúc của Tình thương
Máu ta đổ trên con đường chống Mỹ
Nở thành hoa trăm sắc tỏa ngàn hương*

*Ngày hội lớn: hai lăm năm kỷ niệm
Trời Độc lập, Tự do vang dậy những lời ca
Nơi ta ra đi và nơi ta sẽ đến
Có Bác Hồ vĩ đại dắt dìu ta.*

Tháng 8 năm 1970
"Bác để lại" - Nxb. Văn học, 1972

CÂY BÁC HỒ

*Mười năm về trước chữa sinh con
Khắp cả vùng đây đất xói mòn
Đá sỏi đồi hoang cây chẳng mọc
Xuân về, không hé chút mầm non*

*Vâng theo lời Bác, Tết trồng cây
Từ đấy cành xanh, nhánh biếc đầy
Dương liễu đàng xa giăng lưới bạc
Bạch đàn loang loáng nắng quanh đây*

*Theo đội con trai cha trồng vải
Nay vải xum xuê gió thổi lùa
Mẹ theo đội gái đi trồng nhãn
Khóm nhãn ra hoa đã mấy mùa*

*Các chị em con có bóng xanh
Có chim riu rít rộn trong cành
Có hoa thơm ngát bay theo gió
Khiến bầy ong kiếm mật vây quanh*

*Tháng Năm ăn vải, tháng Sáu nhấm
Nhặt lá làm phân, lượm củi khô
Trưa chơi bóng mát, đêm trăng sáng
Tất cả là ơn của Bác Hồ*

*Bác mệnh mông quá, phải không con?
Như cả đất trời, cả núi non
Như lá hoa bốn mùa tươi tốt
Như rễ sâu tận đáy tâm hồn*

*Yêu Bác, các con chăm chỉ học
Giữ gìn nụ biếc lá non xanh
Lớn lên góp sức cùng anh chị
Bảo vệ quê hương đất nước mình*

*Và mỗi lần các con nhớ Bác
Các con im lặng ngẩng đầu lên
Một vầng ánh sáng soi trên ngọn
Lộng gió tầng cao - Bác ở trên.*

5-1970

"Bác để lại" - Nxb. Văn học, 1972

CÒN NÓNG GIỮA LÒNG TÔI

*Một ngàn chín trăm năm lăm. Hà Nội
Giữa hòa bình tôi trở lại Thủ đô.
Hội nghị non sông kỳ thứ tư Quốc hội
Tôi được đến nghe lời dạy của Bác Hồ*

*Lời Lãnh tụ qua tám năm chống giặc
Vẫn như buổi đầu lịch sử ngân vang
Bỗng im lặng... Bác cầm khăn lau mắt
Lời Bác nghẹn dừng giữa đoạn miền Nam*

*Đứa con miền Nam vô cùng cảm kích
Bác Hồ ơi! Lòng Bác rộng bao la
Bác từng nói: miền Nam thịt của thịt,
Miền Nam máu của máu chúng ta*

Tôi đã biết bao nhiêu thứ lệ
Những mẹ già sáu khắc nhớ con thơ
Những đứa con năm canh nhớ mẹ
Những cặp tình nhân xa cách đợi chờ

Nhưng chưa khi nào lòng tôi nghe sâu sắc
Nghe dạt dào như cả đại dương
Bằng khi thấy Bác Hồ lau nước mắt
Nhắc đến miền Nam nửa bước đau thương.

Như mạch suối non cao lấp lánh
Bắt nguồn nghị lực những dòng sông
Nước mắt Người truyền bao nhiêu sức mạnh
Cho miền Nam đang chống kẻ thù chung.

Nước mắt Người năm năm qua còn đấy
Đường tôi đi từng bước ánh soi ngời
Nước mắt Người gồm bao nhiêu lửa cháy
Năm năm qua còn nóng giữa lòng tôi.

“Người đi tìm hình của nước”
Nxb. HNV - 2011

*Lá ngọt, lá cay, cây phắc măng, phắc diến
Hoa phia-biốc toả mùi hương lưu luyến
Con chim ri nháy nhót chuyển cành
Con cá rô bơi lội giữa dòng xanh*

*Tượng Các Mác, Bác tạc hình còn đó
Những đường nét với tháng năm càng rõ
Mặt trời mặt trăng soi bóng Bác Hồ
Suy nghĩ, luận bàn, viết báo, làm thơ*

*Rừng Khuổi Nặm kê bên, nơi họp Trung ương lần thứ tám
Từng chiếc lá ghi sâu tình nghĩa Đảng
Bản Bó Bảm đằng xa, rực cánh đồng vàng
Mỗi một nhà như sắp sửa xuân sang*

*Tôi đến thăm Pác Bó như đến thăm những gì trước nhất
Một nguồn nước, một chiếc nôi, một Đền Hùng, một Ra-dơ-lip
Con đường Hồ Chí Minh xuất phát từ đây
Đang toả ra khắp Nam Bắc Đông Tây*

*Ơi! Pác Bó thiêng liêng hùng vĩ
Đưa hồn ta vượt bao nhiêu thế kỷ
Núi Các Mác vươn cao chọc thẳng mây trời
Suối Lê-nin tuôn dòng cuộn cuộn đến ngàn khơi.*

1970

“Tuyển tập thơ Tố Hanh”, Nxb Văn học, 1987

DI CHÚC BÁC HỒ

*Đây những lời hành động
Của một bậc anh hùng
Quyết thắng quân xâm lược
Thống nhất cả non sông*

*Đây những lời thương yêu
Một trái tim cộng sản
Ôm trùm khắp Việt Nam
Đến năm châu bè bạn*

*Và đây những lời thơ
Dạt dào nguồn xúc cảm
Từng chữ ngát hương hoa
Từng dòng ngời ánh sáng*

*Những lời của sự sống
Bảy mươi chín mùa xuân
Đem trăm nghìn tin tưởng
Cho tất cả xa gần...*

*Bác Hồ ta ra đi
Để lại lời Di chúc
Giữa thế kỷ hai mươi
Một lá cờ sáng rực.*

Mạc Tư Khoa, 12-1969
"Đi suốt bài ca", Nxb Văn học, 1970

BÁC HỒ THĂM CÔN SƠN

*Bác Hồ thăm Côn Sơn
Nơi ẩn xưa Nguyễn Trãi
Năm thế kỷ đã qua
Giữa hai người vĩ đại*

*Nhìn mắt Bác chăm chú
Đọc tấm bia Côn Sơn
Thấy in hình lịch sử
Những đỉnh cao tâm hồn*

*Nguyễn Trãi xưa đánh Minh
Bác Hồ nay đánh Mỹ
Hai cuộc đời soi nhau
Giữa núi non hùng vĩ*

*Trong tiếng suối rì rào
Trong tiếng thông vi vút
Nghe âm vang đối trao
Những hùng ca dân tộc*

*Từ Bình Ngô đại cáo
Kết thúc thắng giặc Minh
Đến Tuyên ngôn độc lập
Mở ra từ Ba Đình*

*Bác Hồ thăm Côn Sơn
Nơi ẩn xưa Nguyễn Trãi
Năm thế kỷ nối liền
Hai con người vĩ đại.*

“Tuyển tập Tế Hanh” Nxb Văn học, 1987

NGUYỄN ĐÌNH THI

NHỚ BÁC - CHIỀU THU

*Măng chiều như gọi xôn xao
Mây chiều lưng núi cao cao rặng ngời
Nước non non nước bồi hồi
Nghe thân yêu vọng tiếng Người đâu đây
Mây hồng chim vút cánh bay
Sông xa một dải dăng đầy nhớ thương
Mênh mông tỏa ấm bên đường
Nghìn năm còn một tấm lòng không yên.*

1969

“Hồ Chí Minh - Người ở khắp nơi”

Nxb. Tổng hợp Hậu Giang - 1990

“Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ” - Nxb. Hội Nhà văn, 2005

PHẠM TIẾN DUẬT

BÁC RA ĐI...

*Bác ra đi không mang theo gì cả
Anh bạn đứng bên nhắc nhở cho tôi
Xưa nay những chuyến đi của Người
Vẫn thường không mang theo gì cả*

*Thuốc lá trên bàn, sách chồng trên giá
Và trái đất này đã biết bao nơi
Vẫn còn nguyên hơi ấm chân Người
Bác ra đi không mang theo gì cả*

*Ôi cái Tết trồng cây, sắp đến ngày ăn quả
Bác dành cho dân, phần Bác chẳng mang theo
Bấy nhiêu năm Bác vẫn ông già nghèo
Bác là Ông Già Tiên tóc trắng*

*Mặt trời lặn mặt trời mang theo nắng
Bác ra đi để ánh sáng cho đời
Không mang theo gì... Còn tìm ra dáng Bác
Trong dáng đi Thời đại, Bác Hồ ơi!*

Tháng 9 năm 1969

"Người đi tìm hình của nước" - Nxb. Hội Nhà văn, 2011

"Hồ Chí Minh - Người ở khắp nơi" - Nxb. Tổng hợp Hậu Giang, 1990

HỮU THỈNH

GIỮ TRỌN NGUỒN TRONG

(Trích)

I

*Đó là cột mốc đầu tiên được thấy Bác trở về
Người bước vội những bước cuối cùng
ba mươi năm xa nước*

*Với vành mũ dãi dầu
Áo chàm bạc vương vài ba quả ké
Bác trở về
Biên giới vẫn mờ sương
Phải bắt đầu từ đâu
khi tất cả đang ở bước bắt đầu?*

*Bao nhiêu việc phải làm, làm việc gì trước nhất?
Cam chịu và nhẫn nhục cũng là một kẻ thù
Dám ước mơ ngay cả khi trời buộc
Để cho đá nói to lên điều ấy
Đá in truyền đơn mang bút tích của Người*

Đá nói bằng bàn đá chông chênh
Lịch sử Đảng - một tiếng kèn tập hợp
Trong hang đá Bác tạc hình Các Mác
Đá rung lên khi bắt gặp tình Người
Bếp lại đỏ lâu hơn trong bản vắng
Nói bao nhiêu trong một tiếng tù và
Nước lại chảy từ nguồn
Một đội ngũ sinh ra.

II

Đất nước khổ đau nuôi lãnh tụ của mình
bằng rau rừng cháo bẹ
Cá suối gầy khi câu được khi không
Người làm việc ngoài hang
cho đến khi không còn thấy lá rừng
Dầu hiếm lắm đồng bào toàn đốt củi

Bát bằng gỗ chè là lá ổi
Muốn nói nhiều báo chí mấy phen vuông
Nhân dân gặp Người từ áo mặc cơm ăn
Và cứ mở mang
Vỡ vạc

Nước lại chảy từ nguồn
Người đã đến với nhân dân
bằng con đường ngắn nhất
Nước lại chảy từ nguồn trong suốt
Thành sức mạnh khôn lường trăm trận bão về sau.

III

Chiếc cột mốc sáng ngả bóng bên này
chiều ngả bóng bên kia
Chim đến đậu chim chia đôi tiếng hót
Chiếc cột mốc khi chân Người đặt tới
Nối hai bờ đau khổ xích gần nhau
Rừng lại xanh như rừng mới bắt đầu

(Dù cây gầy nhắc hoài cơn bão cũ)
Giấc lòng sục
Người luôn rời chỗ ở
Củ đầy rừng đêm rét chịu ngồi không
Bao việc lớn đến trong đầu lãnh tụ
Người vẫn hỏi bên kia sâu bọ mất mùa

Nước lại chảy từ nguồn
Chiếc cột mốc chừa bàn tay hữu nghị
Lòng thơm thảo lúc tối đèn tắt lửa
Người dạy ta từ nhân đức của Người.

10-1979

“Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ” - Nxb. Hội Nhà văn, 2005

“Người di tìm hình của nước” - Nxb. Hội Nhà văn, 2011

TỪ CHIẾN HÀO TỚI THÀNH PHỐ

Trích chương V - Tự do

*Con đã từng khóc Bác ở trong rừng
Phải dựa vào cây trong đêm truy điệu
Chiếc Ôrôngtông giàn giữa nước mưa
Bài diếu văn nghe khi rành khi mất
Trong buồng lái xe tăng nhỏ hẹp
Chúng con nâng niu tấm ảnh của Người
Giấc ngủ bữa ăn hành quân đuổi giặc
Không lúc nào chúng con vắng Bác*

*Con đã về nơi Bác ra đi
Đường lăm dốc hôm nay con mới tới
Chúng con về như Bác vẫn từng mong
Đất nước liền một dải*

*Đã trở về từng hạt muối ngoài khơi
Từng đợt mặng trên rừng, từng đám mây lưu lạc
Tất cả dưới bàn tay của Bác
Hóa thiêng liêng máu thịt tự hào*

*Chúng con thềm nghe Bác nói một câu
Giữa bến Nhà Rồng mênh mông trời nước
Thềm nghe thơ, thềm đôi tay bắt nhịp
Để vui hết những gì ta có được hôm nay*

*Hạnh phúc nhân dân - mơ ước tốt cùng
Người cao cả tận ngọn nguồn thương nhớ
Sông trôi mãi nhưng bờ còn giữ được
Ánh mắt Người sâu vơi suốt thời gian*

*Đang tỏa khắp, đang ân cần căn dặn
“Hể còn một tên xâm lược trên đất nước ta
thì ta còn phải tiếp tục chiến đấu, quét sạch nó đi”
Tên giặc cũ chuồn rồi, lại những tên giặc mới
Chúng con nghe nóng bỏng lời Người.*

“Từ chiến hào tới thành phố”, Nxb Văn học, 1985

ANH THƠ

THEO BƯỚC BÁC

Tặng Tâm Trung

*Trời xanh xanh lá núi
Vách đá dựng trập trùng
Bông lau hồng phơi phới
Đường thăm thăm vòng cung*

*Chân vui như trẻ nhỏ
Tay xách túi tung tăng
Hai cô nữ cán bộ
Hát trên rừng ngân ngân...*

*Bống ngang đường suối nước
Bao la lũ trắng bờ
Hai cô chùng gót bước
- "Sang sao được bây giờ?"*

Cụ già đâu chợt tới
Tóc, râu trắng áo sông
Chân nhanh thoăn thoắt lội
Vượt làn suối mênh mông

- “Ồi trời! Bác! Bác đấy!”
Hai cô cuống lội ào
Cười vang dòng suối nháy
Chân riu nước lao chao!

Nhưng như Bụt chợt hiện,
Râu bông phơi nước tràn...
Sang bờ Bụt đã biến!
Rừng suối càng mênh mang...

Trời chiều chợt nổi gió.
Đường chiều càng quanh co.
Xa xa hai bóng nhỏ
Cố bước theo Bác Hồ

Chợ Chu, thu 1947

“Thơ dân Bác Hồ” Nxb. Văn hoá Thông tin, 2000

“Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ” - Nxb. Hội Nhà văn, 2005

CON ĐÃ VỀ NƠI BÁC Ở NGÀY XƯA

I

*Con đã về nơi Bác ở ngày xưa
Đường biên giới rậm dài đá dốc.
Nơi Bác hôn nắm đất giữa nương ngô
Ôi! Nắm đất về với tay Người dựng nước*

*Giữa rừng núi còn dấu chân giặc cướp
Lán ẩn cheo leo, rải rác hốc thông già.
Đỏ bầu ngâm đầy cho dòng suối trôi qua
Suối rửa miếng ăn người dân đói khổ.*

*Bác về, mời cụ Các Mác về trên núi đá
Trong cả lòng hang, Bác tạc tượng người
Như tạc niềm tin cho con cháu đời đời
Từ thẳm rừng sâu ngời lên chủ nghĩa.*

*Noọng gái nào năm xưa gạt lệ?
Địu chắt về, lo hang gió mông mênh,
Noọng đâu biết: trời tháng Tám từ đây xoá mù, mới hé.
Và cũng tự nơi đây ươm sắc nắng Ba Đình.*

*Dòng suối âm u hồng dậy ánh bình minh
Mang tình cảm Lê-nin tràn đất nước
Dòng suối từ ba mươi năm trước
Từng dấu gót chân thương, qua, lại đôi bờ.*

*Đàn cá về đớp hạt cơm ngô
Bơi hóp cả lời thơ cảm khái
Ta muốn gương xanh lắng lại
Buổi chiều nào râu Bác trắng ưu tư?
Để đến hôm nay thuỷ điện ngợp bờ.
Khắp nẻo rừng cao trào ra ánh sáng.*

II

*Bàn đá chông chênh còn ngời sử Đảng
Chim rừng ơi, người có lắng nghe?
Khắp bốn phương bí mật những ai về?
Theo tay Bác viết thêm trang sử.
Những làn râu không phủ chân quá khứ
Mà trải nhung vàng chào đón bước tương lai.
Ghế đá còn đây hơi ấm Bác ngồi.
Với những anh hùng ngàn xưa cứu nước.*

*

*Cây ngót rừng còn nhớ tay người phát
Ngọn cần rơi, cho mầm nẩy mỡ màng
Rặng trúc thanh cao vươn thẳng lên ngàn
Cây đứng nương cây mặc cơn bão táp.*

*Ô cái xoong cho sôi thêm tươi mát.
Sắn xanh nương trùn cỏ dại, lau hoang
Lá ổi mỗi ngày thay cánh chè thơm
Mây mạ xum xuê che mù mắt giặc.*

*Những hàng cây đầu tiên cho Tổ quốc
Từ nắm đất Bác mang về chắm bón gốc yêu thương.*

III

Cháu gái nào mang bóng dáng quê hương?
Vương Thị Hú, leo đèo, lội suối
Gỏi cơm ngô, ống canh gừng nóng hổi:
- “Ông Ké à, đừng bỏ bữa rau măng!”

Những bữa nghèo san sẻ, kính dâng
Nào đâu biết mình nuôi cách mạng!

Người gái Nùng quen khâu giấy, tìm bột báng
Được Bác đặt tên mang sắc sen vàng
Hòm thư cao lùn đá núu, vín dây sang
Ghét đế quốc nên không chờn con rắn

Nông Thị Bẩy vượt ngục, bỏ nhà đi từ buổi sáng
Làm cháu già Thu, được học mỗi ngày
Mang nặng thù chồng, lòng chị có hay
Được Bác luyện rèn nối dòng Trưng nữ.

Và khi Hoàng Thị Nga băng từng đỉnh rú
Leo giữa mây mù nhện đói, tìm dân
Chị đâu biết giữa muôn ngàn, gian khổ
Như cô gái Nga xưa
Nhớ Bác vững tinh thần.

Rồi những cô Hoa, cô Đào, từ Pác Bó
Giắt súng võ trang giải phóng từng miền
Đến em lái xúc quặng tìm vàng trên mỏ
Cô chủ tịch vùng cao, chị chánh án toà trên.

Tất cả người gái Tày, Nùng đảm đang hậu tuyến
Còn nhớ ngày xưa không biết làm người
Góc núi đầu nguồn cuộc đời sâu kiến
Từ cụ Ké về, như hoa nở rừng tươi.

IV

*Ngoài tiền phương, anh Giải phóng chưa nguôi
Môi thù bản năm nào trên địu mẹ
Vượt biên giới, tránh Tây càn, khóc ré
Không áo quần sưởi lá, ủ than tro
Đầu lở, thân lem ra đón Bác Hồ
Ai biết tấm lòng Người đau xót.
Bàn tay già rửa từng mụn trốc.
Đun từng thuyền nước nóng tắm yêu thương.*

*Giữa những ngày đói rét, tha phương
Rau má nhai khô, đau hàng răng yếu
Dân thương ông Ké, làm riêng bát cháo
Bát cháo trứng thơm, lành, Bác nuốt sao trôi?*

*Tay nâng lên, nhường bà cụ tám mươi.
Công cuộc sống gần trăm tuổi khổ
Ôi những giọt nước mắt già, nóng nhỏ
Cho cháu con cầm uất đuổi xâm lăng.*

*Bác Hồ ơi, đã mấy mươi năm
Từ nắm đất bác đem về dựng nước
Rừng Pác Bó uy nghiêm đài Các Mác
Suối Lê-nin trong vắt, xanh nguồn.
Con đã về đây, đi giữa lúa vàng thơm
Lòng nhớ Bác như nương đồng ơn nước.
Ôi, nếu được trở về ngày tháng trước
Bác lại về như Bụt hiện giữa rừng cây.
Mùa cốm lên hương, vang đất nước nhịp chày.*

Pác Bó, tháng 9 năm 1969
Hà Nội, tháng 10 năm 1969
"Tuyển tập Anh Thơ", Nxb Văn học, 1987

NỖI NHỚ CHÚNG CON MANG, XANH THEO THỜI GIAN

*Mang nỗi đau vắng Bác, một năm ròng
Con đã đi cùng khắp núi sông
Từ những con đường đầu tiên đón Bác.
Gai cỏ còn ôm vết đi chưa nhạt.
Một buổi chiều biên giới rừng rừng...
Nhìn dãy núi cao, lên khắp đỉnh rừng.
Con nhớ đến những đồng bào Pác Bó
Bỏ bản năm nào, một đêm mưa gió
Lưng công mẹ già, vai súng, vai con
Đến đến bây giờ - điện sáng đầu non.*

*Rồi đến bản hái hoa người dân áo rách
Hoa thật nổi tròn như thêu như khắc
Siêu thuốc năm xưa, chữa bệnh Bác vẫn còn
Tấm phản Bác nằm, giờ ấm mái nhà son*

*Con lại lên đỉnh đèo Piaoóc
Nơi hai đội giải phóng quân Nam, Bắc
Gặp nhau giữa sương tuyết năm nào
Giờ là cả một nông trường xanh thắm mùa rau.*

*Con tới cả cây đa Tân Trào năm trước
Cây đã thành rừng xum xuê bao gốc
Từ đỉnh Khau Nưa, lên núi Nà Lừa
Lán Bác không còn, những cột đứng đơm hoa
Đập nước dâng cao, chim rừng phách đổ.*

*Ôi những lòng hồ thương nhớ
Những nương mang tình Bác tưới đồng khô
Những đồi cây sống lại tự bao giờ
Bác Hồ ơi, mới một năm vắng Bác.*

*Thái Bình đã vật nhau với đất
Gặt lúa xuân về hàng mười tấn vàng kho
Hợp tác xã Nam Cường lấn biển năm xưa
Nơi đón Bác, đất còn mặn muối
Giờ đã thành đường dừa, bờ cam, bụi chuối.*

Nỗi nhớ chúng con mang xanh theo thời gian!...

Hà Nội, đầu tháng 9 năm 1970
"Tuyển tập Anh Thơ", Nxb Văn học, 1987

NÔNG QUỐC CHẤN

BỘ ĐỘI ÔNG CỤ

*Đồ ăn đã sẵn đủ rồi
Măng vầu, Phiắc pàn^(*) nồn chuối
Lợn bò gạo nếp gạo nương
Các bản người người đưa tới
Làng như sắp đám cưới
Lần này nhộn nhịp hơn mọi khi
Tại sao? Ta sẽ đón người gì?*

*Ai cũng mong để được xem bộ đội
Cơm trưa xong nắng lui về ngọn núi
Anh giao thông đến đưa gói thư
Tin bay đi bản trên xóm dưới
Già già trẻ trẻ đợi hoan hô
Lớp học tan riu rít tiếng học trò
Tiếng đồng bào gọi nhau tập hợp.*

(*) Tên một loại rau rừng thường nấu trộn với nồn chuối.

Bộ đội đã đến kia
A lúi: Những người là người^(*)
Đeo súng ngắn, súng dài, súng dóp
Hoan hô! Hoan hô!
Nhìn không chớp mắt
Có cả người mũi lõ, tóc quăn
Hai con mắt, màu da như lính Pháp^(**)
Lại có cụ già đi chân đất
Mặc bộ quần áo Nùng
Tay cầm cái gậy mây rừng
Miệng ngâm một điệu ca không khói
Bộ râu dài vừa trắng, vừa đen
Chân tay nhanh nhẹn như thanh niên...
Cụ già cười, vẫy chào người đứng đón
Dân chúng rí tai nhau:
- "Bộ đội gì, toàn những người lạ lạ?
Có lẽ đây là người gốc Trỏ"^(***)

Khi ăn cơm chiều
Bộ đội đếm: một, hai... ngồi trật tự
Cụ đi từng bàn xem bát đũa
Cho thối còi rồi Cụ ăn sau
Mọi người rủ nhau
Đốt đuốc đến xem quân ông Cụ

(*) Tiếng trầm trồ.

(**) Mấy người Mỹ (danh nghĩa đồng minh) cùng đánh Nhật.

(***) Nghĩa là ông cụ Trỏ.

Người già đến, Cụ mời ngồi niềm nở
Trẻ con lại Cụ bế xoa đầu
Cụ nói dân nghe rõ từng câu:
- "Muốn Cách mệnh thành công mau
Ta phải kết đoàn như bó đũa"
Gà đã gáy lượt đầu
Nhưng tiếng vỗ tay còn như nửa nổ
Còn vang vang tiếng hát của thiếu nhi

Hôm sau Cụ rời bản lên đường
Cho bộ đội xếp hàng
Đứng trước sân hát chào dân chúng
Cụ cảm ơn, Cụ trả tiền, dù chủ nhà không nhận
Cụ bắt tay từng người

Cụ đi khỏi rồi
Ai cũng thương, cũng nhớ
Người hỏi người không ai biết rõ
"Tên Cụ là gì?
Tóc bạc vẫn còn đi
Nhất định đây là người Pô Cốc"^(*)
Dân ta sắp đến ngày độc lập".

(*) Nghĩa là người đứng đầu.

*Bước sang rằm tháng Bảy
Nhận được một tin mừng
"Giải phóng quân đã vào Hà Nội
Khắp nơi mở hội tung bừng"
Có nhiều ảnh Chủ tịch: Hồ Chí Minh
Nhìn đôi mắt, bộ râu ta nhớ nhớ
Giống cụ già trước đến bản ta
Đúng! Đích Đúng!
Đấy là ông Cụ!
Sung sướng thay! Bản ta toàn nam nữ
Lần đầu tiên đã được đón cụ Hồ
Chúng ta xin gửi một bức thư
Rằng: "Cả bản Mường vẫn nhớ lời Người nói".*

7-1948

"Bộ đội ông cụ" - Nxb. Văn học giải phóng, 1976
"Người đi tìm hình của nước" - Nxb. Hội Nhà văn, 2011

BÀI THƠ PÁC BÓ

I

... “Tháng năm lại đến rồi
Ngô lên cao tám lá
Vun cây ngô cây đời
Đẻ ra hoa kết quả..

Ta lên nương vun ngô
Nhớ ngày gieo hạt giống
Như nhớ ơn Cụ Hồ
Người “gieo mầm cuộc sống”...

Tiếng “Hà Lều”, “Nàng ới”
Giọng con gái, con trai
Tiếng bay qua đỉnh núi
Tiếp nhịp theo suối dài

II

Núi cao bao nhiêu ngọn
Núi bao nhiêu hang sâu
Khi Cụ Hồ chưa đến
Ai biết đâu là đâu!

Nước trong xanh dòng suối
Trải mưa nắng bao đời
Khi Cụ Hồ chưa tới
Ai biết dòng đầy vui!

Từ khi hang Cốc Bó
Được đón tiếp Già Thu
Từ đây tên Pác Bó
Gắn với tên Cụ Hồ

III

Ôi! Quê hương đất nước
Cụ Hồ đặt lại tên
Núi cao là Các Mác
Suối trong là Lê-nin

Núi có họ có tên
Có dấu chân Ông Cụ
Mỗi ngọn núi đứng lên
Như người nghèo phấn nộ

Suối có họ có tên
Có bóng hình Ông Cụ
Nước chảy đi trăm miền
Như tiếng vang lãnh tụ.

IV

*Người đi vòng quả đất
Người về mở cửa hang
Mở muôn nghìn con mắt
Đón cờ đỏ sao vàng!*

*Xưa: Bác về Cốc Bó
Đi trên đường chông gai
Nay: Bác về Cốc Bó
Thênh thang rộng đất trời.*

V

*Kim Đồng, anh có nghe
Đường xưa đi liên lạc
Nay rầm rập tiếng xe
Giao nhận hàng hợp tác.*

*Kim Đồng, anh có thấy!
Cô thợ điện bản mình
Bắc thêm dây, đặt máy
Truyền ánh sáng lung linh.*

*Kim Đồng, anh có biết!
Bao đồng chí của anh
Đang trùng trùng, điệp điệp
Giương cờ Hồ Chí Minh!*

Năm 1968 (trích Suối và Biển xb 1985)

MỘT NGÔI NHÀ SÀN HÀ NỘI

Ngôi nhà giản dị này là biểu tượng của sự
đồng nhất của Người đối với đồng bào nghèo
nhất của mình...⁽¹⁾

1

*Một ngôi nhà sàn Hà Nội
Dáng đơn sơ nhà đồng bào
Ngày ngày người về tụ hội
Với lòng nhân ái, tự hào.*

*Một ngôi nhà sàn Hà Nội
Hai buồng nhỏ, một giường con
Hơi Người ngày đêm vẫn sưởi
Ấm lòng dân cả nước non.*

2

*Ngõ Bác vẫn ngồi làm việc
Hãy im lặng cá, chim ơi!
Người phối âm bài “Đoàn kết”
Tiếng hát vang giữa cuộc đời...*

*Bác thích sống ở nhà sàn
Giữa vườn tươi hoa xanh lá
Áo nâu, dép lốp dân gian
Đạo đức Người vươn cao cả*

*Bác ở nhà sàn giản dị
Tổ quốc là đại gia đình
Pác Bó, Tân Trào.. “thánh địa”
Lối sống Bác Hồ Chí Minh.*

3.

Mỗi lần đến thăm nhà sàn
Ta đọc những lời Bác dặn
Ghi trong lịch đặt trên bàn
Nhắc ta ngày ngày tháng tháng.

Ôn lại từng lời di chúc
Giặc Mỹ cút, bọn Ngụy nhào
Việt Nam nước nhà thống nhất
Đường ta đi dài, rộng, cao.

Mỗi lần tiếp khách thăm Lăng
Hình như Bác nghe nhịp bước
Bác nghe những nhịp trái tim
Người sau nối chân người trước.

Thành phố Hồ Chí Minh, tháng 5-1987
“Một ngôi nhà sàn Hà Nội”, Nxb Hội Nhà văn - 1999

⁽¹⁾ Trích lời ghi của ông Nara Sing Rao, Bộ trưởng Bộ Ngoại giao Ấn Độ, năm 1984 khi đến viếng Lăng và thăm nơi ở của Bác.

Chủ tịch Hồ Chí Minh và Đại tướng Võ Nguyên Giáp năm 1946

(Ảnh do Đại tướng Võ Nguyên Giáp tặng Bảo tàng Hồ Chí Minh - 1994).
Nguyễn Tiến Bình sưu tầm và chụp lại

BÁC HỒ SỐNG MÃI VỚI CHÚNG CON

*Sáng mông ba
Ở rừng Việt Bắc
Chúng con nghe tin Bác
Sức khoẻ không bình thường!*

*Từng giây, từng phút băng khuâng.
Sáng mông bốn
Ôi, tin đau đớn!
Từ Thủ đô phát bản nhạc nghiêm trang
Giọng nói ngậm ngùi báo quốc tang!*

*Bác!
Chúng con bồn chồn, ngỡ ngác
Trái tim Người ngừng đập thật rồi ư?
Không, không bao giờ!*

*Trời buổi sáng bỗng như sẫm tối lại
Ngẩn ngơ mây trên núi
Im lặng chim trên cây
Hang Cốc Bó giọt giọt nước hang rơi
Hay mắt chúng con tràn lệ?
Trên những nẻo đường xưa: Cao Bằng, Ba Bể...
Vẫn nóng hổi những dấu chân Người.*

Bác Hồ ơi!

*Cô gái Tày, Bác đặt tên từ trong hang đá
Tay run run ghi vào sổ:
“Không gì quý hơn Độc lập, Tự do”
Quyển sổ từ dạo ấy Bác cho
Mỗi chữ mỗi trang đều trở thành bài học...*

*Anh thanh niên Nùng ngày xưa làm du kích
Ngực đầy huân chương, hôm nay đứng trước Người
Nức nở, nghẹn từng lời:
Nguyện nghe Bác “Tận trung với Đảng”...*

*Đồng chí Dao theo Người bao năm tháng
Cùng cơm sắn, canh rau
Lòng ước mơ Bác về thăm bản mới vùng cao...
Nhưng Bác không còn nữa!*

*Bà mẹ nghèo khi mở hòm xem áo lụa
Cầu mong Hồ Chủ Tịch sống đời đời...
Mẹ có biết, mẹ ơi!
Người cho áo năm xưa đã mất.*

*Các cháu theo áo quần dân tộc
Sang năm về gặp Bác Hồ
Dâng lên Người thành tích mới thi đua
Chiến thắng khắp Tây Nguyên trồng xanh Tây Bắc...*

Hôm nay các con về với Bác
Bác đã nhắm mắt rồi!
Cho chúng con khóc, Bác ơi!
Vẫn biết khóc là trái lời Bác dặn.
Chúng con không oán trời, kêu số phận,
Chúng con tiếc thương đời Bác gian lao,
Vì hạnh phúc chúng con, vì tương lai nhiều dân tộc
Từ tay không dựng lại hình đất nước.
Tên tuổi Người đẹp thêm hai chữ Việt Nam!

Hồ Chí Minh!
Nghe tên Bác, muôn triệu Người nhóm lại
Núi cao thì bạt núi
Hố sâu thì lấp bằng,
Đấu cật chung lưng
Chân dép cao su lại đi nghìn vạn dặm.
Đường Bác đi qua: gập ghềnh, khúc khuỷu, rộng thênh thang
Lời Bác nói thành muôn nghìn hành động
Việc Bác làm đã thay đổi cuộc sống...
Đất Bác nằm trăm triệu hạt nảy mầm xanh!

Hồ Chí Minh
Ba chữ vàng chói lọi!
Tên Người hoà vào sông núi!
Tên Người tươi thắm ngọn cờ!
Tên Người - chất thép những bài thơ!
Tên Người - tình đồng bào đồng chí!
Tên Người là chân lý
Người sống mãi với chúng con!

Nông Quốc Chấn
9-9-1969

MONG BÁC

*M*ăm nay cháu lên mười tuổi,
Bản gần Háng Cáp, Lũng Vàng.
Cha theo Bác, chưa về làng,
Mẹ khắc cấy cày nuôi cháu.

Cha có thư về, cha bảo:
“Sớm hôm nghe mẹ học chăm...
Rồi cha lên đón về thăm
Bác Hồ, Thủ đô Hà Nội...”

Đêm qua, cháu liên mơ thấy
Vai đeo một nải coóc mò ⁽¹⁾
Theo mẹ ngồi trên ô tô
Mẹ con đều mang áo mới.

Xe kêu rồi đi đi mãi
Bỏ rừng với núi đằng sau
Đất trời vụt đến, đi mau
Nó đi sao không biết mệt!
Đến nơi nào rồi? Không biết!
Chỉ thấy toàn ruộng toàn nhà
Người đi như bướm tháng Ba
Xe đi như gà tìm thóc
Nhà cao cao như núi dốc...

Thấy cha ra đón bến xe
Ở đây không giống nhà quê
Cha mặc áo quần khác trước
Hai vai nhiều sao năm góc.
Cha vẫn còn nhớ tiếng Tày
Nhìn mẹ, cha muốn bắt tay
Mẹ cười, cả hai má đỏ!
Lại đi xe rồi đi bộ
Đến nơi ở của Bác Hồ.
Mẹ bảo dâng Bác cốc mò
Hôn cháu, Bác cười, Bác bế...

Thức dậy rồi, nằm bên mẹ
Lắng nghe cháu kể đầu đuôi
Nửa đêm, con nói mẹ cười
Mẹ con đều mong có thật.

Cháu chưa lần nào thấy Bác,
Chỉ nghe mẹ kể chuyện xưa
Ước mong được Bác về qua
Cả bản người người thấy mặt.

Bản cháu nhiều nhà tường đất
Vừa đun ngói mới lên che
Con sông trước cửa nước về
Gặp “phai” trong làng ngăn lại
Có chiếc “coon” to quay mãi
Nó làm mưa xuống ruộng đồng.
Mỗi đêm gà gáy trong chuồng
Rồi “queng quý” kêu trong núi

Nhìn ra ngoài trời không tối
Đầu làng có tiếng mõ kêu
Người nghe người gọi tên nhau
Dắt trâu, vác "ky", vác cuốc.
Ngoài đồng vui như chợ Tết
Nắng lên đến bóng người tròn
Ve kêu giục già bên non
Người về côm, trâu đi cỏ.
Trâu ăn xong, trâu nằm thỏ
Người ăn xong lại lên trường.

Làng cháu cày ruộng, phát nương
Người không để yên đất ngủ
Bãi ngô, cây cây địu trẻ
Lúa mạ, cây ra ở riêng
Mẹ bảo cháu lớn nhanh lên
Nhưng lúa ngô xanh gấp mấy!
Đêm ngày cháu mong cháu đợi
Bác đi công tác qua đây
Bắp nếp đà đẩy trên cây
Cháu nướng cái to dăng Bác
Và khi đến mùa lúa nếp
Cả làng già cốm trộn hồng
Dưới trăng có những nhi đồng
Vui sướng múa ca quanh Bác.

Viết tháng 5-1959

Sửa và dịch lại tháng 12-1959

"Tuyển tập Nông Quốc Chấn", Nxb Văn học, 1988

HOÀI ANH

TIẾNG BÁC MÃI SINH SÔI

*Độc lập như đứa trẻ mới ra đời
Cờ đỏ rợp trời thu bờ ngõ
Bác hiện ra trong dáng hình xứ sở
Con biết Việt Nam từ thuở Ba Đình*

*Lần đầu nghe ba chữ Hồ Chí Minh
Con ngỡ ngác như có gì xa lạ
Nhưng chỉ nghe tiếng Người nồng ấm quá
“Tôi nói đồng bào nghe rõ không”*

*Tiếng vui mừng đất nước dứt xiềng gông
Vâng lời Bác núi sông nghe rõ cả
Vì bắt nguồn thẳm sâu từ đáy dạ
Ôi tiếng quê hương tưởng mất lại còn
Con hiểu rồi. Bác đã ở trong con*

*Con có Bác từ những trang lịch sử
Cha con dạy tay lần trên mặt chữ
Hưng Đạo, Quang Trung vằng vặc soi đường
Câu hát: “Nhiều điều phải lấy giá gương”
Mẹ con ru trưa hè đu nhịp võng
Tiếng rên ông con đêm dài đứt giọng
Tiếng thuế sưu phải xiêu bạt quê người...*

Niềm vui sống sờ động nước mắt rơi
Bao cuộc đời hồi sinh trong tiếng Bác

Hai mươi năm đánh hai kẻ thù hung ác
Tiếng Bác Hồ sang sảng hịch cha ông
Gọi toàn dân đứng dậy cứu non sông
Con mới hiểu thế nào là nỗi giận
Mỗi Trung thu con thành trẻ thơ đón nhận
Món quà trăng Bác gửi tặng muôn nhà
Đêm Giao thừa thơ Bác sóng lan xa
Người già nhất cũng là người trẻ nhất
Thay mặt toàn dân đón xuân về mặt đất
Mùa xuân sang trong nhịp hát kết đoàn...
Ôi tiếng trống nghìn năm pháp phông ngược để trần
Với nỗi lo âu từ hồng thủy còn dội lại
Tiếng bình tĩnh Bác Hồ chặn đứng cơn lũ nguồn ma quái
Sông Hồng nằm ngoan ngoãn dưới chân Người...
Người nô lệ da đen lưng khét nắng trời
Anh du kích luôn trắng rừng Nam Mỹ
Nghe tiếng Bác đứng bồi hồi suy nghĩ
Trước mắt mở ra một khung cửa một con đường
Đầu con đường nấp ánh sáng vàng dương
Cuối tầm mắt hiện nghìn sao lấp lánh
Bỗng tìm thấy trong mình nguồn sức mạnh
Tưởng đến Việt Nam được gặp Bác rồi...

Tiếng Bác rào rào hạt giống sinh sôi
Sinh đất nước từ hạt máu đào thấm đất
Sinh mùa xuân từ những ngày đông lạnh ngắt
Sinh con người với màu sắc mới tâm hồn

Bác chỉ quá khứ như nước chảy từ nguồn
Hiếu hạnh phúc trên đời này có thật
Con nhìn đời theo mắt Người nhìn nhận
Thấy tương lai nhú biếc mỗi chồi non
Sẽ hết ngày mai vành vạnh bóng đa tròn
Tai nghe được những âm thanh nhỏ bé
Tiếng nước thấm sâu tiếng mầm nảy khế
Cánh tay con như bóng mọc thêm dài
Tự nhân sức mình làm việc bằng hai
Mỗi năm chân bước vững vàng hơn một ít
Con biết có tiếng Người trong máu thịt...

Bác đi rồi...
Vấn đề gia tài là sự sinh sôi
Mỗi mùa xuân tô đậm trong lời thơ của Bác
Từng hạt nảy thành vụ mùa bát ngát
Những em thơ ra đời thấm thía nghĩa yêu thương
Những vòng máy quay lóe lên từng búp điện
Vẫn tiếng Bác trong nhịp đời xoay chuyển
Những ngọn cờ chống áp bức khắp năm châu
Tiếng Bác là ngọn gió phất trên đầu...

Bác khơi dậy những gì tươi đẹp nhất
Trả lại bao kho tàng đời đánh mất
Và cuối cùng trả ta lại cho ta
Trong mỗi cuộc đời tiếng Bác mãi ngân nga.

“Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ”
Nxb. Hội Nhà văn, 2005

VINH ANH

TIẾNG QUÊ HƯƠNG

*Ồn văng vẳng giữa Ba Đình giọng nói
Hồn khí linh thiêng, sang sảng tiếng Cha già
Tự ngàn xưa hào khí ông cha
Con cảm nhận qua "Tuyên ngôn" của Bác*

*Lễ trang nghiêm trong lặng im phăng phắc
Giọng quê hương ấm áp đến vô cùng
"Tôi nói đồng bào nghe rõ không?"
Chỉ một câu mà lòng người gấn lại*

*Và ta ngẫm cuộc đời có phải
Đơn giản hơn ta tưởng tượng thật nhiều
Con người như vậy có được bao nhiêu
Để mà nhớ, để mà yêu, mà quý!*

*Con đường lớn là đường tìm chân lý
Trong cõi mông lung, đêm tối nước nhà
Bao người rồi... vết cũ cứ thắm xa
Tìm đường ra... những vấp va, ghềnh thác*

*Sông bắt đầu từ trăm dòng mát
Nổi riêng chung hoà trong tiếng đồng bào
Cần một ngọn cờ và một ánh sao
Một nhân cách với tâm cao như núi...*

*Từ hôm nay lời thề nguyên giữ nước
Com mang theo có cả tiếng Cha già
Tiếng quê hương, hương vị đậm đà
Thấm ngọt mãi bản hùng ca xứ sở!*

*Hịch Tướng Sĩ muôn đời còn nhắc nhở
Cáo Bình Ngô viết bằng chí quật cường
Tuyên ngôn bây giờ Bác nối thêm chương
Hồn dân tộc, đất quê hương kết lại...*

“Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ”
Nxb. Hội Nhà văn, 2005

VƯƠNG ANH

HÀNH QUÂN QUA NHÀ BÁC

*Qua nhà Bác, Bác Hồ ơi
Nắng leo chân núi, bồi hồi nắng lên
Đậm đà cái giọng làng Sen:
- “Rửa, con đi háy đừng quên làng Chùa”*

*Xoan chờ, tre ngã đường vô
Về đây triệu dáng ba lô nhớ Người
Qua nhà Bác, Bác Hồ ơi
Sáng đầu năm vẫn mặt trời rực lên
Ao bèo xưa Bác chao chân
Chúng con cúi giặt vuông khăn vải dù
Vẻ tre chim gáy cúc cu
Ngõ nào cũng óng lời ru Nam Đàn...*

*Mặt người theo mặt lúa xuân
Ngõ quê này bỗng nặng phần yêu thương
Quân đi, đường mở thêm đường
Hậu phương ấy một hậu phương - Quê Người...*

1970
“Bác để lại” - Nxb Văn học, 1972

PHẠM ĐÌNH ÂN

MÙA THU NÀY VIẾNG BÁC

I

*Gian khổ hơn trăm năm mới có nắng thu này
Sắc vàng thắm biển, đất, trời Tổ quốc
Nắng nơi đâu cũng nắng Ba Đình
Nơi yên nghỉ vĩnh hằng của Bác*

II

*Con vào lăng viếng Bác
Cảm thạch óng ngời
Bóng cha ông trong lồng lộng bóng Người
Trập trùng non sông đất nước
Ngỡ lại nghe sang sảng tiếng Người đọc "Tuyên ngôn độc lập"
Trái tim con chợt đập khác thường
Hạnh phúc lớn dào lên khi con gần Bác quá
Bác như chớp mắt sau một ngày vất vả
Giấc của Người chẳng biết có sâu không?*

Trán rộng vầng trời cao
Tóc râu bay mây bạc
Bác gồi chiếc gôi bằng vải thường
Mặc tấm áo vải kaki màu xám tro sờn cũ
Đắp mảnh chăn nâu màu quê hương
Người đã từng vứt bỏ những phương trời phồn hoa vật chất
Để về đây với dân tộc yêu thương
Có trong tay non sông tươi đẹp
Mà đi xa nhẹ nhàng

III

Tám mươi triệu cháu con
Và trăm triệu người trên quả đất
Sẽ còn đổ về đây như suối sông.

IV

Mùa thu này viếng Bác
Rung cảm cả đời con chiêm ngưỡng Người một lát
Soi vào Người, con thấy rõ mình hơn
Con được lọc sáng trong dưới ánh ngời của Bác
Phút giây nào cũng có Bác bên con.

“Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ”
Nxb. Hội Nhà văn, 2005

NGUYỄN BÁ

**MẠNH BA MƯƠI TRIỆU
TẤM LÒNG VIỆT NAM**

*Hành quân vượt khoảng sông dài
Bỗng nghe Bác gọi trên đài phát thanh
Sáng nay đất dậy gió lành
Xôn xao nắng đậu trên cành sáng trưng*

*Bác Hồ từ đất Thăng Long
Cất cao tiếng nói cha ông quật cường
Nghe voi gầm thuở Trưng Vương
Thấy chữ “sát thát” trên cườm tay to*

*Nguyễn Trãi mài mực làm thơ
Nguyễn Huệ đốt lá may cờ xuất quân
Ngàn năm dân tộc anh hùng
Trên đầu còn đội nghìn chương sử nhà
Bây giờ hịch Bác truyền ra
Hồn nghe nóng bỏng như pha thép hồng!*

Khi con còn tuổi nhi đồng
Đã mang lời Bác trong lòng lớn lên
Trường kỳ kháng chiến gan bền
Nghe hùng mạnh sức Điện Biên trong người
Mỗi lần chiến thắng reo vui
Nhìn lên ảnh Bác, Bác cười trên cao

Quê con ở tận tuyến đầu
Mười hai năm dựng chiến hào lập công
Đỏ tươi màu đất Thành đồng
Mũi còn chẻ sóng biển Đông sáng ngời
Giữ cho miền Bắc yên vui
Lúa chen mặt đất, mây trời khói pha
Sóng cười trên mặt Hồng Hà
Hồ Gươm đứng bóng Tháp Rùa bình yên
Việt Nam ơi dải đất liền
Một vết đạn, thịt hai miền xót đau...

Sáng nay Bác gọi đồng bào
Nghìn xưa cùng với mai sau tựu về
Oai nghiêm như một lời thề
Cả dân tộc đã cầm lê tuốt trần!
Bác Hồ truyền lệnh xung phong
Mạnh ba mươi triệu tấm lòng Việt Nam.

7-1966

"Hồ Chí Minh - Người ở khắp nơi" - Nxb. Tổng hợp Hậu Giang, 1990

TIẾNG VE TRONG VƯỜN BÁC

*Con từ Nam Bộ xa xôi
Đến thăm vườn Bác bồi hồi nắng trưa
Bến Tre đây với bóng dừa
Sông Tiền, sông Hậu gió đưa nhánh bần
Gió đưa từng tiếng ve ngân
Vào trưa thương nhớ... trăm lần nhớ thương
Con về đứng giữa khu vườn
Thấy lòng mình sáng lạ thường Bác ơi!*

*Tiếng ve làm nắng rạng ngời
Chỗ con đường sỏi Bác dãi chân qua
Con chim làm rớt lá đa
Chỗ con đường đất in là... Bác đi
Kia rồi - một đoàn thiếu nhi
Chạy vây quanh Bác em ghì, em đeo
Chỗ cây cầu nước trong veo
Ngẩn ngơ... con cứ nhìn theo Bác hoài*

*Phải con là nhánh hoa lài
Khi xưa mỗi sáng thơm tay Bác cầm
Con là chút gió tháng Năm
Từ cây quạt cọ âm thầm lướt sang
Con là đất dưới nhà sàn
Lắng nghe Bác bước nhẹ nhàng tiếng chân
Con là vùng nắng băng khuâng
Tiếng ve làm nắng ngoài sân gập ghềnh
Nắng quanh nhà Bác lung linh
Và cây vú sữa lặng thình sau hè*

*Vườn trưa xanh biếc. Tiếng ve...
Con về một buổi mà nghe trọn đời.*

15-5-1976

“Hồ Chí Minh - Người ở khắp nơi” - Nxb. Tổng hợp Hậu Giang, 1990.

“Người đi tìm hình của nước” - Nxb. Hội Nhà văn, 2011.

NGỌC BÁI

Ở DỤC THANH PHAN THIẾT

*Những gì có ở đây? Như mọi thôn làng
Gió và cát và hương vị biển
Mái ngói hàng cây, mây về hò hẹn
Giếng nước xưa mưa nắng xum vầy*

*Những gì có ở đây? Chỉ mấy dãy bàn
Mấy dãy ghế học trò ngày trước
Cây khế vườn xum xuê bóng mát
Lối nhỏ in bao lớp chân người*

*Những gì có ở đây? Thầy giáo Nguyễn Tất Thành
Truyền quốc ngữ và ưu lo quốc sự
Thuở đất nước còn mịt mờ đông tố
Mắt Người nhìn xuyên thấu trời xa*

*Những gì có ở đây? Thời tuổi trẻ Bác Hồ
Mỗi di vật đều mang hồn non nước
Vẫn sông Cà Ty, vẫn đất trời Phan Thiết
Nơi hồn quê sâu nặng với thời gian.*

“Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ”
Nxb. Hội Nhà văn, 2005

NGUYỄN BAO

ÁNH LỬA TỪ PÁC BÓ

*Bao năm, tháng... từ những ngày Pác Bó
Buổi Bác về, hôn mảnh đất quê hương
Mốc biên giới, dấu chân Người còn đó
Lòng con reo theo sóng nước Bằng Giang^(*)*

*Mỗi con sóng, cuốn theo dòng năm tháng
Xuôi từ nguồn cách mạng, suối Lê-nin
Con vốc nước sông Bằng tìm bóng dáng
Những năm xưa hình ảnh Bác từng in...*

*Đâu những ngày rau măng và cháo bẹ
Giữa lòng dân, quên cơn sốt rung người
Đêm cạn dần theo bát lá rừng làm thuốc
Bác mãi mê vì việc nước ngày mai*

^(*) Sông Bằng bắt nguồn từ Pác Bó.

*Chiếc chăn đơn, đôi áo chàm mỏng mảnh
Gió lạnh hang sâu, một ngọn lửa hồng
Ôi đốm lửa rừng khuya sao ấm
Đêm sắp tàn, rọi sáng vầng đông*

Ngọn lửa soi những nẻo rừng Phay Khắt^()
Rạng chân trời Cao-Bắc-Lạng uy nghiêm
Từ súng kíp, vai áo chàm phai bạc
Chúng con đi đến rục rờ Điện Biên*

*Từ đốm lửa cánh rừng Trần Hưng Đạo
Đến hừng đông hoa lửa sáng Sài Gòn
Con bỗng nhớ một đỉnh đồi biên giới
Mắt dõi nhìn, Bác dìu bước chúng con*

*Ngược sông Bằng con tìm về Nguồn Nước^(**)
Bếp tro xưa vẫn ấm lửa Bác nhen
Nguồn sáng ấy soi đường con tiếp bước
Và sắc hồng ấm mãi trong tim*

Cao Bằng, 3-1964

“Vội Đảng mùa xuân” - Nxb. Tác phẩm mới, 1982

“Người đi tìm hình của nước” - Nxb. Hội Nhà văn, 2011

(*) Trận thắng đầu tiên của Đội Việt Nam tuyên truyền Giải phóng quân.

(**) Tiếng địa phương, “Pác Bó” nghĩa là “nguồn nước”.

THU BỒN

GỬI LÒNG CON ĐẾN CÙNG CHA

Kính tặng hương hồn Bác

*Có người thợ dựng Thành đồng
Đã yên nghỉ tận sông Hồng, mẹ ơi!
Con đi dưới một vòm trời
Đau thương nhưng vẫn sáng ngời lòng tin
Đã ngừng đập một quả tim
Đã ngừng đập một cánh chim đại bàng
Niềm đau vô tận thời gian
Nhớ thương nhưng chó lệ tràn đầm mi
Hành trang Bác chẳng có gì
Một đôi dép mỏng đã lì chông gai
Cho con núi rộng sông dài
Cho con lưới kiếm đã mài nghìn năm*

Cho con những ánh trăng rằm
Cho quê hương thấm đượm trăm ân tình
Bác là Bác Hồ Chí Minh
Qua lòng Bác thấm nghĩa tình bạn ta
Nhẹ nhàng nên Bác đi xa
Bác đi đi mãi vượt qua biên thủy
Tiếc rằng trước lúc chia ly
Con chưa được thấy dáng đi của Người
Hắn trong đôi mắt sáng ngời
Còn nguyên vẹn một khoảng trời phương Nam
Con qua Cẩm Lệ, sông Hàn
Ngũ Hành Sơn đứng mơ màng bóng Cha
Hỡi người những đất cùng hoa
Tấm thân bao cuộc xông pha trường kỳ
Hàng cây Bác đã xanh rì
Bóng râm toả mát đường đi loài người
Bác gieo giống bốn phương trời
Một ngòi bút cũng sáng ngời lười lê
Bác nằm lòng trái ven đê
Quả tim Bác đã đi về miền Nam
Bác đi dưới rặng dừa lam
Bác đi dưới những vườn cam chín vàng
Cầu tre lắt lẻo Bác sang

Bác bước lẹ làng như thuở còn trai
Bác như ánh nắng ban mai
Chiều nơi bãi rộng truong dài con đi
Những hòn núi đá gan lì
Sát vai đứng trụ dưới vì sao xanh
Những nòng súng thép long lanh
Gạt sương rẽ lá băng nhanh dập dồn
Bạn từ bãi biển Hi-rông
Bạn còn đến kịp để hôn Bác Hồ
Mà con trông đợi Bác vô
Ngắm phương Bắc, nhớ Thủ đô quặn lòng
Con xin làm nắm đất nông
Chấn đê giữ nước sông Hồng đang lên
Cho con làm một mũi tên
Xoè năm cánh nhọn giương lên Thành đồng
Việt Nam ơi! Giống Tiên Rồng
Bốn ngàn năm lấy máu hồng làm hoa
Gửi lòng con đến cùng Cha
Chiến công đất nước kết hoa triệu vòng!

9-1969

“Thơ dân Bác Hồ” - Nxb. Văn hóa Thông tin, 2000

“Bác để lại” - Nxb. Văn học, 1972

“Người đi tìm hình của nước” - Nxb. Hội Nhà văn, 2011

VŨ CAO

MẤY LỜI CON GỬI BÁC

Lần đầu tiên tôi được đọc Bác Hồ:

“Bản án chế độ thực dân Pháp”

Những dòng chữ danh thép, xót xa của người dân mất nước

Khuấy động lòng tôi!

Tôi tự hỏi mình:

- Người là ai mà toả sáng tinh anh?

Lần đầu tiên tôi được nghe giọng Bác Hồ

“Đồng bào nghe rõ không?”

Hà Nội, mùa thu khởi nghĩa

Hai tiếng đồng bào vang nhẹ

Như tiếng mẹ gọi các con ở khắp chân trời

Và ba chục triệu dân đã tập hợp quanh Người

Lần đầu tiên tôi được gặp Bác Hồ

Giữa Việt Bắc, bờ nương, suối nhỏ

Người xuống ngựa
Tôi băng khuâng
Ngỡ mình mơ ngủ
Người thật ư? Tôi cố nén lòng
Mà vẫn nghẹn lời, nước mắt rừng rừng
Giây phút ấy, lần đầu tôi gặp Bác
Cho dấu chết, chẳng bao giờ quên được
Người đứng kia, như Tổ quốc hiện thân
Rừng núi xạc xào bỗng lắng lại, trầm ngâm

Tôi như đứa trẻ thơ
Chỉ biết nhìn -
ngắm mãi

Vàng trán cao
đôi mắt hiền, linh lợi
Bộ áo nâu
đôi dép mỏng
tấm khăn tay
Trên vai Người xanh những hàng cây

Người nhìn bọn chúng tôi:
"Khoẻ không các chú?"
Tôi chưa kịp nói nửa câu
Người đã đi
Vó ngựa

*Lại thong dong từng nhịp gõ bờ mương
Như vọng từ ngàn xưa khúc hát lên đường*

*Tôi vẫn tự bảo tôi:
Cha mẹ sinh ra ta một cơ thể bằng thịt xương ngỡ ngác vào đời
Tuổi hai mươi gặp Đảng mới bắt đầu biết yêu biết ghét
Không có Đảng, cơ thể ấy bằng thịt xương vẫn chỉ là xương thịt
Cũng lão bệnh tử sinh nhưng chẳng biết làm người*

*Nhưng tôi hiểu: cuộc đời tôi đổi khác
Là ơn Người!
- Tất cả tấm lòng con
Là ơn Người*

*Không thể nói gì hơn!
Tôi đã đọc, đã nghe, đã gặp Người từ năm tháng ấy
Nhưng dấu tôi được thấy Bác trăm nghìn lần cũng vậy
Tôi vẫn nhớ vẫn thương không ký ức nào bằng
Dấu Bác ở nơi nào tình Bác vẫn về thăm.*

Năm 1960
“Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ”
Nxb. Hội Nhà văn, 2005

NIỀM RIÊNG

I

*Bác ơi, Hà Nội, khuya yên tĩnh
Con thấp dăng Người một nén hương
Lát nữa, dầu con nằm ngủ đó
Trong con vẫn thức một linh hồn.*

II

*Cho con ước tự bây giờ:
- Mỗi năm vào buổi Giao thừa, mỗi năm
Bác về cùng với nhân dân
Đọc thơ Tết lấy một lần, hãy đi!*

III

*Đường Hùng Vương ấy, tôi qua lại
Ghé mắt hàng cây: một bóng vườn
- Có phải đó nơi Người vẫn đứng
Nhớ thương Người gửi suốt Trường Sơn?*

*Đường Hùng Vương ấy, tôi qua lại
Ghé mắt hàng cây một bóng sân
- Có phải đó nơi Người đã đứng
Giơ tay lần cuối vẫy toàn dân?*

13-9-1969

“Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ” - Nxb. Hội Nhà văn, 2005

NGÔ TIẾN CẢNH

KHOẢNH KHẮC

*Khi Ngô Vương Quyền dàn trận cọc Bạch Đằng
Người biết nơi này đất hiểm
Khi Đức Trần Nhân Tông thoát long bào, trao kiếm
Người chọn Trúc Lâm - Yên Tử toạ thiền
Khi vách núi Truyền Đăng khắc thông điệp bình yên*

*Vua Lê Thánh Tông nghĩ về nền văn hiến...
Những khoảnh khắc đất đai linh hiển
Nhờ Trí - Đức - Nhân của Con Người
Tôi sinh ra trên đất này, trong thế kỷ hai mươi
Ông bà tôi làm than
Bố mẹ tôi làm than
Chúng tôi nhờ than kiếm sống
Từ nô lệ làm thuê, roi bầm máu đọng
Từng quật khởi đấu tranh giành xương máu, tầng hầm*

Từng vừa đào than vừa bắn giặc bay vừa chi viện miền Nam
Làm tất cả theo lời Bác gọi
Bác thương chúng tôi, Người lo từng bữa đói
Bác tin công nhân - những chiến sĩ phát cờ
Bác muốn Quảng Ninh ngày càng giàu đẹp
Trước buổi đi xa Bác còn gặp dặn dò...

Cho dù thế nào... Quảng Ninh luôn có Bác
Dân thợ làm than mãi ghi tâm khoảnh khắc
Người đã về đây, nâng hòn than trên tay
Như nâng chúng con lên ngang tầm núi sông này!
Cho dù thế nào... Chúng con luôn có Bác
Trong vòm mát bạt ngàn thông reo hát
Trong nắng mai phút tăng mỏ vào ca
Trong dạt dào đảo sóng mãi ngân nga...

Sâu hơn mọi lòng sâu
Cao hơn mọi đỉnh cao
Bền hơn mọi vách đá
Là tượng Bác Hồ trong mỗi trái tim ta.

4-2000

“Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ” - Nxb. Hội Nhà văn, 2005

PHẠM NGỌC CẢNH

NHỮNG Ý GỢI TỪ MỘT TẤM ẢNH

*Bác đang cầm ống nói
Mười năm tấm ảnh ấy treo tường*

*Ai ở phía đầu dây kia
Thưa điều gì với Bác?
Phút hệ trọng của toàn đất nước
Rung chuyển vào mỗi dây
Tư lệnh chiến trường thưa chuyện chiến trường thắng giặc*

*Bí thư huyện xuống đồng về thưa cánh đồng đang gặt
Trên những sợi dây mềm
Mưi lược đi êm như tiếng chim truyền
Lảnh lót
Trang nghiêm*

Bám trụ dọc con đường tiếng thưa đi qua
Tổng trạm khuất vào hẻm núi
Mười ngón tay cô tổng đài nắm bắt nhịp thời gian
Tổ đường dây hát bài nhện ơi nhện hỡi^(*)
Tơ vương chi mà nhện cứ giăng hoài
Chổi rơm quét từng hạt nhiễu
Quấn bện vào sương mai
Một bình chủng miệt mài gánh vác
Tiếng thưa này trên vai

Tôi muốn được làm người kính cẩn cất lời thưa
Tôi muốn trụ dọc đường khai thông tiếng gọi
Tôi đi mười năm qua ba bốn chiến trường
Với tổng trạm, tổng đài, cách sông cáp lặn
nghẽn rừng dây bay...
Với cô tải ba, tôi là đồng đội
Tứ thơ đẹp từ tấm ảnh treo tường cho ý gọi

Bác đang cầm ống nói
Gọi trăm miền quê hương
Bác đang cầm ống nói
Với trăm miền yêu thương

Năm 1977
"Với Đảng mùa xuân" - Nxb. Tác phẩm mới, 1982

^(*) Con nhện rừng giăng tơ qua dây gây nhiễu tín hiệu thông tin.

TRĂNG LÊN

*Trăng lên - kìa trăng lên
Quảng trường dăng biển sáng
Ôi vàng trắng Ba Đình
Mênh mông và thiêng liêng*

*Con thấy cỏi vô biên
Không như lòng đã nghĩ
Khi gặp nét thần tiên
Trong khuôn vàng dung dị*

*Trong Lăng Bác chợp nghĩ
Như sau mỗi việc làm
Trăng ơi trăng biết thế
Trăng bước nhẹ nhàng chẳng*

*Như đầy thuyền trăng ngân
Rằm xưa sông Đá hát
Bác luận bàn việc quân^(*)
Dưới trăng rừng Việt Bắc*

^(*) Ý trong thơ Bác.

*Giờ hàng tre dào dạt
Quanh Lãng như đẩy thuyền
Con được mang hình Bác
Vượt sóng thời gian lên*

*Con đứng gác bên thềm
Con được là thủy thủ
Thả mái chèo êm êm
Trong mơ màng vũ trụ*

*Ôi vầng trăng xứ sở
Trong thơ Bác muôn đời
Xin được cùng gìn giữ
Hạnh phúc này thơ ơi*

*Cho sông núi đất trời
Biên cương và hải đảo
Thắng giặc, chúng con mời
Bóng trắng lồng sắc áo*

*Là người con hiếu thảo
Được gác với đêm rằm
Mời vầng trăng yêu dấu
Bước lên thềm vào Lãng...*

1-1985

“Thơ dân Bác Hồ” - Nxb. Văn hóa Thông tin, 2000

ĐỘC LẬP TỰ DO

*Từ làng Sen
Tiếng võng dưới nhà ngang theo Bác
ra đi
kéo kẹt nỗi đau nô lệ
đêm chìm lặn dưới bàn chân
rát bỏng quê làng
trống sưu mỗ thuế...
có ai hay đâu mà tiễn Bác ra đi
Mấy ai hay Người nặng ước mơ gì?
- Tự do Độc lập.*

*Từ doi đất cuối cùng phương Nam
Bác rời xứ sở
chân bước xuống tàu
nghìn lớp sóng xô trùng trùng phía trước
Bác đến mọi phố cùng ngõ hẹp
đắp chung chắn với nghèo đói của năm châu
tìm cho chúng con
giữa đêm bầm tím thương đau
một ánh lửa
Tự do Độc lập.*

*Khi cuộc sống chỉ còn giây phút cuối
Bác nói với Đảng
với Trung ương
với hai miền Tổ quốc yêu thương
tiếng nói cuối cùng
ngân vang xa dù trái tim ngừng đập:
Tự do Độc lập.*

*Biết không tránh được ngày phải tiễn Bác đi xa
Độc lập Tự do
thép Bác cho chúng con rèn vũ khí
đặt ở mỗi phố mỗi làng Bác sẽ đi qua
hoa chiến công và cờ chiến thắng
ba mươi một triệu trái tim đau lặng
nâng súng chào
lời thề rục rách ngày đau
Tự do Độc lập.*

*Cho thế hệ mai sau
nghìn đời tiếp nối
gối đầu trên đất mẹ mơ giấc thần tiên
không quên
Những năm sáu mươi quang vinh và máu đỏ
sông lành mây trôi
sông đau sóng vỗ
ngọn quốc kỳ đưa tiễn Bác hôm nay
bay trên đầu ba mươi một triệu
trái tim hồng và súng cầm tay*

*Mai
cầm cờ đầu mũi sóng Cà Mau
vẫn đi về phía trước
theo Bác đến tương lai
Tự do Độc lập.*

6-9-1969

“Bác để lại” - Nxb Văn học, 1972

HỒNG NGUYỆT CẨM

ĐÊM NÚI THẦY THUỞ ẤY...

*Ngọn nến nhỏ trầm tư hang đá lạnh
Bác ngồi lo đường kháng chiến trường kỳ
Đêm núi Thầy, gió xạc xào trăn trở
Tàu chuối lay lắt phật cành khuya...*

*Chiếc máy chữ già cọc cạch, Bác dùng kia
Bao chữ thị thành chứng nhân lịch sử
Hang núi Thầy rêu ngàn phong thạch nhũ
Vẫn rặng ngời từng câu chữ thiêng liêng!*

*Chiếc gối vải thô, giường chiếu chẳng êm
Chăn đơn mỏng chập chờn giấc ngủ
Mà tác dạ tình thương ấp ủ
Cả rộng dài non nước bao la...*

*Ngọn nến nhỏ lung linh "Chùa Một Mái"
Bác Hồ ngồi như bóng dáng Tiên ông
Bút chỉ lối - lòng dân giăng trận tuyến
Lập chiến khu nuôi ý chí anh hùng!*

*Từng tác đất, gan vàng thử lửa
Ba mươi năm - xương máu trận tiền
Trang lịch sử nặng dòng ân nghĩa
Đêm núi Thầy - thuở ấy - mấy ai quên?*

Nhớ ngày Bác về làm việc
tại "Chùa Một Mái" Sài Sơn

3-2-1947

"Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ" - Nxb. Hội Nhà văn, 2005

Lễ đón Chủ tịch Hồ Chí Minh đi thăm chính thức nước Pháp
trở về năm 1946, tổ chức tại ga Hàng Cỏ. Bên trái Hồ Chủ tịch
là cụ Huỳnh Thúc Kháng - Bộ trưởng Bộ Nội vụ,
quyền Chủ tịch Chính phủ.

Ảnh: Bảo tàng Hồ Chí Minh

HOÀNG MINH CHÂU

BÁC VÀ ĐẢNG

*Đảng chúng ta trong những ngày đau thương tưởng
chừng không xoá nổi*

*Mà kỳ diệu: tang gia không bối rối
Khóc Bác, nhưng tim vẫn nghe rõ lời Người
Từng công to việc nhỏ trên đời.*

*Hội trường mưa, Ba Đình, tháng Chín
Lại sáng đường rực nắng hanh lên,
Ngày khai trường đúng bài học thiêng liêng
Vẫn thừa bánh Trung thu cho các cháu;
Hà Nội thương yêu, mở đều trang báo
Chặn đứng ngay cơn sốt muỗi truyền (*)
Âp xé tanh banh đồn trại giặc
Cả miền Nam gạt nước mắt xông lên*

(*) Liên sau những ngày Bác mất, dịch "sốt xuất huyết" hoành hành tại Hà Nội.

Đảng chúng ta trong lịch sử đi lên
Ngõ chỉ còn lần này chậm bước.
Nhưng ngã Một Cây Cao chùm bóng mát
Đất thêm màu, đất lại mọc xanh cây.
Bác đâu rồi? Đây, Bác vẫn còn đây
Người từng sống tựa ngàn Sâu, ngàn Phố^(*)
Và cái chết của Người hoá ra mùa sinh nở

Những cánh đồng Hồ Chí Minh
Những cánh rừng Hồ Chí Minh
Những công trường Hồ Chí Minh
Những sư đoàn Hồ Chí Minh
Đang dăng lũy đan thành cho cả nước.

Bí quyết nào nhân sức Đảng gấp đôi
Cho hôm nay ta lại nở môi cười?
Là lẽ phải: Làm theo lời Bác dặn.
Hồ Chủ tịch hằn yên lòng
Khi muôn vàn tình thương yêu khiến Người thức tỉnh
Thấy Trung ương tề tựu đứng quanh.

^(*) Hai đỉnh rừng trên dải Trường Sơn.

*Xin Người hãy tin thêm, từ nay mỗi gia đình
Mỗi chi bộ chúng con đều hiểu rõ
Đoàn kết lại, khó khăn nào cũng nhỏ
Mỗi một người tự thấy lớn hơn qua!*

*Bác, Bác ơi, tuy Bác đã đi xa
Di chúc Bác - ngọn đèn pha sáng chói
Đường Cách mạng có chặng nào ren rồi
Nghĩa tình này... càng nối chặt anh em.*

*Ta lại viết bài thơ về Bác
Nhớ ơn Người, để tặng Đảng tiên phong
Chiến công dâng Đảng ta tới tấp
Đột đầu tiên: vượt qua trận bão lòng
Non sông Đất nước ta sinh ra Hồ Chủ tịch...^(*)
Chính Người sinh ra Đảng chúng ta
Mang lá cờ của Người chúng ta đi tới đích
Chân trời gần, tới chân trời xa...*

1971

"Bác để lại", Nxb Văn học - 1972

^(*) Điều văn của Trung ương.

VĂN CHINH

**CHUYỆN Ở LÁN NÀ LỪA
TRƯỚC NGÀY QUỐC DÂN ĐẠI HỘI**

*Cô gái Tày thuyết minh ở đây
Cây trúc vàng vén màn năm tháng
Em kể những ngày tháng Tám
Bác sốt rung sàn lán Nà Lừa.
“Dù phải đốt cháy Trường Sơn cũng phải giành
Độc lập, Tự do”
Và trang viết run tay đang sắp là câu chót
Cơn sốt mê man - cho Đất nước chịu một phần cơn sốt Bác
Đại biểu đang về Đại hội quốc dân*

*Tân Trào sôi reo, Tân Trào bắn khoăn
Chính phủ sẽ ra đời từ ngày mai Quốc dân Đại hội
Và tên Nước... và cuộc đời thay đổi
Nhưng cơn sốt hiểm nguy còn rung lán Nà Lừa*

*Mang bụi đỏ từ bên kia Đại Từ
Đồng chí Tấn^(*) trở về đột ngột
Tóc bạc trắng mế già chăm chăm bước
Hỏi nơi nằm Thượng cấp^(**) ở đâu?*

*Lán Nà Lừa bảy mươi chín bậc cao
Phiến đá nằm nghiêng đáng nghĩ
Sàn lán ời cứ rung từng nhịp kẽ
Biết chẳng điều hệ trọng của non sông?*

*Gạo tám dưới đồng làm thang
Thuốc là củ na trong lòng núi
Tay mế run tụ ánh nhìn - Ôi những ánh nhìn Trung ương trao gửi
Và cơn sốt lui dần...*

*Ngày thứ hai Đại hội quốc dân
Đình Tân Trào âm vang lời của Bác
Mế Páo ra về lại lên nường hái thuốc
Bảy mươi chín mùa sen của Bác Hồ mế chỉ thoáng qua
Như vị tiên già cứ đi trong cổ tích
Nhưng thuốc là bát - cháo - củ - na*

Nhà lưu niệm Tân Trào, 23-7-1973
“Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ” - Nxb Hội Nhà văn 2005

(*) Đồng chí Tấn đã mời cụ Triệu Thị Páo, người Dao, ở Đại Từ (Thái Nguyên) về Tân Trào chữa bệnh cho Bác Hồ tháng 8-1945.

(**) Cán bộ và quần chúng cách mạng Tân Trào gọi Bác Hồ là “Ông cụ Thượng cấp” để giữ bí mật.

LÊ CHÍ

NGHE LỜI BÁC

Ôi tiền tuyến!

*Có lúc nào ta ham làm chiến sĩ
Như hôm nay tất cả quê hương!
Có lúc nào ta ham đánh Mỹ
Như hôm nay cả Tổ quốc lên đường!*

Ôi tha thiết bao nhiêu lời Bác:

*“Không gì quý hơn Độc lập Tự do!”
Sao ta bỗng rưng rưng nước mắt
Như thấy nghìn xưa cũng vọng tiếng reo hò*

*Ta đã đi hai mươi một năm dằng dặc
Có trái chín nào không phải đổ máu xương
Vẫn chưa được một ngày họp mặt
Từng gốc cây cũng bốc khói chiến trường*

Lời Bác đến như vụ mùa sắp gặt
Như bình minh rực rỡ những con đường
Ta nhớ thuở ngọn tâm vông mới vạt
“Nóp giáo ngang vai”, sống chết với quê nhà
Cả Tổ quốc lắng nghe lời Bác
Một sáng Ba Đình vang dội lời ca!

Từ đó ta đi đêm ngày không nghỉ
Những tối qua sông vui nước giỡn sao trời
Khẩu súng trên vai ta làm chiến sĩ
Cành lá nguy trang trên nón mãi xanh tươi
Những sáng U Minh, những chiều Đồng Tháp
Những bước quân hành và những chiến công
Đâu hề chi con đường bão táp
Có Bác trong lòng mỗi bước xung phong!
Một trưa hè ta hái hoa ban trắng
Trên đất Điện Biên từng ngọn cỏ cũng anh hùng
Khi cả Việt Nam cờ xâm lăng rủ trắng
Mùa xuân!

Mùa xuân!
Ta lại tìm giấc trên đường đêm mang nặng
Mười bốn triệu người sáng đỏ lửa trong tim
Mỗi bước đi một chặng dài chiến thắng
Mở những chân trời tan sạch bóng đêm

Chúng nó điên rồi, những thằng giặc Mỹ
Bom đạn nào hơn nổi hầm chông
Lửa căm giận đã dựng thành chiến lũy
Ba mươi triệu trái tim - Ba mươi triệu thành đồng!

Hôm nay
Nghe lời Bác gọi từ hừng sáng
Dầu đang mưa trời vẫn đẹp mây hồng
Ôi tiếng nói thiêng liêng
 sáng nghìn năm cách mạng
Mang sức thiên thần cất cánh núi sông
Giục thời gian đi nhanh hơn năm tháng
Hội quyết tâm cả nước mở tương bình!

Ôi Tổ quốc bao máu xương lịch sử
Mà sức mạnh chấp mấy lần nguyên tử
Khi nghe lời Bác gọi Ngày nay
Bác gọi Ngày nay và gọi cả Tương lai
Ta tự hào là ánh Sao Mai!

Ôi tiền tuyến!
Có lúc nào ta ham làm chiến sĩ
Như hôm nay tất cả quê hương?
Có lúc nào ta ham đánh Mỹ
Như hôm nay cả Tổ quốc lên đường?

Bác gọi ta!
- Xin có mặt ở chiến trường!

8-1968

“Thơ dân Bác Hồ” - Nxb. Văn hóa Thông tin, 2000
“Người đi tìm hình của nước” - Nxb. Hội Nhà văn, 2011

ĐÀO NGỌC CHUNG

TRỞ LẠI ĐÔI CÂY VẬT LẠI

Mồng một Tết Kỷ Dậu (16-2-1969)
Bác Hồ đã về trồng cây tại xã Vật Lại, Ba Vì

*Sớm xuân nay, con trở lại Ba Vì
Khẽ dạo bước trên đôi Vật Lại
Thở rã lá nhìn cánh đồng ven núi
Tiếng chim rừng động cánh, chẳng bay đi...*

*Gốc cây này Bác đã tựa lưng
Dặn con cháu chuyện làm ăn, cấy hái
Bác cúi xuống, run run bình nước tưới
Sắp chia tay còn xới đất, vun trồng!*

*Đã nghe thơ Bác đọc phút Giao thừa
Sớm mồng một lại quây quần đón Bác
Cả rừng cây thành ngôi nhà ấm áp
Người cũng ngồi trên cỏ, cùng ta...*

*Cây Bác trồng cành rễ đã sum suê
Cho con được phút này lặng lẽ
Cây thì lớn; trái tim mình có khoẻ
Có tươi xanh như tán lá đang xoè*

*Có hiền hoà hồ nước Suối Hai trong
Có dào dạt kênh Trung Hà cuộn chảy
Những dòng văn viết một thời lửa cháy
Có thành phù sa ươm đất mẹ thơm nồng?*

*Con đã về bên Tản Viên sơn
Quê Vặt Lại đất kiên cường chống Pháp
Để được nép dưới bóng đa của Bác
Trước gương trong đối thoại với tâm hồn!*

“Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ” - Nxb. Hội Nhà văn, 2005

KIM CHUÔNG

TRUYỀN THUYẾT Ở MỘT LÀNG VEN BIỂN

Tặng Nam Cường - Tiền Hải, Thái Bình
Kỷ niệm 40 năm ngày Bác Hồ về thăm làng mới

*Mơí gió và vỏ sò gào khản giọng khơi xa
Đất nghìn xác con sóng già nhàu nát
Với loi thoi bóng ngôi nhà lúp xúp
Thấp thoáng dáng người như chiếc cọc vè lắt lay con nước lên*

*Bỗng một ngày trời bùng mây ngũ sắc
Nắng như rót vàng lên sánh mặt
Tiếng reo vang từ hoa lá, từ cây
Từ biển người như dòng sông đi mãi
Làng mới Nam Cường - như hạt mầm bật dậy*

Từ buổi Bác Hồ về
Người xẻ đất, trồng cây
Người lội đồng, cấy mốt, cấy dâu
Và người hoá mặt trời trên đất ấy...
Và cứ thế
Làng Nam Cường từ đấy
Cây dựng triệu cung đàn. Người dựng triệu lửa tin
Lau sậy về trời. Sóng ngủ dưới chân
Màu vàng lúa xô nghiêng chiều biển dữ
Người như thóc mùa về đông vui quá
Nhà nối nhà. Đất nối dài ô xanh.

Không còn vầng trăng vàng vọt tiếng sóng gầm
Tiếng ngỗng lạc bãi ngoài đêm hoang vắng
Chỉ còn vỏ sò trên tay trẻ con gọi biển về đưa võng
Và những con đường ngân nga, ngân nga
Và đêm hội chèo trai gái đẹp như hoa...

Thấm thoát
gần
nửa thế kỷ trôi qua
Làng mới Nam Cường đang kể vào truyền thuyết
Thuở Bác Hồ về, thuở dân làng mở ấp

Có một ngày
Rằng:
Ngày xưa...
Ngày xưa...

9-2003

“Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ” - Nxb. Hội Nhà văn, 2005

QUANG CHUYỀN

**NHỊP CHUÔNG ĐIỆN THOẠI
TRONG NHÀ BÁC**

*Lặng im rồi chiếc máy
Lặng im rồi tiếng chuông
Bác ra đi để lại
Chiếc máy trong đời thường*

*Con đã đi nhiều phương
Rong ruổi đường đánh giặc
Con từng mang nhịp chuông
Âm vang từ nhà Bác*

*Chiếc máy màu sơn bạc
Giản dị niềm tin yêu
Con tưởng nghe lời Bác
Còn âm vang mọi miền*

Theo đường dây xanh đỏ
Tình Người về xa xăm
Cả biển trời hội tụ
Trong từng hồi chuông ngân

Người lo từng bữa ăn
Ca ba trong xưởng máy
Trường học chưa nhiều giấy
Trán người bao nếp nhăn

Đêm chúng con hành quân
Người dõi theo nhịp bước
Thơ người mừng mùa xuân
Thấm vào lòng đất nước

Hồi chuông ơi thao thức
Rung mái đầu bạc phơ
Người đã ngủ hay chưa
Mà chuông còn reo mãi?...

Ơi nhịp chuông điện thoại
Âm vọng vào không gian
Như chưa hề dừng lại
Như chưa hề lặng im...!

1980

“Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ” - Nxb. Hội Nhà văn, 2005

NGUYỄN VĂN CHƯƠNG

NHỚ BÁC, SOI MÌNH

*Mỗi năm, đất nước vào mùa sen thơm rộn ràng
khúc hát Hồ Chí Minh
Chính là lúc mỗi người tâm tư trong sáng nhất
Soi vào tháng Năm để tự ngắm soi mình*

*Bác đi suốt cuộc đời, bốn ba trọn vòng trái đất
Phút cuối cùng, còn mong phục vụ nhân dân,
phục vụ Tổ quốc nhiều hơn
Anh em ta, dăm bảy mươi năm tham gia đánh giặc
Đã muốn nghỉ ngơi cho nhàn hạ tâm hồn*

*Ước mong đủ đầy nhà cao cửa rộng
Nhưng chớ để những binđinh lấp mất mái nhà sàn
Nhớ nhiều năm, bộ đội ta nằm rừng, ngủ vũng
Bác nằm hang sâu, ngực lạnh cũng nhiều năm*

Khuya sớm Bác tưới cây, bột thì giờ chăm nuôi đàn cá
Buồng chuối ngon, con cá to đều chia tất cả mọi người
Chớ ngồi đợi kẻ này kẻ kia đến biếu quà, cúi đầu vâng dạ
Nhớ thuở cùng dân khoai sắn ngọt bùi

Đồng trắng hạn, Bác xắn quần cùng dân tát nước
Thăm xưởng máy công trường,
Người xem từng chốn ở nơi ăn
Cây lúa rất cần những bàn chân sục bùn lội xuống
Chỉ thương ai biết chia sẻ nhọc nhằn

Từ anh Ba bơi tàu đến Hồ Chí Minh Chủ tịch
Vẫn đôi chân trần và dép lốp cao su
Một đoạn đường thôi, gồng vượt lên
bằng đôi chân luôn rào chặn địch
Thắng được lòng ta khó vạn thắng quân thù!

Dân mất mùa, Bác kêu gọi no đói sẻ chia,
Người tự bớt bữa ăn gửi về cứu đói
Người phát động tăng gia, tự tay cuốc đất chăm vườn
Hạt lúa củ khoai không sinh từ miệng thi nhau nói
Mà từ vết chai dày dãi nắng dầm sương

Hãy thiêu hết lọc lừa quỷ ma giả dối
Nhớ Bác Hồ xin thấp sáng lòng tin
Mở trong lòng ta những trận tấn công dữ dội
Cho một nếp tư duy, trong mỗi cách ta nhìn...

“Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ” - Nxb. Hội Nhà văn, 2005

ĐỖ KIM CUÔNG

BÁC HỒ Ở TRONG TIM

Tặng nhà văn Y Điêng

*Ông già Ê Đê vuốt chòm râu bạc
Tiếng cười rung cả vách nhà sàn
Ông ngắm mãi tấm hình của Bác
Tấm ảnh phai màu thuốc - ba mươi năm!*

*Ba mươi năm!
Buôn 12 lần cháy
Người Ê Đê như con mang, con nai chạy hoang trong rừng
Chạy từ núi Đông chạy sang núi Tây
Chiếc gùi trên vai
Có ảnh Bác ở trong.*

*Giặc bắt người Ê Đê vào trại tập trung
Có muỗi, có vãi hoa, có gạo!
Mắt già, mắt trẻ gặp nhau
Cái ná, cái khiên, con dao, khẩu súng lắc đầu
Thà chết không làm tôi tớ giặc
Thà chết không trao tấm hình của Bác
Người Ê Đê giấu ảnh Bác trong tim.*

*Ông già Ê Đê vuốt chòm râu bạc
Tiếng cười rung cả vách nhà sàn
Thác Yaly đêm ngày trắng nước
Trong ánh điện sáng lòà, gặp mắt Bác lung linh
Thăm thẳm trời cao nguyên xanh.*

1985

(Bài đã in trên Báo Phú Khánh năm 1985, Báo Nhân dân năm 1998)

LÂM THỊ MỸ DẠ

BÁC LÀ CA DAO

*Một đời trong sạch thanh cao
Người giản dị tựa ca dao nghìn đời
Chòm râu trắng, áo nâu tươi
Nụ cười như thể nụ cười ông tiên
Dép cao su trải bao miền
Bác ơi đời Bác triền miên nhọc nhằn
Bác hiền như một vầng trăng
Cho đời cháu sáng đêm rằm trời cao
Bác gần gũi tựa ca dao
Mẹ ru cháu ngủ trưa nào xa xôi*

*Ca dao là tiếng bao đời
Chuyền nhau như lửa thắp lời yêu thương
Lặn trong mỗi cuộc đời thường
Ca dao thơm thảo như hương bốn mùa
Dẫu rằng qua mấy nắng mưa
Vẫn nguyên vẹn tiếng ngày xưa ngọt ngào
Hồn dân tộc - lời ca dao
Mà đất rộng mà trời cao lạ lùng
Đêm nay thức dậy một vùng
Hương ca dao với thơm lừng hương cây
Cháu nghe tiếng của Xưa - Nay
Thủy chung, xa xót, nặng đầy, thanh cao
Bác gần gũi tựa ca dao
Tháng năm sống giữa xôn xao nước trời
Giữa đất đai, giữa hồn người
Nâng niu ta giữ chuyển đời cho nhau*

*Bác ơi, lòng cháu như cây
Nghe ca dao bỗng trĩu đầy quả thơm.*

“Người đi tìm hình của nước” - Nxb. Hội Nhà văn, 2011
“Với Đảng mùa xuân” - Nxb. Hội Nhà văn, 1996

NGUYỄN VĂN DINH

HÀNG CÂY BÁC HỒ

Nhớ năm Năm Bảy Bác vào thăm^()
Xóm Cửa quê con Bác nghỉ chân
Bác dặn trồng cây ngăn gió bão
Cát vàng từ đó nảy mầm xuân*

*Dân chài ra biển trông vào bãi
Bao bọc làng thôn một dải rừng
Những hàng cây Bác - ngàn tay vẫy
Tiễn cánh buồm đi, gọi nắng hừng*

^(*) Năm 1957, Bác Hồ vào thăm Quảng Bình.

*Giữa cơn bom đạn hoen màu cát
Những hàng cây Bác chở che ta
Giữa nắng trưa hè nung bỏng rát
Bóng mát ru yên mọi mái nhà*

*Dẫu từ nay vắng Bác - Bác ơi!
Hàng cây mãi mãi vẫn xanh trời
Ngàn năm tỏa bóng soi quê cát
Chặn gió khơi xa đỡ sóng dồi*

*Bóng Bác in trên những cánh bướm
Hòa trong sắc nắng buổi chiều hôm
Ngồi trên mặt biển ngàn tia sáng
Nâng bóng lòng ta giữa sóng cồn*

*Bát ngát rừng cây dọc bãi dài
Tắm hồn ta trong gió ban mai
Đêm biển động cây thành ánh sáng
Làm ngọn đèn soi những xóm chài.*

Cửa Nhật Lệ, 9-1969
"Người đi tìm hình của nước" - Hội Nhà văn, 2011

KHƯƠNG HỮU DỤNG

BÀI TOÁN LỚN

*Ai đói? Ai no? Câu hỏi đó
Đã làm tóc Bác điểm thêm sương
Cho mỗi bữa cơm thêm một bát
Nhăn nhiều nếp trán của Trung Ương.*

“Vội Đảng mùa xuân” - Hội Nhà văn, 1996
“Vội Đảng mùa xuân” - Nxb. Tác Phẩm mới, 1982

ĐI LÀM CÁCH MẠNG

*Đi làm cách mạng hai tay trắng
Mẫu bánh mì đen chiếc áo sờn
Về làm Chủ tịch, chòm râu bạc
Vấn áo kaki dép lốp mòn.*

“Bác để lại” - Nxb. Văn học, 1972
“Người đi tìm hình của nước” - Nxb. Hội Nhà văn, 2011

GIA DŨNG

NGƯỢC DÒNG SÔNG ĐÁY

*Thuyền con ngược mãi lên sông Đáy
Sông vẫn ngàn năm chẳng đổi dòng
Hoa phượng đôi bờ dâng sắc thắm
Nắng vàng như lọc khoảng trời trong*

*Con hỏi sông ơi dòng chảy cũ
Khúc nào soi bóng Bác xa xưa
Đâu con thuyền nhỏ chèo khoan nhặt
Gót Bác còn in dấu đôi bờ*

*Đâu ánh trăng nghiêng vàng lấp lánh
Bác ngồi ngâm ngợi tứ thơ khuya
Tiếng con nai tác đêm rừng lạnh
Theo mãi thuyền trăng chở Bác về*

*Thuyền con ngược giữa đôi bờ biếc
Ngô vầy cờ hoa lúa ngậm dòng
Bản Tày khói bếp vương vương tỏa
Chim ngàn sải cánh vút từng không*

*Lòng con một phút băng khuâng ghen
Ngước mắt trông lên phía thượng nguồn
Chiều trăng sông Đáy mơ mơ hiện
Thuyền Bác mơ màng trong mắt con.*

5-1990

“Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ” - Nxb. Hội Nhà văn, 2005

QUANG DŨNG

NHỮNG SÁNG THU NAY

*Những ai mười tám tuổi khi Bác Hồ về dựng nước
Còn nhớ sâu xa những ngày Tháng Tám
Mưa - bão - quân thù - đê vỡ
Nước bạc mệnh mông láng màu cây cỏ
Ta dầm chân nước lũ
Hát Tiến quân ca
Rước cờ đỏ sao vàng đi cướp huyện*

*Nhớ sao! Nắng
Ngày nắng Ba Đình
Bác đọc Tuyên ngôn
Lời thề Độc lập
Chúng ta đi qua lễ đài
Vác những súng săn và kiếm Nhật
Mà lòng ngực ta thét đến trời xanh
Việt Nam muôn năm!
Muôn năm Hồ Chí Minh!*

Những ai mười tám tuổi
Khi Bác Hồ trở lại Thủ đô
Sau kháng chiến trường kỳ lịch sử
Còn nhớ ta đi giữa rừng cờ đỏ
Bác trở về tóc bạc nhuộm gian lao
Đất nước vào xuân da dẻ Bác hồng hào
Bác đã về
Sông núi cũng về theo
Từ những gian nan tháng ngày Việt Bắc
Hàng ngũ chúng ta
Lớp lớp cha con người sau kẻ trước
Dưới cờ ta đi
Ánh đỏ ngợp Ba Đình
Bác vẫy tay cười trong nắng đẹp bình minh

Từ hăm bốn năm nay
Những nhà trẻ - sân chơi
Những cấp một, cấp hai trường mới dựng
Những trạm xá đỏ tươi - Nhà hộ sinh ngói rực
Và những tường vôi Nguyên đán đón Thơ xuân
Và những hàng cây chắn gió cánh đồng
Rừng diên thanh và màng lưới thủy nông
Ấm áp phù sa dềnh đôi bờ cỏ

Từ hăm bốn năm nay
Những đại hội về khuya trăng sân “hợp tác”
Anh pháo thủ gác ô trời mắt đăm đăm cảnh giác
Cô giáo viên đang lội suối trèo đèo
Lên rẻo cao túi sách có mây theo
Bao cuộc họp thâu canh bàn nông tang thời vụ
Bao chặng đường hành quân gian khổ đường dài

Ai ngủ đêm nay
Mai sớm dậy theo đài
Vẫn thấy
Ngày của mình
Có Bác
Hăm bốn năm nay

Những sáng thu nay
Giữa đau thương càng thấy Bác mệnh mệnh
Như lượng phù sa còn nuôi mãi những cánh đồng
Như ngàn vạn con đường
Rợp mãi Tết trồng cây của Bác
Những sáng thu nay đài hương hoa bát ngát
Hương lúa đồng sau mỗi trận mưa ngâu
Bác trong sáng như Mùa Thu Đất Nước
Gửi lâu dài phúc ấm những đời sau.

“Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ” - Nxb. Hội Nhà văn, 2005

NGUYỄN DUY

DẤU CHÂN VÀ CON ĐƯỜNG

(Trích)

*Con đường
Hồ Chí Minh
Dẫn chúng ta về
Hồ Chí Minh
thành phố
Đôi dép cao su lấm đất đỏ
In dấu Trường Sơn lên bến cảng Sài Gòn
Sáu mươi tư năm
khép kín
một đường tròn
Nơi ta tới là nơi Người mở đường xuất phát
Bước chân trở về gặp lại bước ra đi
Cho liền mạch thẳng thoi đường Nam Bắc
Người người vòng quanh thế giới - trường kỳ*

*Bao lớp người cùng nhau
và thay nhau cầm súng
Mấy cuộc trường chinh mới có phút bây giờ
Thịt xương ta rải thành đường chiến thắng
Bánh thép nghiền lán đường, đâu phải chuyện trong mơ*

*Cuộc chiến đấu này
Không thể đo thời gian bằng đơn vị tháng, ngày
Phải đo bằng đời người, hàng đời, thế hệ
Không thể đếm hy sinh trên đốt ngón tay
Phải đếm trên lá rừng, phải đếm trên cát biển*

*Ta quên đau đến tận cùng cái đau của người dễ khó
Nhưng ta hiểu, ta đau nỗi đau sinh nở
Từ trong đau vui lớn đến rồi
Vinh quang tới với ta là thế
Sau cơn đau kiệt hơi, ta có vĩ nhân dũng dạc chào đời*

*Nước Việt hoài thai đi vòng qua thế kỷ
Bao gian nan mới có một lần sinh
Sinh ba mươi năm mới nở trọn ngày hôm nay trọn vẹn
Sài Gòn tươi nguyên sắc nắng Ba Đình*

*Cả nước đã qua mọi ngã đường bỏng lửa
Che mát ta là bạc phơ mái tóc mây lành
Gió chiến thắng từ chòm râu nhân hậu
Nâng cánh ta về thành phố Hồ Chí Minh*

Chân dung Bác Hồ đã in vào ký ức
Tờ bạc sông Lô còn giữ lại tấm hình
Cất mãi trong tim. Giờ đem treo trước ngực
Ôi tờ chứng minh thư của tấc dạ trung thành

Trong mật ngọt, hương thơm và màu hoa thắm
Đẹp biết bao giọt ngọc mặn mòi
Ta khóc vì vui.

Ta còn khóc vì một điều như là vô lý
Lẽ tiếc núi sông đây người nhóm lửa đâu rồi?

Ta nhìn về mùa hè nấu nung năm 1911
Khi bàn chân Bác Hồ nhập tới cánh hải âu
Khi bàn tay Bác Hồ thành tay người phụ bếp
Chiến dịch Hồ Chí Minh đã thực sự bắt đầu

Bác lại cùng cháu con vào trận cuối
Người là Tổng chỉ huy, là chiến sĩ cầm cờ
Có những chặng hiểm nghèo không có ta bên Bác
Nhưng mỗi bước ta đi đều có Bác Hồ

Ta đi mãi không ngoài nỗi lo toan
với muôn vàn tình thân yêu của Bác
Ta hát mãi không ngoài nhịp Bác vỗ tay
Bác đã làm cho mọi ngôn ngữ ngợi ca thành ra bất lực
Bằng đời Bác đầy thôi.
Và bằng chiến thắng này.

Tháng 5 năm 1975
"Thơ dâng Bác Hồ" - Nxb. Văn hóa Thông tin - 2000

VỀ THĂM NHÀ BÁC

*Sáng mai tôi đi xa
Chiều nay tôi về thăm nhà Bác
Ngõ nhà Bác đỏ hàng hoa râm bụt
Không khác chi hàng râm bụt trước nhà tôi
Vườn Bác xanh luống lạc luống khoai
Giống mọi mảnh vườn trồng khoai trồng lạc
Tám cây cau đằng sau nhà Bác
Cũng gây gò như mọi cây cau
Mái nhà lợp bằng lá mía trắng phau
Như mọi mái nhà lợp bằng lá mía
Mảnh đất làm nhà bốn phương về ngắm nghía
Là mảnh đất làm nhà có ở khắp bốn phương
(Mọi cái ở đây đều rất bình thường
Như bộ quần áo nâu Bác mặc*

*Như đôi dép cao su của Bác
Đôi dép người Việt Nam cùng đi)
Nắng chiều nay vẫn cái nắng lằm lỳ
Như cái nắng mọi khi ở luống cà phê ải
Gió chiều nay vẫn tung tăng thoải mái
Như cơn gió mọi khi chạy rải trên đồng
Và lòng tôi chiều nay thanh thản lạ lùng
Như mọi khi tôi sang nhà ông nội
Cùng đoàn khách tham quan từ trăm nơi tới
Tôi soi mình trong mỗi vật đơn sơ
Ngắm ảnh Bác trên liếp gỗ giữa nhà
Tôi thấy Bác gần hơn bao giờ hết*

*Ngôi nhà lá chiều nay thân thiết
Cùng tôi đi vào ngày mai.*

Kim Liên, mùa hạ 1971
“Bác để lại” - Nxb. Tác phẩm mới, 1972
“Vội Đàng mùa xuân” - Nxb. Hội Nhà văn, 1996
“Người đi tìm hình của nước” - Nxb. Hội Nhà văn, 2011

LƯU TRÙNG DƯƠNG

GIỮA QUÊ HƯƠNG BÁC

*Mước sông Lam đêm ngày không cạn
Đỉnh non Hồng ngẩng trán ngày đêm
Vàng cam ngọt, đỏ mía mềm
Con đi... quê Bác còn in trong lòng
Con đi trăm núi ngàn sông
Trăm thương ngàn nhớ cánh đồng Kim Liên...
Con đã đến bên thềm nhà cũ
Nơi Bác từng thuở nhỏ vui chơi
Trông vườn cây lá xanh tươi
Tưởng nghe giọng nói tiếng cười đâu đây...
Chắc Bác đã sân này đếm bước
Nuôi trong hồn mơ ước lớn lao
Núi Hồng ơi! Núi rất cao!
Lòng ta yêu núi còn cao hơn nhiều!
Chắc buổi ấy chiều chiều tư lự*

Bác hiểu dân nước khổ vì đâu
Bác nhìn cảnh trúc ngọn cau
Không làm nô lệ cúi đầu đau thương!...
Tim con đập bên bàn Bác học
Chắc nơi này buổi trước đêm đêm
Bác thường đọc sách chong đèn
Đĩa dầu vơi Bác rót thêm lại đầy
Và trên chiếc giường này Bác nghỉ
Trong giấc mơ tuổi trẻ diệu kỳ
Chắc là Bác thấy mình đi
Năm châu bốn biển không hề mỗi chân
Hay là Bác đêm trường thao thức
Cảm thương ai vì nước tù đầy
Những gương bát khuất còn đây
Xiềng gông bắn giết không lay tác lòng

Con đã đọc bao dòng chữ ký
Trong sổ vàng khách quý đến thăm
Mái tranh nho nhỏ thanh bần
Mà sao yêu mến bốn phương tụ về?
Nghìn chữ ký nghìn quê hương khác
Vui quây quần gọi Bác bằng Cha
- Bác ơi! Lòng Bác bao la
Nên màu da khác vẫn là cháu con!

*Con đi giữa vườn cam bãi mía
Yêu Bác Hồ yêu cả cỏ cây
Cám ơn thay mảnh đất này
Đã sinh dưỡng Bác những ngày âm u!
Đã giục Bác giã từ quê nhỏ
Vì quê chung đau khổ lớn hơn...
Con yêu Hồng Lĩnh, Lam Giang
Như yêu đất nước Việt Nam anh hùng
Đã có một người công dân lớn
Dem óc tìm giải phóng loài người!
Con yêu quá! Bác Hồ ơi!
Giữa quê hương Bác: thấy trời quê hương!...*

Nghệ An, xuân 1959

“Người đi tìm hình của nước” - Nxb. Hội Nhà văn, 2011

VÂN ĐÀI

LÒNG THƯƠNG

*Một buổi trưa hè giữa sáng trong
Lá bàng xanh biếc lựa căng phòng
Sân trường ríu rít đàn em nhỏ
Chân sáo tung tăng trước nắng hồng.*

*Các em giòn giã mãi cười nô
Cửa trại dừng xe thấy Bác Hồ
Bác xuống, Bác thăm cho kẹo bánh
Cam vàng mọng chín, bánh đường tô.*

*Xúm xít quanh chân Bác trước nhà
Bác ngồi sáng rực một mùa hoa
Các em nụ thắm, vây quanh ghế
Trăm chiếc đầu xanh, một mái phơ.*

*Các em, em bé trại mồ côi
Thân bé bơ vơ giữa cuộc đời
Tay nhỏ đã từng xin bát cháo
Cúi đầu nhặt lấy hột cơm rơi.*

*Em đã từng quen ngủ vệ đường
Chìa tay bên quán đợi lòng thương
Những tay nâng chén vui đâu nhớ
Cho trẻ em nghèo một miếng xương.*

*Trời hửng, mây cao, Bác đã về
Vải đầy, gạo trắng chất theo xe
Các em nhìn đôi ngày hôm trước
Nay đã trường son dưới nắng hè*

*Việc nước ngày đêm như máy dệt
Thời gian thoăn thoắt tựa thoi nhanh
Dù cho trăm việc nhưng lòng Bác
Vẫn nhớ em nghèo trại Bảo Anh.*

“Vội Đàng mùa xuân”, Nxb Tác phẩm mới, 1982

HỒ KHẢI ĐẠI

CHÚNG CON ĐI TỪ QUÊ HƯƠNG BÁC

*Đoàn quân dừng lại ngã ba
Đêm đầy sao sáng
Lúa đồng như còn vương nắng
Hương cốm quê nhà bịn rịn nuôi ta
Từ làng Sen buổi ấy Bác đi xa
Mang tiếng hát dào dạt đến năm châu bốn biển*

*Quả cà, bát tương, đậm đà muối mặn
Hắn nhớ Người trước mỗi bữa cơm?
Bao nỗi đau thuế thúc, sưu dồn
Gậy gộc đánh phu phen nơi điểm canh leo lét
Tiếng súng đồn Tây, tiếng gông xiềng cùm kẹp
Dân làng Sen rách rưới trẻ như già*

Nhớ đêm nào
Cái rét cắt da
Dân làng đói
Bếp trăm nhà ngուội lạnh
Người sống trong triệu lần kiếp sống
Người đi trong triệu bước chân đi
Để thấp sáng mai sau, màu đỏ quốc kỳ
Cho đất nước, nhân dân: Tự do, Độc lập!

Chúng con đi
Nhớ từng tác đất
Giấc mơ nào cũng đến với làng Sen
Biên Giới, Hòa Bình, Tây Bắc, Điện Biên...
Trăm trận trăm thắng đều hướng về quê Bác
Đêm thao thức nhớ rú Chung xa lắc
Mong một lần về thăm
Nơi cắt rốn, chôn nhau
Nơi Bác chào đời trong tiếng ru đầm ấm

Từ nơi ấy - đường vươn dài nghìn dặm
Chúng con ra đi
Bao cuộc hành quân gian khổ, quản gì
Dấu chân Người gọi tiến về phía trước.

Làng Sen

Ngày 19 tháng 5 năm 1970

"Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ" - Nxb. Hội Nhà văn, 2005

NGUYỄN SĨ ĐẠI

**BÁC VĨNH HẰNG NHƯ THẾ
GIỮA NHÂN DÂN**

*Nghe Bác về, nhà khách được xây lên
Nhưng Bác nói: Bác không phải là khách, Bác đi về nhà Bác^(*)
Nếp tranh nhỏ, đồ một bờ râm bụi
Bác nhỏ rào đi lối những ngày xưa*

*Nơi chân trần chạy nắng dưới đường trưa
Cánh diều nhỏ xanh suốt ngày tuổi nhỏ
Năm mươi năm xa, vẫn bồi hồi lối ngõ
Cái gáo dừa, chum nước trắng hoa cau*

^(*) Bác về thăm quê lần thứ nhất, tháng 6-1957.

*Giếng Cốc trước nhà, cây mít đằng sau
Lò rèn nhỏ ông Điền, Bác thường ra thụt bể
Đỉnh núi chăn bò, cùng bạn bè một thuở
Chí anh hùng phơ phất ngọn cờ lau*

*Những đêm nào tuyết lạnh trắng trời Âu
Làng quê nhỏ, bập bùng sân ánh lửa
Đêm phượng vãi, mắt người gieo câu ví
Ánh trăng ngồi vạt áo lúc chia tay*

Nhà Bác nghèo, vườn chỉ bấy nhiêu thôi^()
Đừng khoan rộng những điều không phải lẽ
Đừng huyền thoại thay cho đời giản dị
Khiến Bác thành xa lạ giữa quê hương*

*Bác tự Làng Sen về với Núi Sông
Ngàn cánh hạc vỗ bay trời xứ sở
Ai cũng thấy đời riêng trong cuộc đời lãnh tụ
Bác vĩnh hằng như thế giữa nhân dân.*

14-5-1987

“Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ” - Nxb. Hội Nhà văn, 2005

^(*) Bác nói với các đồng chí lãnh đạo địa phương trong lần về thăm quê.

LÊ ĐẠT

BÁC

(Trích Trường ca)

*Trong lặng im trắng
 mênh mông
 mỗi tác lòng
Ta càng nghe rất rõ
Cái thuở
 Ba Đình*

*Di chúc
 Bác mở tay
 mở bay
 trang rộng*

*Hạt chữ đập
 một mênh mông tim
 chí sống
 chí hành động*

Cái chết
 nở
 sinh
 nhân
 chồi
Xuân chín ôi ôi
 gọi mở
 gọi nở
 gọi trở

Đồng đồng đồng lúa
Đồng đồng đồng vụ

Vườn vườn đông nụ
Trường trường đông chữ

Máy nổ... máy rộ
Hàng hàng đông cửa
Hàng hàng đông phố
Nôi nôi đông lửa
Nhà nhà đông bữa

Cả nước

nghe rất rõ

"Người người thi đua

Ngành ngành thi đua

Ngày ngày thi đua"()*

Thưa Bác

Những cánh Việt

vẫn ung dung cao

đi

tâm bay của Bác

Tên lửa

vẫn đăm đăm trời

canh gác

cảnh giác

theo lời Bác

dẫn dò

"Nam Bắc hai miền đều đánh giỏi"

Tin mừng râu Bác nở như hoa(**)

(*) Thơ Bác.

(**) Lấy thơ Bác.

"Bác và Tổng tư lệnh
khao các chú
một bữa thịt bò^(*)
Thưa Bác
 loài người
 nghe rất rõ

Lời di chúc
 sinh
 theo lịch sử
 xanh
 sinh

Đồng chí Hồ Chí Minh
thuộc lớp những người đặc biệt
mà cái chết là mầm mống
của sự sống và là nguồn cổ vũ
đời đời bất diệt^(**)

Cho đến những tháng
 những năm
 đông dài con số

Có thể
 loài người tìm nhà
 đăng ký
 một tình cầu
 ở

(*) Thư Bác gửi Bộ đội sau trận Đông Khê ngày 8-10-1950.

(**) Điện viếng Bác của Trung ương Đảng Cộng sản Cuba.

không thiếu những rầm rĩ hôm nay
 nằm buồn
 xó mênh mông
 nghĩa trang ô tô
 nào đó

Chừng còn
 những chữ
 cửa sổ
 chữ tự do
 mùa xuân
 và cháu nhỏ

Vũ trụ
 vẫn nghe
 sóng sánh gọi
 Bác Hồ

Trạm viễn thông nào
 hải đảo
 thiên hà xa...

“Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ” - Nxb. Hội Nhà văn, 2005

NGUYỄN KHOA ĐIỀM

NƠI BÁC TỪNG QUA

*Nơi mẹ sinh con ra, nơi Bác từng qua
Năm tháng ấy bây giờ con chưa rõ
Tóc mẹ bạc rồi, những năm đôi khó
Kính đô đau buồn - nơi Bác từng qua*

*Lớp học nào Người đã đến ngồi đây
Những mùa thu im lìm lá đổ
Như vùi sâu cả bầu trời xứ sở
Xuống lòng sông nước nở khúc Nam Ai?*

*Góc chợ Xếp, nơi nào Người đến ở
Hàng phượng nào còn nhớ một mùa hoa
Từng trải đỏ tâm hồn Người buổi đó
Một sắc cờ vấy gọi buổi Người xa?*

*Ôi trái mù u đọng dưới chân Người
Còn muốn theo Người ra cản giặc^(*)
Người cu-li nào hai càng xe khóa chặt
Sẽ cầm cờ đi trong tương lai?*

*Kinh đô mất, nhưng lòng Người không tắt
Từ đau thương chân lý đến nơi này
Tổ quốc lớn lao là Tổ quốc Người chân đất
Hát dân ca và cầm búa cầm cày*

*Từ buổi ấy...
Người đi không trở lại
Nhưng thành phố vẫn đi trên những bước chân Người
Thành phố vẫn khoác hai màu trời thu nhớ mãi
Năm bốn mươi lăm và ngày Bác mất, Bác Hồ ơi*

^(*) Ông cha ta đã dùng trái mù u để cản chân giặc Pháp khi chúng bắt đầu đổ quân vào nước ta.

*Thành phố Bác đã qua đã thành nơi đòi giải phóng
Đuổi Nhật, Tây và hát đỏ ngai vàng
Giặc Mỹ kéo vào. Mỗi tiếng Người vang động
"Vi Độc lập, Tự do..." - Thành phố lại lên đường*

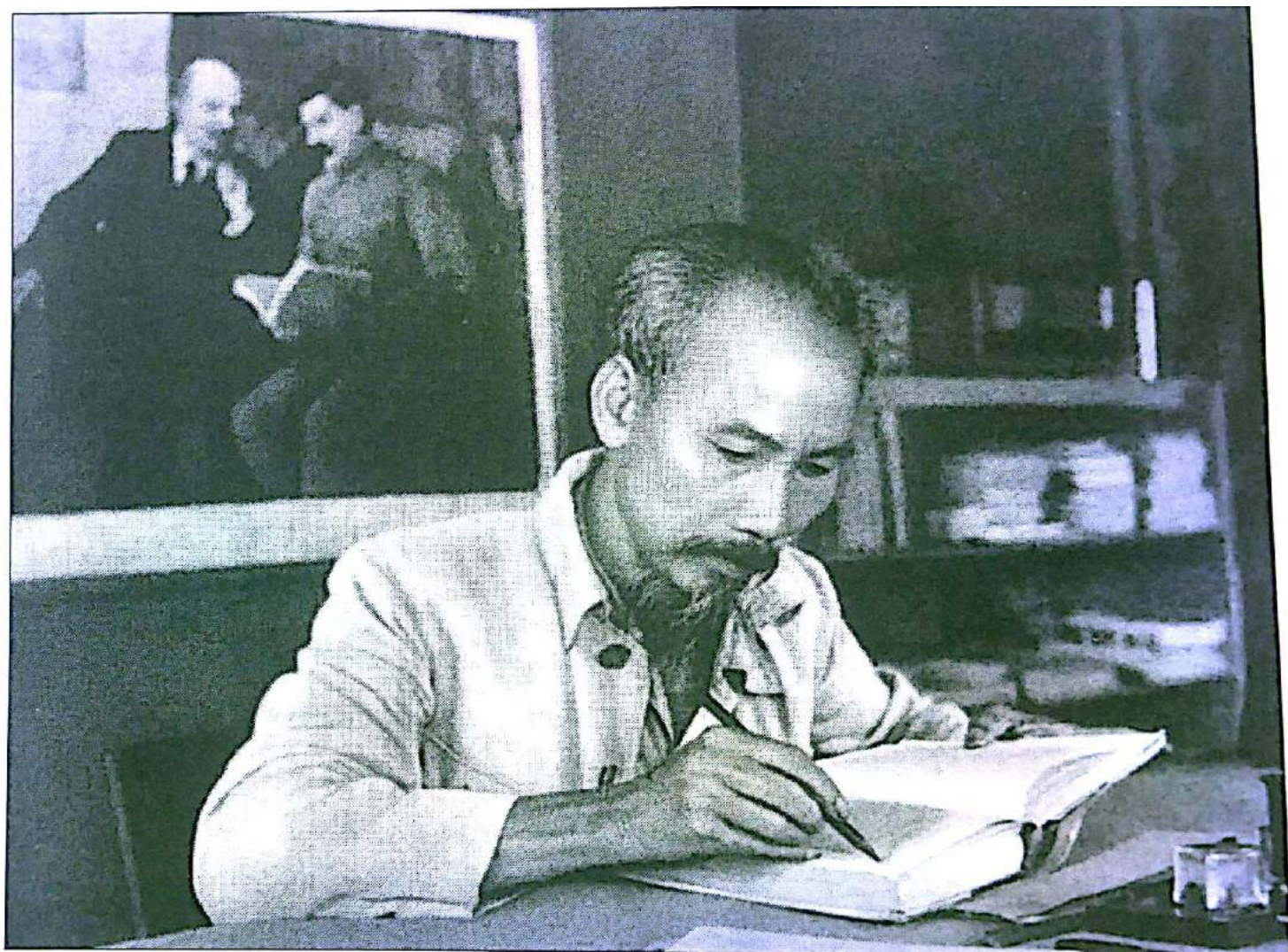
*Thành phố ấp ủ những dấu chân hy vọng
Người Trồng Cây đến hái trái cây về
Nên hôm nay trước trận cuối cùng đánh thắng
Bước Người về cả thành phố lắng nghe...*

*Con lớn lên Mùa Thu thành kỷ niệm
Của đời riêng trong sắc biếc Người cho
Khi thành phố còn một giờ giặc chiếm
Con xót xa nhớ nơi Bác từng qua*

*Ôi nơi mẹ sinh con ra là nơi Bác từng qua
Vết ánh sáng rải đường con chiến đấu
Con xin nguyện, dù trăm lần đổ máu
Chọn đất này, - nơi Bác từng qua...*

4-1970

"Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ" - Nxb. Hội Nhà văn, 2005

Chủ tịch Hồ Chí Minh trong phòng làm việc của Người
tại căn cứ địa Việt Bắc - 1951

Ảnh: Bảo tàng Hồ Chí Minh

BÀN TÀI ĐOÀN

MUỐI CỦA CỤ HỒ

*Người Mèo ngày xưa bao đời lại
Ở đất Đồng Văn đói khổ nghèo
Ngẩng đầu thấy núi cao chót vót
Cúi đầu thấy đá chồng chất nhau
Bấp vùi xuống đất trên khe đá
Nó mọc lên không chịu ra hoa
Con khóc đòi ăn cơm chấm muối
Mẹ tìm đâu hột muối cho con*

*Mẹ dỗ: Con ơi đừng khóc nữa
Bố gánh củi đi chợ đổi muối rồi
Con nín nghe theo lời mẹ bảo
Bố về được muối đầu dưa ngon
Cánh cửa nát xưa kẹt hé mở
Vui sướng biết bao thấy bố về
Nhưng sao im lặng bố không nói
Con hỏi muối đâu bố lắc đầu*

*Không đủ tiền người giàu không bán
Niềm mong thất vọng đến với con
Nước mắt con chảy quanh má nhỏ
Bố chỉ nhìn con biết làm sao?*

*Đến ngày không có tàu bay giặc
Quân Pháp phải bỏ đất Hà Giang
Một buổi sáng đất trời ảm áp
Nắng non rọi chiếu qua đầu làng*

*Có một người lạ đến vùng cao
Trên người mặc bộ quần áo nâu
Nói tiếng gì mẹ nghe không hiểu
Anh tìm hỏi đến những nhà nghèo
Mẹ hỏi: Anh người ở đâu đến
Vào đây sưởi lửa uống chè xanh
Người lạ tươi cười đáp lời mẹ
"Tôi là người cán bộ Cụ Hồ".*

*Từ khi cán bộ Cụ Hồ đến
Ngoài chợ có bán nhiều thứ hàng
Có hàng bán muối tha hồ chọn
Có hàng bán vải đỏ, vải xanh
Cụ Hồ mang áo về dân mặc
Cụ Hồ đem muối về cho ăn
Nay Bác bảo ta đi đào đất
Mở thêm đường cái lên Đồng Văn
Có xe mang thêm nhiều muối đến
Người Mèo ta không sợ đói nghèo.*

3-4-1960

"Thơ Việt Nam thế kỷ XX" - Nxb. Giáo dục, 2005

"Với Đảng mùa xuân" - Nxb. Tác phẩm mới, 1982

"Người đi tìm hình của nước" - Nxb. Hội Nhà văn, 2011

BÁC HỒ Ở MÃI TRONG LÒNG TA

*Sáng nay cháu ở trên rừng
Nghe tin như sét đánh tối trời
Tin báo về: Bác Hồ đã mất
Nghe xong như đứt ruột Bác ơi!*

*Bác Hồ là cha già dân tộc
Suốt đời lo cho nhân dân
Lo cơm, lo áo, lo nhà ở
Lo đời người Dao được sướng hơn*

*Nhớ xưa giặc Pháp đến cai trị
Nhân dân trăm họ sống cơ hàn
Bác Hồ đi năm châu bốn bể
Đi tìm cách mạng cứu nhân dân*

*Gặp phải bao nhiêu điều gian khổ
Lo toan giành lại nước Việt Nam
Lo cứu cho nước nhà độc lập
Dân ta thoát khỏi đời tối tăm.*

Bác Hồ về đây ta sáng mắt
Cùng nhau đứng dậy đánh Nhật Tây
Giành lại quyền tự do độc lập
Mơ ước bao lâu được thấy đây.

Bác Hồ dìu dắt ta tiến bước
Con đường đi tới rộng thênh thang
Cuộc đời người Dao xanh chồi lộc
Đất nước người người thoát nghèo nàn

Nam Bắc cùng nhau đánh giặc Mỹ
Mỹ phải rút về, nguy phải tan
Nam Bắc hai miền được thống nhất
Chúng ta theo Bác thăm miền Nam

Người Dao xưa đời đời nghèo khổ
Bác về đời người Dao đổi thay
Mọi dân tộc bình quyền bình đẳng
Cuộc đời người Dao mới từng ngày

Bác Hồ nay không còn nữa
Hình Bác Hồ vẫn còn trong tim ta
Ban ngày Bác cùng mặt trời chiếu sáng
Ban đêm lửa Bác sáng mọi nhà

Bác Hồ ở khắp mọi con mắt
Bác Hồ ở cả mọi bàn tay
Lúc nào lòng ta nhớ đến Bác
Bác liền hiện ra trước mắt ngay

Bác Hồ vẫn đến cùng ta ở
Cùng với người Dao ở núi cao
Định canh định cư trên đất nước
Có Bác ta chẳng lo chút nào

Nhất định có ngày ta nhìn thấy
Bắc Nam nắm tay chung một nhà
Miền xuôi miền ngược cùng sung sướng
Bác Hồ ở mãi trong lòng ta.

5/9/1969

"Việt Bắc trái tim hồng" - Tuyển tập thơ,
Nxb Đại học Thái Nguyên, 2012

PHẠM ĐỨC

NGHĨ VỀ HŨ GẠO TIẾT KIỆM CỦA BÁC

*Lặng thầm hũ gạo da nâu
Cái màu chân thật bền lâu của đời
Đón từng hạt gạo nhẹ rơi
Gạo ơi trong trắng tình Người bao la*

*Bàn tay Người xạm màu da
Góp từng vốc gạo trắng xóa suốt reo
Vời đầy xiết kể bao nhiêu
Lòng chung với những đói nghèo Việt Nam*

*Trầm tư ngắm bước gian nan
Sắc nâu hũ gạo thời gian chẳng nhòa
Bác thường đến nắm tay ta
Chia chung một bát cháo cà, cơm dưa...*

*Một hũ gạo đứng đơn sơ
Mà nghe chiu chít dân ta sum vầy
Mà còn thấy rõ bàn tay
Trắng từng vốc gạo tròn đầy yêu thương*

*Bàn tay Bác nét xương xương
Đường đang nhắc nhở quăng đường gieo neo
Trắng ngần mỗi hạt thương yêu
Có gieo xao động xuống nhiều tâm tư?*

10-1978

“Thơ dân Bác Hồ” - Nxb. Văn hóa Thông tin, 2000

TRẦN ĐƯƠNG

BÉCLIN... NGƯỜI Ở...

Tặng Werner Lamberz

*Béclin... Người ở... một thời
Năm mươi năm ấy. Ai người nhớ chẳng^(*)
Con về phố cũ công nhân
Nơi bom đạn đã san bằng năm xưa...*

*Bồi hồi trong nắng ban trưa
Con lần theo dấu chân xưa của Người
Tìm trong tiếng nói cuộc đời
Con nghe đây đó lời lời vang ngân*

*Đâu rồi bác thợ tóc xoắn
Từng lo cơm nước những lần Bác qua?
Đâu rồi ngọn nến tầng ba
Từng soi trang sách mở ra trên bàn?*

^(*) Năm 1932, Bác Hồ đã từng sang Đức hoạt động với tư cách là Đại diện Quốc tế Cộng sản.

*Đáp tàu từ Pháp, Người sang
Trái tim nóng bỏng chứa chan tình đời
Trên gương mặt sáng nụ cười
Dịu dàng ánh mắt, đáng Người thân thương*

*Tấm lòng rực lửa thanh niên
Người về đây, với Béclin những ngày...
Nỗi niềm ai tỏ ai hay
Ôm hôn đồng chí, nắm tay bạn bè*

*Chia nhau từng mẩu bánh mì
Từng môi xúp lơng, mỗi khi quây quần
Kể chi đất nước xa gần
Bên nhau chiến đấu, trong ngân tin yêu...*

*Tấm lòng rộng gió muôn phương
Người đi Người để tình thương cho đời
Chúng con tìm dấu chân Người
Nghe âm vang mãi bao lời ngợi ca...*

Béclin, 1980

“Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ” - Nxb. Hội Nhà văn, 2005

TRINH ĐƯỜNG

CỬA VIỆT ĐỂ TANG BÁC

*Cửa Việt nhòa trong mưa
Trời với người đang khóc
Trong hầm thấp đục đầu
Anh em đang túc trực
Ảnh Bác trên bàn thờ
Khói hương đang nghi ngút
Trầm giọng anh bí thư
Nói sau lời Di chúc:
Đồng chí ta thương Bác
Phải khóc bằng chiến công
Biển động sóng dùng dùng
Như lòng người thốn thức*

Mưa bắc vút như tên
Mũ tai bèo sũng nước
Mang cả lễ tang theo
Du kích đang dồn bước
B.41 trên vai
Băng tang đeo trước ngực
Băng hết mọi rào gai
Xéo mọi tên phục kích
Có Bác ở trong lòng
Chúng con đi giết giặc
Thưa Bác, chúng đây kia
Xác tăng phơi cuối bãi
Xác tàu chìm giữa sông
Còn ló lên tí lá
Và hôm nay, hôm nay
Bác ngồi trong hương khói
Di chúc Bác dặn dò
Chúng con thể xốc tới

Giặc đang đến kia rồi
Chiếc tàu no trọng tải
Nó ghé bến buông neo
Nó từ từ đỗ lại
Hộ tống một tàu tuần
Cứ vòng quanh chạy mãi
Mục tiêu chính đang nằm
Im lìm trong kính ngắm
Trên ngực chiếc băng tang
Liếc nhìn lên cơ bả
Một tiếng nổ ầm vang
Mặt sông dường nứt rạn
Cả trọng tải lẫn tàu
Bị đắm ngay, tại trận
Để tang Bác hôm nay
Cả hai tàu giặc đắm
Ở nhà trong khói hương
Chắc Bác vui lòng lắm
Có Bác kẻ thù nào
Chúng con cũng đánh thắng.

Hè, 1971

“Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ” - Nxb. Hội Nhà văn, 2005

BẢO ĐỊNH GIANG

HÁT NỮA ĐI EM

(Trích)

Tiếng hát của em:

Bài ca dâng Bác

Lời ngàn thu non nước còn ghi

Dặn dò nhớ buổi ra đi

Quyết tâm đánh Mỹ, quyết xây cuộc đời

Xin thề trước Bác

Bác ơi!

Mây thù quét sạch cho vui lòng Người

Miền Nam nhớ Bác khôn nguôi

Một lời ân hận - muôn đời xót đau!

Miền Nam vẫn thấy Bác vào

Càng cao nghĩa nước, càng sâu tình Người

*Tiếng hát của em:
Làm theo lời Bác
Tình thiêng liêng Nam - Bắc một nhà
Đàn con từ độ vắng Cha
Thương yêu đùm bọc ruột rà nào hơn
Một thước vải, một bát cơm
Rách nhường nhau mặc, đói nhường nhau ăn
Cuộc đời chưa hết khó khăn
Chung vai gánh vác, há phần riêng ai
Núi sông đẹp mặt hôm nay
Bốn nghìn năm chẳng một ngày rời nhau!
Đường dài đi tới mai sau
Lời thơ của Bác, một câu nhớ đời:
"... Còn con, còn nước, còn người..."*

"Thơ dânng Bác Hồ" - Nxb. Văn hóa Thông tin, 2000

"Bác để lại" - Nxb. Văn học, 1972

THĂM LẠI THÁP MƯỜI

*Ta về thăm lại Tháp Mười
Sen hồng ta hái viếng Người - Tháng Năm
Nông dân thiếu đói Người chăm
Để nay đồng lúa liền năm được mùa.
Dân cày có ruộng vẫn lo
Gắng công ta rửa phèn chua đất này.
Mai sau lúa vừa thêm đầy
Cá ngon, gạo trắng dân cày sống no
Thương dân vụ thuế Người cho
Đi xa còn nhớ dặn dò người sau.
Tình này thấm mãi về lâu
Bao nhiêu hạt gạo - hạt châu trên đời.
Ta về thăm lại Tháp Mười
Sen hồng ta hái viếng Người - Tháng Năm
Tiếc Người không dịp vào Nam
Để đàn con cháu tay cầm lấy tay.
Đồng ta thẳng cánh cò bay
Năm xưa vẫn đợi, ngày nay vẫn mong.*

*Tháng giêng thăm lúa vàng đồng
Mở mớ súng trắng, sen hồng đẹp hoa.
Mùa vui càng nhớ Cha già
Đồng xa con cháu hướng ra Ba Đình.
Dâng lên một tấm lòng thành
Chảy hoài không cạn - kinh xanh, Tháp Mười*

12/1989

"Đảng lời nguyên" Nxb Văn nghệ TP HCM, 1991

CẨM GIANG

ÔNG CỤ ĐẾN BẢN TÔI

(Một bài thơ của nhân dân Việt Bắc
nói về Hồ Chí Minh)

*Có ông cụ đến bản tôi
Nghe nói ông Cụ làm to lắm
Ông chủ nhiệm Việt Minh
chạy lên phía ngược để đón
Anh chủ tịch ra đầu bản dẫn đường
Bà hội trưởng phụ nữ sửa soạn
nhà rộng có giường
Cụ tổ phó phụ lão sắm ấm chè có chén
Nhưng ông Cụ lại đi từ phía xuôi đến
Vào các nhà bé nhất ở cuối bản hỏi thăm
Hỏi cách nuôi gà, hỏi cách làm nương
Như một người đi thăm pinoong^(*)
Ông Cụ gấp cho em bé một cái lọng
Uống nước với người già bằng cái ống bương
Rồi khuyên dân vào du kích giữ bản mừng*

(*) Pinoong là bà con, anh chị em thân thích.

Và bảo nên làm thêm súng kíp
Nên trồng thêm lúa Nam Ninh, trồng thêm bắp...
Quần xắn cao, chân đi đôi dép
Chiếc áo chàm vá hai miếng ở vai
Trán cao lẫm, mắt sáng, râu thưa hơi dài
Khi nói chuyện hay ví câu hát lượn
Ông chủ nhiệm mời Cụ lên nhà rộng
Cụ lắc đầu nói: "Lòng rộng mới quý hơn
Sau này kháng chiến thành công
Chúng ta làm cho nhà nào cũng rộng"
Cụ tổ phó phụ lão dắt ra một con ngựa giống
Mời Cụ đi, Cụ nói: "Tôi không quen
Để ngựa mà tải đạn, tải lương
Cho bộ đội đang cần ngoài mặt trận
Mỗi con ngựa bằng ba người gánh nặng..."

Ông Cụ đi, cả bản chạy theo
Cán bộ không nói hở nửa điều
Nhưng chúng tôi đều biết
 Ông Cụ là Bác Hồ kính mến
Khi nào Bác lại đến?
Thân như người nhà, mong Bác chớ ốm, dân lo.

Cầm Giang sưu tầm và dịch
"Người đi tìm hình của nước" - Nxb. Hội Nhà văn, 2011

LÊ GIANG

KỶ NIỆM VỀ MỘT LOÀI BÔNG

(Công nhân nhà in ở chiến khu kính dâng Bác)

Khu rừng chồi^()*

Chúng tôi mới tới đóng quân

(Hình Bác phải khắc xong từ sáng sớm)

Rừng chồi chỉ có mai, bình linh và trâm sắn

Những người thợ nhà in

Mong cho trời nổi giông...

Rừng già hay mưa nhiều

Sau cơn mưa bông

Gió phía núi ào ào cánh đỏ

Gió hướng đồng rải bông lau nho nhỏ

Suối cuộn cuộn tấp nập bông sim!

^(*) Loại cây mọc ven rừng.

*Gió ơi! Gió ơi!
Hãy thổi đến rừng chồi
Trước Sáng Tháng Năm
Những cánh bông lòng mứt^(*)
Dấu đường rừng khuya khoắt
Bông sẽ dẫn người đi
Dấu mưa rừng nặng hạt
Người sẽ tìm gặp cây!...*

*Rừng chồi thừa hưởng nhiều bông rừng xa
Hứng tràn ngập lòng chúng con nhớ Bác
Gió xoáy dữ chuyển thân rừng rặng rắc
Đưa cánh bông mơ ước đến gặp Người*

*Mặt báo lên khuôn nở đài sen rất tươi
In hình Bác nổi vô vàn thương nhớ
Nền khung biếc thắm xanh rục rỡ
Màu ruộng đồng vườn tược miền Nam
Hình Bác khắc xong
Khi mặt đất ửng hồng
Những vết chân lần theo bóng đêm tối
Hiện khung trời đậm mây ngang*

*Gió nhạt từng bông lòng mứt ủ mầm
Chạy dọc khu rừng chồi
Đoàn quân vừa mới tới...*

Nhà in Trần Phú, 5-1974
"Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ" - Nxb. Hội Nhà văn, 2005

^(*) Loại cây để khắc gỗ dùng trong ngành mỹ thuật. Muốn tìm cây thì tìm hương gió bông bay đến.

THÁI GIANG

CHÚNG CON BIẾT NGƯỜI Ở LẠI

Trường ca
(Trích chương 2)

*Chúng ta, ai mà không được Bác hồi sinh
Ai mà không được Người nuôi dạy
Khi ta ngã, tay Người nâng ta dậy
Ôi Bác Hồ, Người là Việt Nam*

*Người hiếu tận cùng nhục nô lệ trăm năm
Người đói hai triệu lần Ất Dậu^(*)
Xa Tổ quốc, hồn vẫn về đau đáu
Mảnh trăng đầu mũi tàu là mảnh trăng Việt Nam*

*Quay về Đông, hay đi về Tây?
Trang sách cũ nát hình xứ sở
Ai dựng buồm nương gió Tôkiô
Người tìm về xóm thợ
Sương mù Luân Đôn, nắng Mác Xây*

(*) Phỏng theo ý một câu thơ của nhà thơ Cu Ba.

Hồi hộp sao, ngày Bác đến Lê-nin
Chính là lúc Việt Nam rạng sáng
Và khi Bác trở về nhen lửa Đảng
Chính là giờ Việt Nam tái sinh

Hồ Chí Minh! Người cho ta hiểu hết sức mình
Xưa cúi mặt, chúng ta đánh mất
Một hòn đất trên tay Người rưng nước mắt
Sau ba mươi năm, ta tìm được dáng hình

Phải cứu mình thôi, phải tự mình
Người cho ta thế tròng vây, cao vời của núi
Một Việt Bắc, Ba Tơ xòe tay trăm mũi
Một vạt áo chàm phất thắm Tắm, trời xanh

Ôi, hai mươi bốn năm ta được làm người
Ta có tuổi và ta có nước
Có sức mạnh trong tay, ước mơ dài phía trước
31 triệu nhân dân chung một nụ cười

Ta có Điện Biên, có Tháp Mười
Hoa sen hồng và tên dũng sĩ
Một tiếng đàn bầu, một câu Kiều diễm lệ
Hóa suối lành nhân loại uống băng khuâng

Cánh cò bay, cánh cò thôi phân vân
Ruộng hợp tác, đất lành chim đậu
Bát canh riêu cua thơm vàng mùi sấu
Bữa cơm chiều trăng xuống sân vôi

Tiếng máy gần, tiếng máy xa xôi
Ánh điện sáng như lòng trai mười tám
Những con đường giao nhau,
những váng dầu hải cảng
Tay con người gõ cửa tài nguyên

Tổ quốc ta nghe Bác - trăm miền
Nhịp sống cần cù, bận rộn
Trong bom đạn cá vẩn xao mặt sóng
Người vẫn lứa đôi, cây tiếp cây

Ta bắn thù và ta dựng xây
Sự mất mát không làm ai vẩn đục
Như chiếc võng Trường Sơn thao thức
Nghĩ về ngày mai nhiều hơn hôm nay

Hạnh phúc ơi, đời được Bác cầm tay
Được làm lính dưới cờ Người bách thắng
Hiểu hết nhân tình trong cay đắng
Chất mặn mòi hạt muối cắn ba...

Hiếu con người quý nhất Tự do
Nhân phẩm nghĩa là không cúi mặt
Độc lập là áo cơm, ruộng đất
Hòa bình không đổi chác, bán mua

Trước Vinh quang, chớ ngủ dưới cờ
Trước vấp ngã vạch sa bàn trận mới
Những thắng lợi đâu đến bằng chờ đợi
Muốn gặt mùa tay phải cấy gieo

Trên mọi cách ngăn là sự đói nghèo
Một chiến tuyến kết triệu lòng vô sản
Hiếu tay ta nằm trong tay bạn
Nỗi vui buồn không có màu da

Hiếu kẻ thù trước mũi súng và ở trong ta
Phải là cá sống hòa trong nước
Phải đến bằng trái tim, đừng đến bằng mưu chước
Những điều rất thường đâu dám bỏ qua

Con đi trọn đời chưa thấu hết lẽ sâu xa
Hồ Chí Minh! Người hiện thân chân lý
Người thần kỳ, bất tuyệt những tình hoa
Hơn sáu mươi năm, không nghĩ

Nhưng trên hết là điều giản dị!
Như mọi người Bác không muốn gì hơn
Đôi dép cao su, tấm áo lụa sồi
Bãi cỏ Người ngồi, vất cơm gạo hẩm

Nhớ miền Nam, Người không quen nệm ấm
Cần gỗ làm nhà Bác lo Tết trồng cây
Thương đồng hạn khô Bác xuống ruộng
tát gàu giai
Bác gìn giữ suốt đời tiếng cha ông nói

Dầu xa nước, trở về không quên lối
Năm mươi năm, vịn gốc táo đầu nhà
Vẫn giọng làng Sen, xứ Nghệ đậm đà
Hồ Chí Minh! Người tuyệt vời giản dị!

Đừng ví Bác với núi non, sông bể
Không có Người ta đâu có núi sông
Ta mất gốc, ta chỉ là nô lệ
Một màu cờ, một tên nước cũng không

Đừng ví Bác với mặt trời sáng chói
Bác ở trong ta, gần gũi hơn nhiều
Bát cơm ta ăn, khoảng trời gió thổi
Tên Bác Hồ - đồng nghĩa với thương yêu

*Đừng nói về Người như những trang thần thoại
Bác là nhân dân Bác rất Con người
Bác hiểu ta như ta hiểu lòng mình vậy
Nước còn nghèo, Bác lo lắng không nguôi*

*Đừng tìm Bác ở quảng trường, công viên:
những tượng cao chất ngất
Những đường hoa, thảm đỏ đón đưa Người
Hãy tìm Bác trong chiến công, mùa bội thu của đất
Tiếng ấm no, khuôn mặt dân cười...*

*Không bao giờ Bác nói về mình
Người rất sợ những lời tung hô, những tầng lầu ngăn cách
Hãy nghe nhân dân nói về Bác
Hãy tìm Người trong cao thấp chung quanh*

*Người với Đảng, với nhân dân là một
Nên nói về Người là nói Đảng quang vinh
Nói nhân dân chính là nói Bác
Ôi, ngọn cờ thời đại: Hồ Chí Minh!*

*Vì đoàn tụ suốt đời không mỏi
Giàu tin yêu nên Người lắm đau lòng
Rất Việt Nam nên Người rất thế giới
Hạt nhân hồng tỏa sáng tự bên trong...*

“Thơ dân Bác Hồ” - Nxb. Văn hóa Thông tin, 2000

NGUYỄN PHAN HÁCH

BÁC ĐẾN PA-RI NĂM 1946

Pa-ri năm 1946

Bác Hồ đi dưới bóng cờ sao

Cả Thủ đô nô nức đón chào

Gặp lại người quen thuở nào thân thiết

Pa-ri vẫn nhớ chàng phụ bếp

Ngày đặt chân đất Pháp đầu tiên

Chàng bồi bàn sương mù Luân Đôn

Người thợ ảnh ngõ Công-poanh vắng vẻ

Trái tim đỏ đêm đêm rớm lệ

Thốn thức tình đất Việt quê hương

Cháy lên bóng cờ tươi thắm dẫn đường

Giải phóng những lớp người cùng khổ

Mấy mươi năm chông gai máu đổ
Đến hôm nay Người trở về đây
Giữa Pa-ri lồng lộng trời mây
Thành biểu tượng Tự do, Độc lập

Hồ Chí Minh sáng ngời ánh đuốc
Thành lương tâm thế kỷ 20
Thế kỷ vinh quang giải phóng con người
Tranh đấu cho công bằng nhân đạo

Pa-ri đêm nay sương mờ ảo
Hồ Chí Minh gặp lại trong mơ
Chàng phóng viên báo Le Paria
Nung viên gạch gôi đêm đông lạnh giá
Người mỉm cười... Chặng đường bão tố
Sứ mệnh Người mang nặng trĩu trên vai.

6-4-2011

“Kể chuyện Bác Hồ” - Nxb. Dân trí, 2011

NGUYỄN HÀ

TỪ LỜI KHUYÊN CỦA BÁC

Nhớ ngày Bác đến thăm
Trường thương binh hỏng mắt

*Mười năm như mới hôm nào
Sân còn in dấu xe vào... Bác ơi!*

*Bây giờ chúng cháu rất vui
Những lo toan đã chôn vùi từ lâu
Cháu không nhìn thấy được đâu
Tay chạm hoa vẫn biết màu của hoa
Ngát thơm hoa mọc trắng ngà
Thầm thì hương sồi, thoảng xa ngâu vàng
Nhớ hôm Bác đến thăm trường
Nơi này Bác đứng, nhẹ nhàng Bác khuyên*

Đến giờ cháu vẫn chưa quên
"Tàn mà không phế... chớ nên ủ rầu"
Cháu nghe, thoát ngẩng cao đầu
Anh em như uống từng câu vào lòng
Lại từng như lúc xung phong
Lại từng như buổi tiến công đồn thù
Dẫu nay đôi mắt đui mù
Yêu thương lời Bác dạy cho sáng ngời
Thấy mình vẫn ích cho đời
Thấy đời vẫn ấm tình người thiết tha
Xưởng đàn từ đấy mọc ra
Lớp đàn, lớp toán, lớp ca nên hình
Xưởng que hàn cũng nảy sinh
Xưởng đồ gốm sáng lung linh lửa lò

Bác ơi! Tất cả bây giờ
Ấy đều từ lửa Bác cho hôm nào.

10-1979

"Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ" - Nxb. Hội Nhà văn, 2005

NGUYỄN QUANG HÀ

DẠ, THƯA BÁC

Năm 1945

*Cách mạng giành được chính quyền
Giữa lúc hai triệu người chết đói
Lòng đau. Bác gọi:
"Thương người như thể thương thân"
Và chính Người
Gầy đen, hốc hác
Mỗi tuần nhin một bữa ăn
Bốc gạo đưa vào bình tiết kiệm*

*Có người bạn nước ngoài tới thăm
Thương Người tuổi hạc
Gửi ngay lò sưởi điện biếu Người
Giữa đêm đông
Gió lạnh
Mưa rơi
Bác đem quà tặng cho người cảnh vệ
Đứng gác dưới chòi canh*

*Bác đến nghĩa trang
Run run thấp nén hương trầm
Run run cắm vào lư hương liệt sĩ
Vai Người bỗng rung rung
Nỗi đau không thể cầm lòng
Người lấy khăn thấm hai dòng nước mắt
Nghẹn ngào như cha khóc con...*

*Dạ, thưa Bác
Chúng con đã hiểu
Vì sao thế hệ chúng con thành thế hệ anh hùng.*

1985

“Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ” - Nxb. Hội Nhà văn, 2005

NGUYỄN HUNG HẢI

CỘT ĐÁ THỀ KHẮC GHI LỜI BÁC

*Không phải chỉ nói với Đại đoàn quân Tiên Phong Bác nói
với mọi người*

*Dựng nước phải đi đôi giữ nước
Xưa Thục Phán đã thề nguyện một lòng sau trước
Đời sau con cháu dựng bia thờ*

*Con cháu Hùng Vương của thời đại Bác Hồ
Dựng bia đá trong tim
Dựng một cột đá thề khắc ghi lời Bác
Nơi ngày xưa cha ông đã dựng cột đá thề*

*Con đừng nghe từng lời Bác dặn khắc trên bia
Vọng suốt thời gian, không gian trăm mặc
Câu nói thiêng liêng ở nơi thiêng liêng nhất
Răn dạy cháu con phải biết giữ gìn*

*Xúc động như người lính năm nào được Bác gọi tên
Bác căn dặn từng lời như Vua Hùng dạy dân cấy lúa
Thêm một cột đá thề, con xin nguyện cùng mọi người trông giữ
Những lời Người căn dặn khắc trong tim*

*Không chỉ hôm nay mà ngàn vạn năm sau phải biết giữ gìn
Dựng nước phải đi đôi giữ nước
Như Thục Phán ngày xưa nguyện một lòng sau trước
Thời đại có đổi thay không thay đổi lòng người*

Bởi lời Bác cũng là lời Vua Hùng nói với tương lai

"Bài thơ dâng Bác" - Hội Liên hiệp VHNT Phú Thọ, 2012

ĐÔI DÉP BÁC HỒ

*Ôn là đôi dép lì chai
Đá mềm, chân cứng nào ai đã từng
Tôi nhìn đôi dép rưng rưng
Những đêm sương gió đường rừng mưa rơi*

*Bác mang đôi dép một đời
Dép qua mưa nắng như người thủy chung
Buồn vui năm tháng ung dung
Đạp trên gai sắc bão bùng Người đi*

*Chân trầy, dép trượt nhiều khi
Ngã hôm qua để nhắc gì hôm nay
Đường trơn đôi dép cầm tay
Bác đi để tháng năm này nhìn theo...*

Lối mòn mờ đổ, bìm leo
Bác cùng đôi dép qua đèo, vượt khe
Tuột quai thì bẻ cành tre
Rút cho ngay ngắn đừng lê xót đường

Một đời tâm tã gió sương
Bác đi đôi dép đời thường cho nhau
Nhẹ nhàng sợ lá cỏ đau
Sợ đường bụi vẩn người sau khó nhìn

Soi vào đôi dép ta tìm
Bóng ta ngày trước nổi chìm trong mưa
Thiên lương đôi dép Bác Hồ
Đi thành đường để bây giờ ta đi...

“Bài thơ dâng Bác” Hội LHVHNT Phú Thọ, 2012

THANH HẢI

CHÁU NHỚ BÁC HỒ

*Đêm nay bên bến Ô Lâu
Cháu ngồi cháu nhớ chòm râu Bác Hồ
Nhớ hình Bác giữa bóng cờ
Hong hào đôi má, bạc phơ mái đầu
Mắt hiền sáng rực như sao
Bác nhìn tận đến Cà Mau sáng ngời
Nhớ khi trăng sáng đầy trời
Trung thu Bác gọi những lời vào thăm
Nhớ ngày quê cháu tan hoang
Lụt trôi, Bác gọi lúa vàng vào cho*

*Nhớ khi nhà cháu ra tro
Bác đưa bộ đội về lo che giùm
Bác ơi nhớ mấy cho cùng
Ngoài xa Bác có thấu lòng cháu không
Đêm đêm cháu những băng khuâng
Giở xem ảnh Bác cất thắm bấy lâu
Nhìn mắt sáng, nhìn chòm râu
Nhìn vầng trán rộng, nhìn đầu bạc phơ*

Càng nhìn càng lại gần
Ôm hôn ảnh Bác mà ngỡ Bác hôn
Bác ơi dù cách núi non
Mà hình Bác vẫn trong lòng không xa
Giặc kia muốn cắt sơn hà
Mà miền Nam vẫn hướng ra Bác Hồ
Hướng về sắc đỏ ngọn cờ
Về ngày Nam Bắc cội bờ liền nhau

Đêm nằm cháu những chiêm bao
Ngày vui Thống nhất Bác vào miền Nam
Cổng chào dựng chập đường quan
Bác đến đình làng Bác đứng trên cao
Bác cười thân mật biết bao
Bác dặn đồng bào cặn kẽ từng câu
Ung dung Bác vượt chòm râu
Bác xoa đầu cháu, Bác âu yếm cười

Đêm nay trăng lại sáng rồi
Trung thu nhớ Bác cháu ngồi cháu trông
Ngoài xa nghe tiếng trống rung
Nghe những nhĩ đồng nhảy múa hò reo
Bác chắc cũng nhớ cháu nghèo
Miền Nam đau khổ sớm chiều trông ra.

8-1956

“Thơ dân Bác Hồ” - Nxb. Văn hóa Thông tin, 2000

“Người đi tìm hình của nước” - Nxb. Hội Nhà văn, 2011

ĐẶNG HẤN

THƯƠNG NHỚ

Kính tặng nhà toán học H.T
sau khi đọc bài "Một giờ với Bác" của anh^(*)

*Không gì rộng bằng không - gian - thương
Không gì sâu bằng phạm - trù - nổi - nhớ
Bác đã mất rồi
Con đêm nhớ, ngày thương!
Ôi phút giây sung sướng giờ con vẫn bàng hoàng
Bên Bác một giờ - hạnh phúc cả đời con làm toán học*

*Ai biết Bác đã viết lời Di chúc
Ba tháng trước khi con gặp Bác hôm nào
Bác yếu rồi, người Bác có gầy hao
Vui gặp Bác, khiến con nhìn chẳng rõ
Trái tim Bác chứa bao điều lớn nhỏ
Vẫn lo cho dân từ việc mua hàng
Môn toán vận - trù Bác vẫn quan tâm*

^(*) Tháng 7 - 1969 Bác Hồ có cho gọi nhà toán học Hoàng Tụy lên để giao nhiệm vụ áp dụng toán cải tiến việc phân phối hàng hóa ở Hà Nội. Trong buổi đó Bác đã giải thích về từ: vận - trù - học.

Phạm - trù, không gian - thương, vận - trù - học, toán - sắp - hàng... là những khái niệm trong toán học hiện đại.

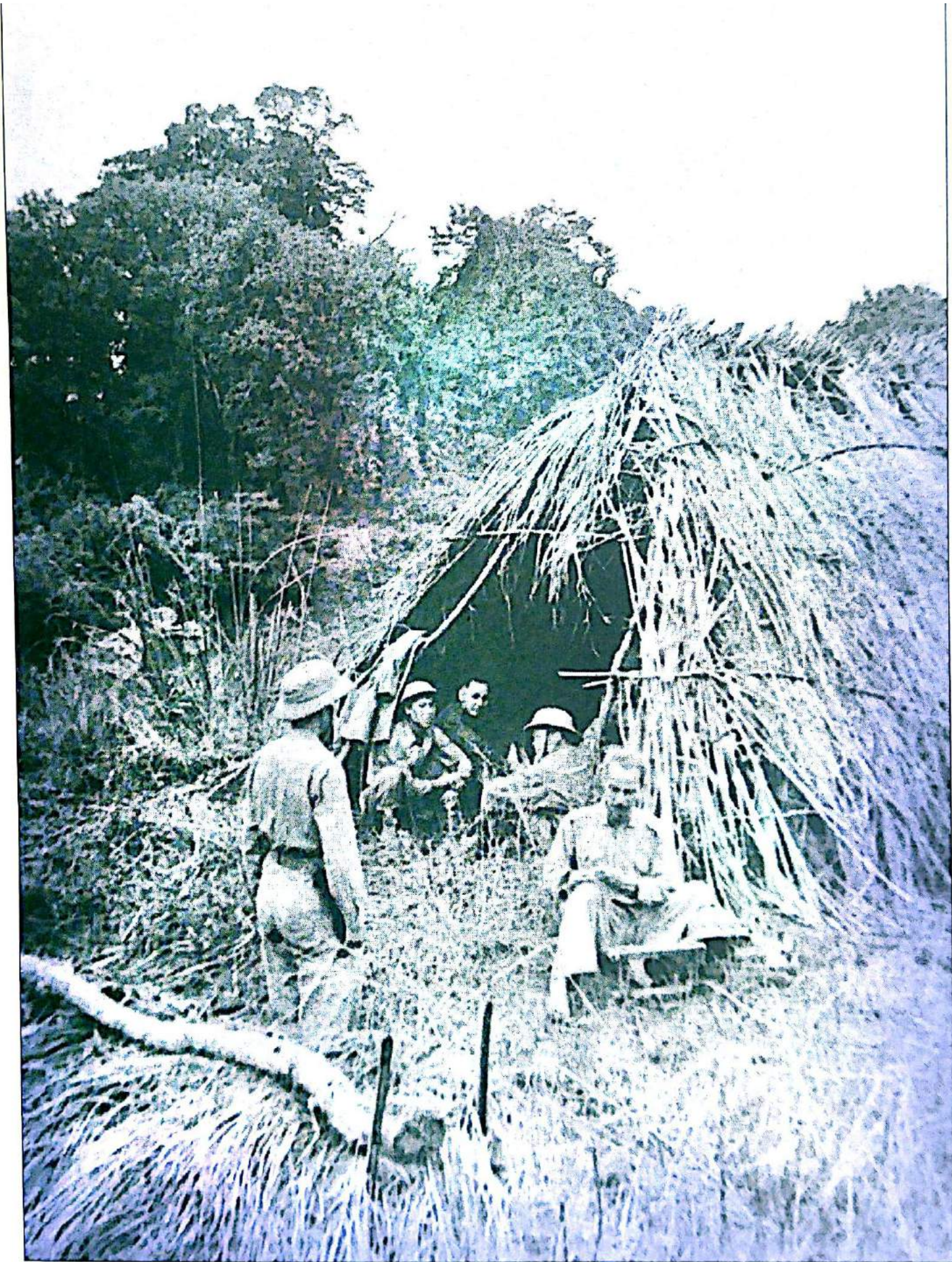
Làm toán bốn mươi năm
Nghe Bác giảng lần đầu con mới rõ
Bác chỉ nơi tim mình
“Vận trù được là nhờ ở đó!”
Con hiểu rồi, sẽ nhớ trọn đời con
Con đi bán bia, bán gạo, con làm toán - sắp - hàng...
Toán học phải đâu cầu kỳ xa lạ
Những việc ấy không nhỏ đâu
Trước lúc ra đi Bác Hồ vẫn nhớ
Con hồi hộp ghi những kết quả ban đầu
Đội đúng hẹn lên thưa với Bác
Nhưng chẳng kịp rồi. Trái tim nghẹn buốt
Bác đi rồi sao, Bác Hồ ơi!

Ôi việc đầu tiên Bác giao cũng là việc cuối cùng
Con sẽ nhớ nỗi đau bằng hoàn thành vượt mức
Con ân hận sao chẳng tự nghĩ ra từ trước
Để những ngày cuối cùng Bác bớt một niềm lo
Bác ơi!
Tim Bác vô cùng, lòng Bác bao la
Nên càng rộng, càng sâu nỗi lòng con thương nhớ

Không gì rộng bằng không - gian - thương
Không gì sâu bằng phạm - trù - nỗi - nhớ

Hà Nội, 1970

“Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ” - Nxb. Hội Nhà văn, 2005

Bác Hồ trên đường đi công tác ở Việt Bắc tháng 04/1951.

HỒNG CHINH HIỀN

BÁC ƠI! THƯƠNG NHỚ LẮM

*Múi phía Tây đã ăn mất mặt trời
Người Thượng La Vàng có thể san hết núi
Quyết giành lại ánh mặt trời chói lọi*

*Rừng phía đông che mất nắng ban mai
Người Thượng La Vàng có thể bạt hết cây
Giành lại nắng chảy tràn trề xuống lúa*

*Mặt trời tìm chốn thẳm sâu mà ngủ
Người Thượng La Vàng có thể đào lên
Làm mũi khoan xuyên tận đất đen*

*Người Thượng đói, phải no nê ánh sáng
Người Thượng rét, phải hừng hừng sức nóng*

Bác Hồ ơi! Người đã mất rồi
Rừng phía đông, núi phía Tây
Con chim khỏ kêu đầu đông^(*) thảm thiết
Tây Nguyên! Nỗi đau này giá như giấu biệt
Tự hằn sâu và tự lặn trong người
Nơi đau lâu là nơi được đắp bồi
Không ai muốn một ngày côi cút
Nơi đau nhất máu tìm về hồi sức

Người Thượng La Vàng tin ở lý này
Dù mặt trời đã lặn đi rồi
Tia nắng ấm vẫn tròn trong da đất
Trong hoa ngát từng hương,
trong lúa thơm từng hạt
Nắng gây men, ủ mật, chuyên cần

Nồng nàn khi nắng đọng sữa cuối cùng
Hoa khép lại hé nụ xuân đầm thắm
Nắng chẳng mất đâu
Bác đi về cội nguồn cuộc sống

Xem kia:
Người Cô Xia xưa lang bạt, rạc rài
Không mất lòng tin, thương Bác, định cư rồi
Lăn đá tảng, gióng trâu đòi vỡ ruộng
Người Gia Tum xưa chạy ăn khốn đói
Không mất lòng tin, thương Bác, sống tập đoàn
Đốt lửa cây Breng, luyện sắt, nấu gang
Đúc lưỡi cày, rèn đinh ba, mã tấu

(*) Đầu dốc.

*Thương Bác, người Ê Đê xả thân đi chiến đấu
Người Mơ Nông hào khí bừng bừng
Và Ba Na, thương Bác, thủy chung
Gắn bó - đỉnh ninh - thể nguyên - son sắt
Trong máu thịt chảy thêm dòng máu khác
Đỏ thắm hơn, thương cảm, sục sôi*

*Hỡi cây nêu, niềm kiêu hãnh ta ơi!
Thần tượng đẹp, con chim đeo dải lụa
Chỗ của Bác, nơi con chim gắn hình hoa văn đỏ
Trên nóc vòm cao, mái cuốn nhà rồng
Không xa kia, nơi mặt trời hồng
Niềm kiêu hãnh của Tây Nguyên
Muôn đời sống mãi
Con cháu Nơ Trang Lơng
Muôn ngàn bộ tộc ta
Muốn Bác sống, Giàng khắc làm sống lại.*

*Trường ca xưa có chuyện Đam San
Cái chết làm người sống chẳng yên lòng
Trời thấu hiểu cho đau thai nguyên vẹn
Bác chẳng mất vì lòng dân chưa toại nguyện
Chẳng riêng ta, nơi cuối đất cùng trời
Bác vẫn còn như cây lá xanh tươi.*

24-10-1969

“Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ” - Nxb. Hội Nhà văn, 2005

CA LÊ HIẾN

MẶT TRỜI THÂN YÊU

*Chúng con đón thư Bác
Khi rừng Tây Ninh vừa chôn nghìn xác giặc
Tiếng hót mùa xuân làm gủ xác xe tăng
Ôi thư Bác như cơn mưa đầu mùa tươi mát
Đất cháy napan vụt xanh ngắt những anh hùng
Khóm chông tre dầm mình nghe mưa hát
Mập mạp những dòng sông chở chiến công
Miền Nam đọc thư Bác
Sông Hiền Lương bồi hồi
Trời Cà Mau rửa nước mắt vui*

*- Bác có khỏe không Bác ơi!
Ôi tóc Bác đã hóa thành non nước
Bảy mươi bảy năm trời Bác chẳng được ngủ ngon
Con yêu Bác, giản dị như yêu quê hương con*

*Nhà lá, cửa tre, đường dừa dịu nắng
Cánh cò bay rập rờn
Mặt lúa nàng tiên tươi sáng
Bác là Mặt Trời thân yêu
Gió đưa tên Bác và hương sen vào câu ca dao Nước Việt
"Tháp mười đẹp nhất bông sen
Việt Nam đẹp nhất có tên Bác Hồ"*

*Ôi tên Bác vàng mơ mùa gặt hái
Dịu dàng ru giấc ngủ tuổi thơ xanh
Ôi tên Bác, giặc giết mình, sợ hãi
Chúng bắt giam, chúng kết án tử hình*

*Từ năm ba mươi, trước họng súng liên thanh
Tên Bác đã hiện ra những người như anh Trỗi
Sức mạnh ấy có đạn bom nào thắng nổi
Khi mười bốn triệu người cùng gọi: "Hồ Chí Minh"
Từ đêm máy chém, bước ra bình minh đồng khởi*

NGUYỄN HOA

**NGƯỜI ĐÃ ĐI NHƯ VẬY
ĐẾN NƯỚC NGÀ**

*Trong sự kiểm tra ngặt nghèo ở cửa ra vào
Người đến với tên Lin mới lạ
Người đến bằng con tàu hơi nước xuyên mùa đông giá
Từ Pari tới Mátxcơva
Người đến với Lê-nin, với nước Nga
Lê-nin vừa đi vắng
Dưới tuyết trời lạnh trắng
Người tên Lin xúc động nước mắt tràn...*

Sáng ấy trên diễn đàn
Của những người cộng sản
Người phần nộ nói lên niềm khổ hạnh
Của người nô lệ Việt Nam
Giống nỗi khổ của người châu Phi bị đối bán
Người châu Mỹ bị phân biệt sắc màu đen trắng
Nỗi khổ của người nghèo trên khắp cả thế gian...

Sáng ấy trên diễn đàn
Người như khối nam châm cực mạnh
Người như có ánh hào quang lấp lánh
Của mắt những người lao động tụ về đây...
Lin là ai?

- Người qua cửa ra vào hồi nãy -
Có phải Ba phụ bếp trên tàu
Ba rửa ảnh ngõ Côngpoanh thuở ấy
Nguyễn Ái Quốc - tên Người - có phải
Ký trang đầu Bản án chế độ thực dân?...

Vâng,
Là Ba, là Lin... tên Người - Nguyễn Ái Quốc
Người đã đi như vậy đến nước Nga!

"Người đi tìm hình của nước" - Nxb. Hội Nhà văn, 2011

XUÂN HOÀI

QUÊ CHUNG

*Bỗng nghe tiếng nói trăm miền
Khi con bước đến làng Sen, làng Chùa
Lối vào nhà Bác đơn sơ
Bên hàng râm bụt, bên bờ phi lao
Bước chân bè bạn năm châu
Đứng gần nhau, xích gần nhau lối này
Thời gian là chính hôm nay
Mà không gian cả chuỗi ngày sao nguôi
Ba gian nhà lá, nghèo thôi
Chiếc chõng tre, Bác ra đời ở đây*

*Bên khung cử nhỏ ngày ngày
Gió còn đưa chiếc võng này Bác ơi!
Giọng ru xứ Nghệ “à ơi”
Nghìn câu hát cũ bồi hồi trong con
Biết lời nào của nước non
Đã cầm tay Bác thuở còn ấu thơ
Đồng xa lúa đã kín bờ
Con cò trắng muốt thẫn thờ bay bay...
Tiếng ai ru cháu trưa nay
Cây cam cây mít đứng say quanh nhà
Nước non ngàn dặm đường xa
Chúng con về chập một nhà Bác ơi!
Một quê chung của muôn nơi
Khoảng trời của những khoảng trời khác nhau.*

Nam Đàn, 1975

“Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ” - Nxb. Hội Nhà văn, 2005

XUÂN HOÀNG

VỀ LÀNG

Tình sương bỗng rộn bờ tre
Truyền đi tin: Bác đã về làng ta!
Kim Liên vắng kẻ giữ nhà:
Mít tình ấm cúng gốc đa giữa làng
- Bác ư? Giấc mộng bàng hoàng
Năm trông, tháng đợi, rõ ràng hôm nay
Bên bàn Bác đã gờ tay:
Bóng đa tỏa mát sum vầy làng thôn
Giọng lành thấm khắp bà con
(Tiếng miền Nghệ - Tĩnh nghe còn ra sao!)
Một lời nghĩa nặng tình sâu:
“Năm mươi năm ấy biết bao nhiêu tình”^(*)
Chuyện xưa - lược kể chuyện mình
Chuyện nay, Bác hỏi ngọn ngành việc chung
Sân làng bỗng rộng mênh mông
Tưởng như muôn núi nghìn sông tụ vào
Bao năm gầy dựng phong trào
Muôn quê hương đã quê nào dừng chân?
Giờ đây, Bác đấy yêu thân
Hôm nay có một công dân về làng
Bờ tre ôm mái rạ vàng
Vườn cam cuối xóm hàng hàng khói lên...
Nửa giờ trên đất làng Sen
Bạn già tay bắt, trẻ em nhận quà
Đơn sơ thân mật một nhà
Mà nghe đất nước chan hòa niềm vui.

1957-1965

“Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ” - Nxb. Hội Nhà văn, 2005

^(*) Lời Bác nói với đồng bào Kim Liên.

NHỚ BÁC

*Bác ơi! Bác mất rồi sao?
Tin đâu dữ dội, lòng đau quặn lòng!
Chúng con đang soạn lễ mừng
Tám mươi tuổi thọ từng bừng nước non
Nghĩ rằng Bác sẽ vô Nam
Bác khuyên đồng chí, Bác thăm đồng bào
Bác ra một chuyến năm châu
Cám ơn tình nghĩa bạn bầu bốn phương
Ở đâu còn có đau thương
Đau thương sẽ dịu, yêu thương sẽ tràn;
Hỡi ơi thương tiếc muôn vàn
Tin về: Bác mất! Bằng hoàng ngân ngơ...
Xa rồi mà vẫn chưa xa
Năm mươi bảy tuổi Bác qua Quảng Bình
Thấy truông, thấy cát, thấy ghênh,
Hiếu ra đất xấu, dân lành, Bác thương.*

(Những ngày trôi nổi trùng dương
Hải nhiều đêm, tiếng quê hương giục Người?)
Đến khi Nước dựng lên rồi
Quảng Bình Bác lại chân dõng về thăm
Đồng Thành tôi ấy nhìn trăng
Bác nghe con sóng rì rầm những chi?
Phải chăng hội mới đến kỳ
Bác vui nhà ngói xanh rì bóng cây

Ôi! Công đức Bác cay dày
Cho con nhắc lại những ngày yêu thân
Rõ ràng Bác vẫn về thăm,
Bác không đi nữa, Bác nằm trong tim.
Tiếng Người gọi ngẩng đầu lên
Bác như con sóng làm nên thuỷ triều
Con xin làm một con tàu
Nguyện theo ráng đỏ địa cầu Bác đi.

9-1969

“Bác để lại” - Nxb Văn học, 1972

TRẦN NINH HỒ

BÁC ĐẾN

*Trong sổ vàng Trung đoàn chúng con
Năm một chín năm mười ghi một lần Bác đến
Sao chỉ ghi ngày giờ, không ghi gì nữa cả?
Con bồn chồn hỏi Chính ủy của con*

*Chính ủy mỉm cười: Thật, có thể thôi
Bác đến giữa đêm, chiến sĩ mình đang ngủ
Bác bảo: “Đừng làm ồn!”, Bác lặng nhìn suốt lượt
Và ngay đêm, Bác lại lên đường*

*Từ buổi Bác lên đường bao nhiêu nhớ thương
Bao người đã như con lặng nhìn trang sổ?
Bao năm tháng giữa bồi hồi thức, ngủ
Đến suốt đời con thấy Bác nhìn con!*

1970

“Vội Đàng mùa xuân” - Hội Nhà văn, 1996

PHẠM HỔ

CÓ MỘT QUẢ TIM KHI NGỪNG ĐẬP

*Có một quả tim khi ngừng đập
Cả trái đất đều long lạnh nước mắt
Có thể nghìn năm sau suối lệ sẽ dần khô
Nhưng càng xanh tươi là công đức Bác Hồ*

*Có một quả tim khi ngừng đập
Những ngọn núi từ triệu năm cho mình bền vững nhất
Bỗng thấy mình không thể sống lâu hơn
Bảy mươi chín mùa xuân Người chiến đấu, yêu thương*

*Có một quả tim khi ngừng đập
Vẫn không ngừng làm kẻ thù khủng khiếp
Cả cuộc đời Người, áo vải vĩ nhân
Một thiên tài gây dựng vạn tài năng...*

*Có một quả tim khi ngừng đập
Đã để lại cho cháu con gia tài lớn nhất;
Một con đường đi, một cách sống trên đời
Biết yêu ta vì trước hết biết yêu người*

*Có một quả tim khi ngừng đập
Như một bản anh hùng ca khi chấm dứt
Vụt mở trong ta một thế giới lớn vô cùng
Lấp lánh núi sông, trí tuệ, tâm hồn...*

9-10-1969

“Bác để lại” - Nxb. Văn học, 1972

“Người đi tìm hình của nước” - Nxb. Hội Nhà văn, 2011

MINH HUỆ

ĐÊM NAY BÁC KHÔNG NGỦ

*Anh đội viên thức dậy
Thấy trời khuya lắm rồi
Mà sao Bác vẫn ngồi
Đêm nay Bác không ngủ*

*Lặng yên bên bếp lửa
Vẻ mặt Bác trầm ngâm
Ngoài trời mưa lâm thâm
Mái lều tranh xơ xác*

*Anh đội viên nhìn Bác
Càng nhìn lại càng thương
Người Cha mái tóc bạc
Đốt lửa cho anh nằm*

*Rồi Bác đi dếm chăn
Từng người, từng người một
Sợ cháu mình giật thột
Bác nhón chân nhẹ nhàng*

Anh đội viên mơ màng
Như nằm trong giấc mộng
Bóng Bác cao lồng lộng
Ấm hơn ngọn lửa hồng

Thốn thức cả nỗi lòng
Thăm thì anh hỏi nhỏ:
- Bác ơi, Bác chưa ngủ
Bác có lạnh lắm không?

- Chú cứ việc ngủ ngon
Ngày mai đi đánh giặc
Vâng lời anh nhắm mắt
Nhưng bụng vẫn bồn chồn

Không biết nói gì hơn
Anh nằm lo Bác ốm
Lòng anh cứ bề bộn
Vì Bác vẫn thức hoài

Chiến dịch hãy còn dài
Rừng lắm dốc lắm ụ
Đêm nay Bác không ngủ
Lấy sức đâu mà đi

... Lần thứ ba thức dậy
Anh hốt hoảng giật mình
Bác vẫn ngồi đĩnh ninh
Chòm râu im phăng phắc

*Anh vội vàng nằng nặc
- Mời Bác ngủ, Bác ơi!
Trời sắp sáng mất rồi
Bác ơi, mời Bác ngủ!*

*- Chú cứ việc ngủ ngon
Ngày mai đi đánh giặc
Bác thức thì mặc Bác
Bác ngủ không yên lòng*

*Bác thương đoàn dân công
Đêm nay ngủ ngoài rừng
Rải lá cây làm chiếu
Manh áo phủ làm chăn*

*Trời thì mưa lâm thâm
Làm sao cho khỏi ướt!
Càng thương càng nóng ruột
Mong trời sáng mau mau*

*Anh đội viên nhìn Bác
Bác nhìn ngọn lửa hồng
Lòng vui sướng mênh mông
Anh thức luôn cùng Bác*

*Đêm nay Bác ngồi đó
Đêm nay Bác không ngủ
Vì một lẽ thường tình
Bác là Hồ Chí Minh.*

“Bác để lại” - Nxb. Văn học, 1972

“Vội Đảng mùa xuân” - Nxb. Hội Nhà văn, 1996

“Người đi tìm hình của nước” - Nxb. Hội Nhà văn, 2011

TIẾNG MÁY BỒI HỒI

(Trích bút ký thơ *Lên hang đá*)*

*...Quồng máy trung tâm sơn màu mây nhẹ
Ngoan như bê con nằm bên vú mẹ
Anh bí thư thoa mái, ngẩn ngơ nhìn
Không nhớ hết bao đêm hầm đá lặng thinh
Nghe anh mây mờ từng vết thương của thép
Như tay mẹ chăm vết đau da thịt
Của con thơ, nay vừa đẩy da non
Trên đời này còn vui sướng nào hơn!*

...

*Bây giờ anh đứng đó
Mắt quàng thâm mà rạn rỗ
Như giờ quyết định cuộc trường chinh
Cùng đội quân tề tựu vây quanh
Bóng Cha già ấm áp.
Lời anh dạt dào ký ức
Nắng bay vào sắc xanh...
Chiến khu điện mừng 80 tuổi Bác
Bác đi xa, Bác vẫn là bát ngát,
Trùm lên tươi mát hồn ta.*

Nhớ mười lăm năm trước nắng đường xa
Đưa Bác về thăm công trường Dũng Quyết⁽¹⁾
Và ba ngàn ngày sau giữa mùa đông ác liệt
Ba Đình nắng lộng, họp mặt Anh hùng⁽²⁾
Quanh Người
Đất nước ấm cúng vui chung
Chúng con lại được ngồi bên Bác
Nghe Bác khen dòng điện quê hương
Chúng con vui như trẻ được trăng Rằm
Nhưng một nỗi lo bắt đầu xao xác
Đã mỗi màu da, rung rung chân Bác...
Ôi làm sao rút ngắn nửa thời gian
Để kịp ngày đón Bác vào Nam...
Rồi những trận
dầu bom vây trước cửa
dầu ống khói giặc cắt đi một nửa,
Bác ơi!
nhà máy lớn thành hai
Huân chương Bác trao
lên hang đá sáng ngời.

Hôm nay quà thiêng dâng Bác...
Anh bí thư lặng im
 nén lời nghẹn nức
Châm đuốc đốt trầm hương
Khói ngời xanh bay ngát lừng mây rừng
Và máy
 và người
 nức trong hồn Bác,
Trên giàn máy mây son rạo rực

Bác mỉm cười -
 nụ cười lệnh phát,
Và rào lên máy trung tâm
Như thác đổ rừng xuân
Như ngựa chiến nhằm quân thù cuốn vó
Ngày đẹp hôm nay
 lại lao vào chúng nó.
Và sóng máy sầm sầm
Ống hơi reo sáo trúc
Và buồng than sôi cơn lốc
Mặt lửa phừng pháo hoa
Và lò hơi căng ngực
Và cuộn ngược dòng khe

Và chiến khu xưa
lên đá dựng gươm thề
Ngọn giáo Phan Đình Phùng
đứng dậy,⁽³⁾
Bản hợp xướng sao mà vui đến vậy
Tiến đưa dòng điện
phóng lên trời
Xưa với nay, non nước bồi hồi
Tôi lắng nghe cổ tích thế kỷ 20
Thế kỷ có đôi mắt Bác Hồ rất trẻ
Dội hang đá
hoá lâu đài
hoá tầm cao
cao thế...

“Bác để lại” - Nxb Văn học, 1972

* Trích bài bút ký thơ gồm nhiều chương miêu tả cuộc chiến đấu của nhà máy điện Vinh trong quá trình vừa bảo vệ dòng nhiệt điện có sẵn, vừa sơ tán một bộ phận máy móc, thiết bị lên miền Tây để xây dựng một nhà máy điện thứ hai ngay trong hang đá.

1. Công trường xây dựng nhà máy điện Vinh năm 1956.

2. Đại hội Anh hùng, chiến sĩ thi đua miền bắc năm 1966. Đại biểu nhà máy điện Vinh - đơn vị anh hùng - được vào gặp Bác tại Chủ tịch phủ.

3. Đây cũng là vùng rừng núi có vết tích của nghĩa quân Phan Đình Phùng.

CHÍNH HỮU

RỪNG CÂY CỦA BÁC

*Ngày Bác mất
Trong màu xanh
Rừng cây của Bác
Tiếng con chim hót
Đau như giọt lệ long lanh
Đừng khóc!*

*Rừng cây của Bác
Là lời Di chúc
Bác để lại lúc ra đi
Vĩnh viễn, xanh rì
Đất nước*

*Rừng cây ấm áp
Trồng từ vô tận, mọc đến vô cùng
“Muôn vàn tình thân yêu”^(*) đúc thành bóng mát
Tấm lòng hiền từ của Bác
Đã trở thành Tổ quốc mệnh mông.*

10-1969

“Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ” - Nxb. Hội Nhà văn, 2005

(*) Trong di chúc Bác viết: “Cuối cùng tôi để lại muôn vàn tình thân yêu cho toàn dân, toàn Đảng, cho toàn thể bộ đội, cho các cháu thanh niên và nhi đồng”.

HOÀNG HỮU

CHÚNG TÔI VỀ BẾN TÀU XƯA ẤY

Kính dâng Người,
ngày Tp. Hồ Chí Minh hoàn toàn giải phóng

*Chúng tôi đi chiến dịch
Dép cao su nghiền nát bột đồn
Chúng tôi đi qua cái chết, đạn bom
Qua máu đỏ của chính mình và đồng đội
Để sáng nay
Chúng tôi về Sài Gòn, Sài Gòn ơi, có phải?
Chân cứ rung lên nước mắt chói sao cờ
Trên bến tàu này... ngày ấy Bác ra đi^(*)*

*Ơi, con sóng chưa một lần trở lại
Sáng mai này biết về bến xưa chăng?
Đã về chưa? Con sóng đã về chưa?
Hãy òa reo như lòng tôi chợt khóc
Sáu mươi tư năm, Người xa
Sài Gòn trong tim Bác
Trong lùm cây vú sữa Bác vun trồng*

(*) Bác Hồ xuống bến tàu Sài Gòn làm phụ bếp cho tàu "Đô đốc La-tút-xơ Tơ-rê-xin". Ngày 5-6-1911 tàu rời Sài Gòn đi Xinh-ga-po trên đường sang Pháp.

Sáu mươi tư năm chưa gặp lại Thành Đồng
Mà nhắc đến Người nghẹn ngào nước mắt
Nước mắt ngời lửa đòi độc lập
Giành tự do, thống nhất cờ bay

Hãy về đây, con sóng hãy về đây
Cùng chúng tôi: cháu con Người về giải phóng
Phố dập dồn. Người tràn lên như sóng
Hết thảy rừng rưng khi nhìn ảnh Bác mỉm cười!

Dẫu đã xa, chẳng được gặp lại Người
Bác vẫn về với Thành Đồng Tổ quốc
Sài Gòn ơi! Bến Nhà Rồng hãy dựng lên tượng Bác
Người - tìm - hình - của - nước^(*) đã về đây!

Mang ý chí Người, chúng tôi, đã về đây!
Súng trong tay với rợp trời cờ đỏ
Phút gặp bến tàu xưa, chúng tôi khóc òa như con trẻ
Trước tên Người
Thành phố Hồ Chí Minh.

30-4-1975

"Người đi tìm hình của nước" - Nxb. Hội Nhà văn, 2011

(*) Thơ Chế Lan Viên: "Người đi tìm hình của nước".

QUANG HUY

ĐI DƯỚI ÁNH TRĂNG CỦA BÁC

*Tháng năm này nhìn vầng trăng trong vắt
Nhớ Bác Hồ, nổi nhớ khôn nguôi
Ôi vầng trăng chở bao nhiêu cảm xúc
Hàng thủy chung theo Bác suốt đời*

*Nhớ về xa những đêm đen vây hãm
Bác vẫn làm thơ gọi thức cuộc đời
Một tấm lòng trở trăn thương nước
Lọt song tù, trang nhật ký trăng soi*

*Hoa nở trắng một thuở rừng Pác Bó
Bác về rồi, đất nước ngẩng trông lên
Trên phiên đá, dòng Luận cương Người đọc
Trăng bồi hồi rọi thức suối Lê-nin*

Vàng trắng ấy theo Bác đi chiến dịch
Vượt đèo cao, qua biết mấy sông sâu
Trăng đậu xuống tám bản đồ trận mạc
Dòng sông in bóng Bác, mạn thuyền chao

Bận việc nước Bác vẫn ngồi ngâm ngợi
Những vần thơ đem chất thép cho ta
Ghé bên cửa, vẫn vàng trăng chờ đợi
Trăng như người hiểu hết lẽ sâu xa

Đường hành quân, chúng con đi đánh giặc
Đêm Trường Sơn, trăng mắc võng hai đầu
Ta đi dưới ánh trăng này của Bác
Tháng năm dài quên hết mọi gian lao

Tháng năm dài chẳng thể nghỉ được đâu
Lại cầm súng suốt chiều dài biên giới
Giặc cũ chạy, lại đến thằng giặc mới
Lại vang lời Bác gọi ở tiền phương

Bao thế hệ thay nhau ra chiến trường
Chân vẫn bước nẻo đường xưa Bác bước
Chúng con nguyện giữ nguyên từng tấc đất
Để yên lành trên Lăng Bác, trăng soi.

1977-1978

"Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ" - Nxb. Hội Nhà văn, 2005

NGUYỄN THỤY KHA

BÁC THĂM SÂN BAY

*Không theo đường khách đến
Bác Hồ là ông Tiên
Hiện giữa hương lúa chín
Bên đôi mua, đôi sim*

*Đường băng chùng muốn nghiêng
Nắng cuối thu quánh mặt
Một lối riêng hiện lên
Sau bước chân của Bác*

*Chẳng đi vào cổng trước
Bác vòng qua nhà ăn
Nơi bình thường bếp núc
Ai gặp Bác đầu tiên?*

*Muốn reo vỡ không gian
Quá say không thành tiếng
Chân rú vào đất bằng
Mà tâm hồn cất cánh*

Tay nắm bàn tay Bác
Run run như trẻ thơ
Xưa Bác cho kẹo ngọt
Giờ Bác khơi lửa cho

Chiến sĩ lái đạn dày
Quen vẫy vùng trời rộng
Giờ đứng đây luống cuống
Má ửng hồng Bác hôn

Những thợ máy chuyên cần
Áo quần bết dầu mỡ
Còn nói chi được nữa
Trong vòng tay Bác ôm

Cả sân bay dào dạt
Rừng bạch đàn vươn cao
Gió đồng lên ngào ngạt
Hương lúa mùa xôn xao

Đội bay đêm nghẹn ngào
Đón Bác bên ngưỡng cửa
Ai vừa thiêm thiếp ngủ
Trong mơ, mơ Bác về

Thì Bác đang cười kìa
Và bàn tay Bác vẫy
Dấu dế quen để lại
Chúng con ngẩn ngơ nhìn.

Nội Bài - Hà Nội, 1967-1979
"Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ" - Nxb. Hội Nhà văn, 2005

TRẦN ĐĂNG KHOA

ĐẤT TRỜI SÁNG LẮM HÔM NAY

*Bác ơi! Cháu đến đây rồi
Ba Đình phượng đỏ, một trời tiếng ve
Cháu nghe Hà Nội vào hè,
Hồ Gươm nước biếc, bốn bề hoa tươi*

*Sang năm Bác tám mươi rồi
Bác ơi! Bác thấy trong người khỏe không?
Hàng ngày chúng cháu rất mong
Bác vui, Bác khỏe là lòng cháu vui
Bác lo nghĩ suốt một đời
Để cho chúng cháu vui chơi từng ngày
Đất trời sáng lắm hôm nay
Cháu nhìn mái ngói, bóng cây bồi hồi...
Bác ơi! Cháu đến đây rồi
Xanh trên nhà Bác vẫn trời mùa thu.*

Ba Đình, 30-5-1969

"Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ" - Nxb. Hội Nhà văn, 2005

ẢNH BÁC

*Nhà em treo ảnh Bác Hồ,
Bên trên là một lá cờ đỏ tươi.
Ngày ngày Bác mỉm miệng cười,
Bác nhìn chúng cháu vui chơi trong nhà
Ngoài sân có mấy con gà
Ngoài vườn có mấy quả na chín rồi
Em nghe như Bác dạy lời:
Cháu ơi đừng có chơi bời đâu xa
Trồng rau, quét bếp, đuổi gà
Thấy tàu bay Mỹ nhớ ra hầm ngòi*

*
* *

*Bác lo bao việc trên đời
Ngày ngày Bác vẫn mỉm cười với em...*

1968
(8 tuổi)

"Từ góc sân nhà em", Nxb Văn học, 1979

ĐÌNH NAM KHƯƠNG

VỀ THĂM BÁC

*Trong gian nhà gỗ đơn sơ
Còn in kỷ niệm tuổi thơ Bác Hồ
Gió về chiếc võng đung đưa
Hình như là Bác mới vừa đi đâu?...*

*Còn ngồi đợi Bác hồi lâu
Mưa rơi ướt cả tàu cau về chiều
Con nghe thấy tiếng chim kêu
Bâng khuâng trên mái bếp nghèo mùa đông!...*

*Con ra đầu ngõ con trông
Tối rồi sao Bác vẫn không thấy về?
Mưa phùn ướt lá tre quê
Con nhìn ra phía bờ đê tìm Người!...*

*Nghẹn ngào con gọi Bác ơi!
Tiếng con vọng khắp chân trời mênh mông!...*

Làng Sen, 11-1982

"Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ" - Nxb. Hội Nhà văn, 2005

KPA-YLĂNGK

NGƯỜI TÂY NGUYÊN MÃI MÃI
THEO LỜI BÁC HỒ

*Ởi bây chim nhông, chim k'tía
Ởi núi rừng buồn rẫy thân yêu
Ởi những con chim công rực rỡ yêu kiều
Đẹp như những tấm thảm thêu màu xanh hy vọng
Ởi những cây k'nia đẹp cao lồng lộng
Chúng mày có nghe không, tiếng buồn làng ta đó
Đang múa vui ca hát từng bừng
Với sông Krong-pa, tiếng đàn t'rưng
Trong đêm hội đón mừng sinh nhật Bác
Ởi mùa lúa rẫy nường hương thơm ngào ngạt
Ởi đồng cỏ Gia Lai bát ngát màu xanh
Ởi các ngôi sao cao vút lung linh
Chúng mày hãy bay về phương Bắc
Cho người Tây Nguyên gửi cả mối tình
Tới Bác Hồ và dân mình ngoài đó
Rằng thưa với Bác
Trong bão lửa tổng tấn công
Những chàng trai Ê Đê, cô gái Mơ Nông
Tay cầm gươm vang tiếng thét xung phong
Những mẹ già Xà Rá, Ca Dong
Tay chống gậy lưng còng gửi đạn
Tây Nguyên xưa anh hùng
Đánh quỷ ma tán loạn
Lừng danh tài Xinh Nhã, Đam San
Nay anh hùng đánh Mỹ Kpa Klong*

Bắn nã tài một lòng chiến đấu
Là Kan Lịch cô gái mắt đen hiền hậu
Giỏi làm nương, đôi tay nhỏ đảm đang
Là những em nhỏ, những chàng trai hiền ngang
Súng trong tay quyết giữ buôn, giữ rẫy
Và cả núi rừng cũng biến thành chiến lũy
Ngùn ngụt lửa thù đánh Mỹ xông lên
Ơi đỉnh núi Chư Pông bất khuất dịu hiền
Ơi dòng suối A Đam triền miên ca hát
Người Tây Nguyên có muối ăn áo mặc
Biết ông trời mọc ở đằng Đông
Vì người Tây Nguyên đã có trong lòng
Hình ảnh Bác mệnh mông hiền hậu
Bác dẫn ta đi đập bằng gian khổ
Bác cho mỗi tình nông hậu Thượng Kinh
Bác là mặt trời không bao giờ lặn
Bác là niềm tin, Bác là chiến thắng...
Này ơi cái rẫy, cái nương yêu dấu
Con chim có cái tổ, cái đàn
Nó biết vui khi mỗi độ xuân sang
Thì người Tây Nguyên cũng yêu quý vô vàn
Vị Cha già Việt Nam vĩ đại
Ơi những ngôi sao lung linh phương Bắc
Nhờ thừa với Bác rằng:
- Người Tây Nguyên đang một lòng xông tới
Giành cuộc đời đổi mới ấm no
Và người Tây Nguyên mãi mãi theo Bác Hồ
Vì người Tây Nguyên quý: Độc lập Tự do.

Kỷ niệm lần thứ 78 sinh nhật Bác
"Hồ Chí Minh - Hợp tuyển thơ"
Nxb Hội nhà văn, 2005